

Hu Di Sendedza Kha Kristo

1 - Lufuno Lwa Mudzimu Kha Muthu.....	1
2 - Kristo Tshililelwa Tsha Mutshinyi.....	31
3 - Thembuluwo.....	53
4 - U Ḍibula.....	111
5 - Vhukhethwa.....	131
6 - Fulufhelo Na U Tanganedzwa.....	156
7 - Zwine Mufunziwa A Edziswa Ngazwo.....	184
8 - U Aluwa Kha Kristo.....	225
9 - Mushumo Na Vhutshilo.....	262
10 - U Ḍivha Mudzimu.....	292
11 - Zwine Thabelo Ya N̄ea Muthu.....	321
12 - Zwine Zwa Fanela U Itwa Nga U Timatima.....	370
13 - U Takala Dzinani L̄a Muṅe Washu.....	404

1 - Lufuno Lwa Mudzimu Kha Muthu

Tsiko mazha na u tou dzumbululelwa zwi bula lufuno lwa Mudzimu. Khotsi ashu wa Taḁulu ndi ene tshisima tsha vhutshilo na vhuṭali na dakalo. Idzanu tou lavhelesa lunako na u mangadza ha zwithu zwa tsiko. Ni vhone dzema ḁazwo ḁi mangadzaho ḁa u ṅea vhathu khathihi na zwoṭhe zwi tshilaho zwine zwa ṭodea kha vhutshilo na kha uri zwi takale. Lufuno lwa Musiki lu huwelelwa kha riṅe

nga tshedza tsha ḍuvha na nga
mvula zwine zwa vusedza
shango na zwickwara na midavhi.
Mudzimu ndi ene ane a n̄ea tsiko
yawwe yoṭhe zwine ya zwi lila
ḍuvha l̄inwe na l̄inwe. Kha maipfi
a u naka a muimbi wa phisalema
hu pfi:

“Maṭo a vhoṭhe a lavhelesa Iwe;
Ndi Iwe u vha n̄eaho zwiliwa nga
tshifhinga tshazwo.

U putulula tshanda tshau,
huno zwoṭhe zwi tshilaho u zwi
fusha dakalo.”

(Dzipsalme 145:15, 16)

Muthu Mudzimu o mu sika e mukhethwa na wa dakalo nga ho fhelelaho; hu ɔ̇i nga shango na lunako lwaḽo, musi ḽi tshi bva tshandani tsha Musiki, ḽo vha ḽi si na u sina khaḽo kana dunzi ḽa tsemo. Lufu na maḽungu ndi zwe zwa ɔ̇iswa nga u pfuka mulayo wa Mudzimu u re wone mulayo wa lufuno. Naho zwo ralo, ngomu vhukati ha vhuḽungu vhu ɔ̇iswaho nga vhutshinyi, lufuno lwa Mudzimu lu a ɔ̇isumbedza. Ho ḽwalwa uri Mudzimu o sema

shango nga mulandu wa muthu
(Genesi 3:17). Mipfa na tshene,
vhuleme na milingo i kondiselaho
muthu vhutshilo a vho dzula nga
u la mbilu, zwo vhetshelwa ene
hu u mu tonda uri tshi vhe
tshipida tsha u mu gudisa tsha
mbekanyo ya Mudzimu ya u
tomola muthu kha u tshinyadzwa
na u nyadzisea zwo diswaho nga
vhutshinyi. Shango naholo
dzhena vhutshinyini a si uri lo
tou dala vhutunga na dziedzi
fhedzi. Hu na khuthadzo i neaho
muthu fulufhelo na u rula mbilu
kha tsiko yone ine. Maluvha a

kha ḡi wanala kha tshene, na miri
ya mipfa i kha ḡi fukedzwa nga
maluvha a lunako.

Maipfi a uri, “Mudzimu ndi
lufuno” o ḡwalwa kha ḡadzwane
ḡiḡwe na ḡiḡwe ḡo kutaho hu hone
u simuwa, na kha mbilu ya lwatsi
ine ya khou ḡombolowa. Ho
dzula zwiḡoni zwa u naka zwo
vusaho vilinga ḡa dzinyimbo
dzazwo muyani, khathihi na
maluvha a mivhalavhala a
vuthelaho minukho ya u ḡifha, na
yone miri milapfu ine ngei ḡḡha
hayo ya tou vha na dzanga ḡa

khare dza thodzi dzayo dala,
zwothe zwi bula mbavhalelo
khulu i no nga ya khotsi a vhana
ine Mudzimu washu a vha nayo
khathihi na lutamo lwawe lwa
uri vhana vhawe vha dzule vho
takala.

Uri Mudzimu nangoho ndi
Mudzimu zwi vhonele kha Ipfi
lawe. Mudzimu nga dzawe o no
di amba uri u na lufuno nahone u
na khathutshelo. Zwiḽa Mushe o
humbela a ri, “Ntendele u vhona
vhurena hau.”, Muḽe wa vhothe
o fhindula a ri, “Vhuḽi hanga

hothe ndi do vhu fhirisa phanda hau.” (Ekisodo 33:18, 19).

Vhurena hawe ndi honovhu.

Mune wa vhothe o do divhonadza kha Mushe ene a ri, “Yehova,

Yehova! Mudzimu wa

khathutshelo na wa vhuthu; na

wa u sa fhela mbilu, wa

vhuhwavho vhuhulu na u

fulufhedzea, ane vha madana na

madana a vha ita nga tshilidzi,

ane a hangwela vhatshinyi na

vhapambuwi na vhaitazwivhi;”

(Ekisodo 34:6, 7). Ene ha

“tavhanyi u sinyuwa,” ndi “wa

vhuthu vhuhulu.” (Yona 4:2)

Ngauri ndi ene “ane tshawe ha
vha u ḁifhelwa a tshi
khathutshela.” (Mixa 7:18)

Mudzimu o kungedza dzimbilu
dzashu kha ene nga zwiḁa zwi sa
vhaliwiho zwi re lutomboni na
shangoni. O edzisa u
ḁidzumbulula kha riḁe nga
zwithu zwinzhi zwa tsiko na
mbofho nnzhi dzine vhathu vha
kona u dzi ḁivha fhanu shangoni.
Naho zwo ralo, hezwi zwithu zwi
tsha ḁi vha zwiḁahe kha u
dzumbulula lufuno lwawe kha
riḁe. Naho ro ḁnewa vhuḁanzi

vhunzhi swina la zwivhuya lo
tsilufhadza ngelekanyo dza
vhathu, Mudzimu vha vho
livhana nae vhe na nyofho vha
tshi mu ita mudziatshituhu a si
na khangwelo. Sathane onoyo o
vhea Mudzimu phanda ha
vhathu e mudzia-u-funesa
khatulo i si na mbavhalelo, e
muhatuli wa tshituhu a no nga
munna wa mabindu a vhilaho
zwikolodo nga vhuhali u swika
hu tshi bva sente ya u fhedzisela
ya tshikolodo. Sathane o dzhia
Mudzimu a mu ita wa u dzula o
sedza nga ito la vhutshivha uri

ngavhe muthu a tshi pambuwa kana u ita phoso a konou mu dzhenela fhasi nga dzikhathulo dzawe. Yesu a tshi vhuya a da u tshila na vhathu vha nama ho vha u itela uri a fhufhise leneli dunzi nga u sumbedza shango lufuno lwa Mudzimu lu sa edanyiswi na tshinwe tshithu.

Murwa wa Mudzimu o takuwa tadulu uri a de a sumbedze uri Khotsi o tou ita hani. "Haho we a vhuya a vhona Mudzimu; Murwa mu-bebwa-ethe a re marumbini a Khotsi, ndi ene o ri

talutshedzaho.” (Yohane 1:18)“... nahone a hu na a divhaho Khotsi arali e si Murwa, na ane Murwa a ri ndi a mu dzumbululela.”

(Mateo 11:27) Zwiḽa munwe wa vhafunziwa o mu humbela a ri, “. . .ri sumbedze Khotsi” Yesu o fhindula a ri, “Tshe nda dzula na inwi! Iwe a u athu ndivha, Filipo? A vhonaho nḽe, u vhona Khotsi. Naa u amba hani u tshi ri: Ri sumbedze Khotsi? ” (Yohane 14:8, 9).

Yesu a tshi amba mushumo we a ḽela fhanu shangoni o ri, Muḽe

wa vhothe o “. . . ndolisa uri
vhatshinyali ndi vha divhadze
mafhungo madifha, ndi fhodze
dzimбилu dzo pwashakanywaho.

Wo nthuma u huwelela
mathubwa zwauri o

vhofhololwa, mabofu zwauri a do
vhona; vho shengedzwaho ndi
vha humisele hayani vho
vhofhololwa; . . .” (Luka 4:18)

Uyu-ha wo vha wone mushumo
wawe. O buḁa-buḁa hothe a tshi
tonda, vho tsikeledzwaho nga
Sathane o enda a tshi vha fhodza.
Hu na miḁi ye ya vhuya ya tuvha
zwigomelo nge Yesu a fhira nga

khayo a tshi fhodza vhalwadze.
Mushumo wawe wo vha u tshi
tanzilela uri nangoho ndi
Mudodzwa wa Mudzimu.
Tshifhio na tshifhio tshe a ita
vhutshiloni hawe tsho sumbedza
lufuno na tshilidzi na mbavhalelo
nahone o vha a sa kundwi u
thukhuwa mbilu nga mbavhalelo
ya u vhavhalela ene nwana wa
muthu. A tshi diita muthu wa
nama ho vha u itela u swikela kha
vhuleme vhune muthu a vha
nahho. Vhashai vha u guma na
vha re vhathuphepho vho vha
vha sa tati u ya khae. Huṭana

vhana vhaṭukutuku, o vha a tshi
ri u bavu vha tou munye khae.
Zwo vha zwi sa vha takadzeli
hone u gonya marumbini awe uri
vha tou mu lavhelesa kha
tshifhatuwo tshe tsha vha tshi
tshi dzula tsho revhiswa nga
tshilidzi na lufuno.

A si uri Yesu o vha a tshi amba
ngoho a tshi tata, fhedzi ipfi ḽinwe
na ḽinwe ḽo vha ḽo kutelwa nga
lufuno. Kha u amba ha u sa
paḽukanya o vha a sa fhirwi,
nahone o vha a tshi amba na
vhathu o wisa zwivhindi e na

vhulenda. Zwa u amba nga u phamula zwo vha zwi kule nae, nahone o vha a sa ambi li no vaya kana u sokou sindekanya muthu a si na mulandu. U kundelwa ha muthu wa nama ho ngo hu kaidza nga u tou khurudzha. O vha a tshi amba ngoho nga maipfi o dalaho lufuno misi yothe. O kaidza vhumbulu na u omisa thoho ha a si na fulufhelo, a kaidza na vhutshinyi. Fhedzi a tshi ralo o vha a tshi tsengisa mitodzi na ipfi lawe la tetemela nga vhutungu. Yerusalema, dorobo ye a vha a tshi i funa, o

tou i lilela nge ya hana u mu
tanganedza, ene a re Ndila na
Mafhungongoho na Vhutshilo.
Vho mu sendedzela ngei kule ene
a re Mutshidzi, fhedzi o di vha
pfela vhuṭungu a vha lavhelesa
nga vhuhwavho. Vhutshilo hawe
ho vha ha u diṅala na u
vhavhalela vhaiwe. Naho ene
nga tshiinga o vha a tshi vha
thompha. Vhathu vhothe o vha a
tshi vhona e mavhida e ene
mushumo wawe ha vha hu uri
hu bve vhathu khao.

Yesu-ha vhe vha sedza vhutshilo hawe vho wana o tou ralo.

Matshilele awe o vha e matshilele a Mudzimu. Matase a lufuno o vha a tshi bva mbiluni ya Khotsi a tselwa kha vhana vha vhathu. Zwenezwo zwo sumbedzwa nga kha Kristo. Yesu Mutshidzi wa vhulondo na wa tshilidzi o vha a tshi tou vha Mudzimu “. . .we a vhonadzwa namani.” (Timotheo ya I 3:16)

Yesu a tshi vhuya a shengela a ita na u vhulahwa, ho vha hu u itela riṅe. O itwa “munna wa matungu

...” uri na riṅe ri vhe na mukovhe kha dakalo ḽi sa fheli. Mudzimu ho ngo tshivha Murwa wawe ane a mu funa o ḽalaho tshilidzi na vhuṭanzingoho. O tenda a tshi sia shango ḽa vhugala vhuhulu a ḽa ngeno kha shango ḽo holefhadzwaho nga tshivhi; shango ḽo welwaho nga dunzi ḽa lufu na tsemo. Ho ngo hana a tshi ṭuwa tsini hawe hu na lufuno lwawe he a vha a tshi tou vha dzanga ḽa vharuṅwa, a ḽa u ṭungufhadzwa na u seṅwa na u nyadziwa na u vhenziwa a gumetshedza nga u vhulahwa.”.

. . . Thamu ya u ri riṅe ri vhone
mulalo i kha ene; ro fhodzwa nga
ntho dzawe.” Yesaya 53:5) Kha ri
humbule zwiḷa e Getsemane na
fhaḷa sogani na hone
tshifhambanoni! Naho o vha a si
na kulavhi zwakwo kwa tshivhi
Murwa wa Mudzimu o ḍi
ḍihwesa saga ya tshivhi. Ene we a
vha e munwe nga Mudzimu, a
thetshela vhufhedzi ha musu
muthu o ṭaliwa nga Mudzimu,
tshi re tshithu tsho ḍiswaho nga
tshivhi, tshone tshe tsha luṭanya
muthu na Mudzimu. O vha a tshi
itiswa nga zwenezwi zwiḷa a tshi

vhidzelela o fhelelwa nga u tou
lila a tshi ri,” . . .Mudzimu
wanga, Mudzimu wanga, wo
n̄tutshelela’ni! ” (Mateo 27:46) O
vha a tshi pfa muya wawe wo
fhandekanywa na Mudzimu; u
fhandekana honohu ndi hone he
ha pwasha mbilu ya Murwa wa
Mudzimu.

Fhedzi a si uri tshipfumelo hetshi
tshihulu tsho vha tsha uri
Mudzimu a kone u funa muthu;
kana uri a konou ri iina vhathu
ndi a vha tshidza. Na khathihi!
“Mudzimu o funa shango

zwingafha-ngafha, a vhuya a
nekedza Murwa wawe
mu-bebwa-e^xthe, uri vho^xthe vha
mu tendaho, vha si lovhe,
tshavho hu vhe u tshila tsho^xthe.”
(Yohane 3:16). Khotsi u a ri funa,
a sa itiswi nga tshipfumelo
hetshila, hufha tshipfumelo tsho
itelwa ri^xne tsho itelwa rine nge a
thomouri funa! Kristo o tou vha
muratho wa u rathisela lufuno
lwa ene Mudzimu kha shango lo
tshinyaho. “Ho ri Mudzimu e kha
Kristo a di-pfumedzanya na
shango,...” (II Vhakorinta 5:19).
Mudzimu o shengela na Murwa

wawe. Henefhala Getsemani ya
vhuṭungu na ngei lufuni lwa
Khalvari ndi he Ene Lufuno
luhulu a badela mutengo wa u ri
vhofholola.

Yesu o ri, “Ndi zwine Khotsi a
mpfunela zwone, ngauri ndi
ṅekedza vhuṭshilo hanga; . . .”
(Yohane 10:17). Hezwi zwi amba
uri “Khotsi anga o ni funa nga
ṅdila ye na ṅṅe a vho mpfunesa
nge nda ṅekedza vhuṭshilo hanga
uri ni vhofhololwe. Ndi tshe
muimeleli waṅu na mukundeli
waṅu nga u ṅaledza vhuṭshilo

hanga, na nga u hwala mulandu
wa zwivhi zwanu ndo mbo nana
u funwa nga Khotsi anga; ngauri
nga tshithavhelo tshanga
Mudzimu u disumbedza a o
lugaho nahone u a kona u ita
muthu ane a fulufhela Yesu
Muvhuya.”

A hu na we a vha a tshi nga ri
rengulula nga nnda ha Murwa wa
Mudzimu; ngauri ene ndi ene a
divhaho Khotsi e ethe ngauri o
vha e nae. Ndi ene e ethe we a
vha a tshi nga sumbedza lufuno
lwa Mudzimu ngauri a vha ene a

divhaho vhuhulu hawe. Ho vha
hu si na tshinwe tshithavhelo
tshine tsha nga sumbedza vhathu
vho tshinyaho lufuno lwa
Mudzimu nga nnda ha tsha Yesu
Kristo.

“Mudzimu o funa shango
zwingafha-ngafha, a vhuya a
nekedza Murwa wawe
mu-bebwa-ethe, . . .” (Yohane
3:16) Ha ngo sokou mu
kumedzela uri a tshile vhukati ha
vhathu fhedzi a hwale zwivhi
zwavho e tshithavhelo tshavho. O
mu kumedzela vhathu vhe vha

vha vho no vha lushaka lwo
waho. Kristo o ḍibaḍekanya na
zwililo zwa vhathu na u
ṭahelwa havho. Naho ene e
Murwa wa Mudzimu o
ḍivhofhekanya na vhana vha
vhathu nga mbofho dzi sa ḍo
vhuyaho dza lala dzo ṭhukhuwa.
Yesu a zwi mu n̄ei ṭhoni u dzhia
vhathu a vha ita vharathu vhawe
(Vhaheberu 2:11) Ndi ene
tsḥihavehlo tshashu, ndi ene
muimeleli washu, ndi ene
mukomana washu, we u bva tsha
kale na kale a ḍiita muthihi na
lushaka lwe a rengulula. Eee, o

ita nga u ralo Murwa wa
Mudzimu! U ralo hu u itela uri
muthu a kone u tomolwa
thopheni ya u nyadziwa ho
diswaho nga tshivhi a konou
sumbedza lufuno lwa Mudzimu
na u vha na mukovhe kha dakalo
na vhukhethwa hawe.

Mutengo wa u vhofhololwa
hashu khathihi na tshithavhelo
tshe Khotsi ashu wa tadulu a ri
itela nga u nekedza Murwa wawe
uri a ri fele, zwi fanela u ri nea
nungo ri tshi vhona zwine ra nga
vha zwone nga kha Yesu. Musi

muapostola o no vhona vhuhulu
ha lufuno lwa Mudzimu u ya
ntha halwo na u ya fhasi na u
tandavhuwa halwo, hu u itela
lwone lushaka lwo waho, o dala
lutamo na thendo. O do ri a sa
tsha wana ane a nga talutshedza
ngao zwe a vhona zwa vhuhulu
ha lufuno lwa Mudzimu lune lwa
tou ri kutela, a amba na shango a
ri, “Vhonani lufuno lwa
Mudzimu ndi lunzani hune ra
vho pfi vhana vha Mudzimu, . . .”
(I Yohane 3:1) Zwe muthu a itwa
zwone nga lufuno lwonolu ndi
zwihulu. Musi vhathu vho

tshinya vha vha vha Sathane ndi
he lwa sumbedza vhuhulu
halwo. Fhedzi arali vhana vha
Adamu vha nga fulufhela
malofha a Kristo, vha do itwa
vhana vha Mudzimu. Kristo a
tshi vha muthu wa nama ho vha
uri a takulele muthu ntha.

Vhathu vha zwivhi arali vha tshi
dzula kha Kristo, vha a swika
vhukumakuma hune heli dzina la
uri “Vhana vha Mudzimu” la vha
tea.

Lufuno lwo raliho a lu na tshine
wa nga lu edanyisa natsho. U tou

pfi vha vha Khosi ya Taḁulu! Ndi
fulufhedziso ḽingafhani! Muthu u
fanela u kha ḁi dovha a vhea
mbilu yawe kha maiwe
mafhungo afhio a no fhira enea?
Lufuno lwa Mudzimu lu sa
eḁanyiswi na tshinwe tshithu, lwa
u funa shango ḽe ḽa si mu fune.
Muhumbulo wonoyu u na
maanda a u vhusa muthu, wa vho
vhofhekanya muthu na zwine
Mudzimu a funa. Arali ri tshi
ḁigudisa u vhona zwine
Mudzimu a vha zwone nga u
lavhelesa tshifhambanoni, ndi
hone ri tshi tou ḽaḽa u vhona

tshilidzi, na mbavhalelo nahone i
linganaho kha vhothe i si
tshitalula. Zwenezwo ri tou nana
u vhona lufuno lwa Mudzimu lu
khagala nahone lu sa fani na
tshinwe tshithu. Ri vhona u
pfelwa vhungu hune ha fhira
ha mme a tshi vhavhalela iwana
wawe musi o fara ya daka.

2 - Kristo Tshililelwa Tsha Mutshinyi

Mathomoni muthu ndi musii e mukololo wa maanda nahone e na thalukanyo i si na tshitahe. Ene nga dzawe o vha a si na tshimomo nahone a tshi takadza Mudzimu. O vha a tshi dzula nga u humbula zwivhuya a tshi rera makhethwa nga mbilu. U sa pfa Mudzimu ndi zwone zwe zwa vundekanya naanda awe, a vho difuna u fhirisa u funa Mudzimu. U tshinya honohu ho vundekanya maanda awe lwe ene muṅe ha

vha hu si tshee na tshine a nga ita
u kunda muvhi. O mbo itwa
tshivhotshwa tsha Saṯhane na lini
na lini. O vha a tshi ḍo dzula o
ralo ngavhe Mudzimu a si mu
phalale. Tshivhangalelwa tsha
mulingi ho vha hu u thithisa zwe
Mudzumu a tshi sika muthu a
mu sikela zwone. Uri shango a ḽi
shele phe pho hu si tsha vha na
lukuna khaḽo. O no ralo o vha a
tshi ḍo sumba Mudzimu uri iṯali a
tshi sika muthu ho vha u itela
vhuṯungu honovhu.

Musi muthu a sa athu tshinya ndi musu a tshi dzula o takala na Mudzimu wawe ngauri onoyo “Ndi ene we madzanga othe a vhuṭali na ndivho a dzumbama khae.” (Vhakolosa 2:3) Nga murahu ha u tshinya muthu ho ngo tsha vha na mudifho kha vhukhethwa, a vho lila u dzumbama tshifhatuwo tsha Ramaanda. Na kha muthu a sa athu newa mbilu ntswa zwo di tou ralo. A hu na mulalo na Mudzimu nahone ha takaleli u vha na vhakhethwa vha Mudzimu. Mutshinyi ha takali e

phanda ha Mudzimu, nahone a
zwi mu takadzi u ṭwa e vhukati
ha vharuṁwa. Naho arali o vha a
tshi nga pfi a dzhene ṭaḍulu ho
vha hu sa ḍo vha na tshine tsha
nga mu takadza hone. Nga ngafhi
huafha vhathu vha ngeo vhe
vhadzia u-ḍiṭukufhadza vha
vheaho mbilu dzavho
Mudzimuni zwine ene a si vhe
nazwo? Mihumbulo yawe na
zwine a takalela khathihi na
zwine a tama zwi nga wanala zwi
phambananadzo kha zwa vha
dzulaho henengei. A nga
ṭangana. Kha ene ḷiṭaḍulu ḷi nga

tou vha nguvho ya pfeṅe i no
sandwa nga vhaambari ngauri
misi yoṅhe u ḍo dzula e kha u
tinya tshifhaṅwo tsha onoyo a re
tshone tshedza tsha liṅḍulu, ene
tshivhindi tsha dakalo la
makoleni. Tshi kundisaho
mutshinyi u dzhena ṅḍulu a si
uri Mudzimu u khou mu hanela,
ha vho nga Mudzimu ndi wa u
shaya khaṅhulo mbuya. Tshi mu
kundisaho ndi uri ene muṅe ho
ngo fanela u vangana na
vhadzulapo vha henengei.
Vhugala ha Mudzimu khae vhu
nga mulilo wa vhuhali. Khae

khwine hu nga vha u lozwiwa u fhirisa u t̄anganya maṭo na we a fela u rengulula vhathu.

Nga riṅe vhaṅe u bva dindini ḷa tshivhi ḷe ra wela khaḷo ndi zwi sa takuwi. Mbilu dzashu ndi mmbi nahone a hu na tshine ra nga ita u dzi shandukisa. “Naa a si na tshika a nga bva hani kha wa tshika? A hu na na muthihi.” (Yobo 14:4). “Ngauri zwine ṅama ya t̄oḍa zwi lwa na Mudzimu. Vha u ralo a vha pfi mulayo wa Mudzimu. Ngauri na u zwi kona a vha zwi koni.” (Vharoma 8:7).

Hezwi zwi lemela lune ha si vhe
na tshine tsha nga zwi takula,
pfunzo kana ndavhuko, u
talukanya vhuḁi na vhuvhi, na
nungo dzothe dzine muthu wa
nama a vha nadzo. Hu hone hune
hezwi zwa vha na nungo, hu si
hafha. U tshi lavhelesa nga nḁa
u nga wana muthu e kwae
ngazwo, fhedzi mbilu yone zwi a
konḁa u i shandula kana u
shandula zwisima zwa vhutshilo.
Hu toḁea uri muthu a bikwe
tshivholovholo tsha nga ngomu
mbiluni, a wane na maanḁa a
bvaho taḁulu uri a kone u bva

zwivhini a ye kha vhukehthwa.
Maanda eneo ndi Kristo. Tshilidzi
tshawe tshi a vuseledza muya wo
faho tsha u kokodzela
Mudzimuni, kha vhukhethwa.

Mutshidzi washu a tshi amba o ri
muthu a sa bebwa zwi tshi bva
ntha, zwine zwa amba uri nga
nda ha uri a wane mbilu ntswa
na lutamo luswa na ndivho ntswa
vhutshiloni, ha koni u wana
vhutshilo vhu sa fheli. (Yohane
3:3) Haala mafhungo a uri muthu
o luga arali a nga gudiswa u luga
sa zwine vhana vha itwa

tshikoloni, a tou vha mafhungo a re mazwifhi a bulayo. “Muthu nga kudzulele kwawe, zwa muya wa Mudzimu zwi kule nae, kha ene ndi vhutsilu, ha vhuyi a zwi pfa; ngauri zwi fhedzanyiswa nge zwa iswa siani la muya.” (I Vhakorinta 2:14) “U songo kanuka zwe nda u vhudza nda ri: No fanela u dovha na bebwa.” (Yohane 3:7) Hu tshi nwalwa nga ha Kristo ho pfi, “Kha ene ho vha hu na vhutshilo; huno vhutshilo tsho vha tshi tshone tshedza tsha vhathu.” (Yohane 1:4) Ndi ene e ethe dzina ” . . .le la nekedzwa

vhathu, line la pfi ri tshidzwe khalo.” (Mishumo ya Vhaapostola 4:12). Zwi songo fhelela fhedzi kha u divha lufuno lwa Mudzimu na u tonda hawe a sa tshivhi na mbavhalelo yawe. Ri songo guma fhedzi kha u divha vhuṭali na u luga hu re kha mulayo wawe na uri mulayo wonoyu murango wawo ndi lufuno. Muapostola Paulo o vha o vhona zwenezwi a tshi vhuya a ri, “. . .ndi khou bvumela mulayo zwauri ndi wavhuḍi.” “Hone mulayo u mukhethwa, na zwine wa laya zwi swikhethwa, zwo

luga, zwi zwivhuya.” “. . . n̄e
nda ro vha ndi wa n̄ama, nda ro
vha ndo rengwa ndi wa zwivhi.”
(Vharoma 7:16, 12, 14). O vha a
tshi tama uri a vhe mukhethwa a
si na vhutshinyi fhedzi nga u
t̄ovhowa na u pfa vhuṭungu
mbiluni o ḁo ḁi dovha a ri,
“Yawee! n̄e muthu ndo
tambulaho, ndi lamulelwa nga
nnyi, nda ponyoka muvhili wa
luno lufu? ” (Vharoma 7:24)
Mbilu dzo tsikele dzwaho dzo no
tshuwa lunzhi sa zwenzwi
mashangoni oṭhe tsha kale na
kale. Phindulo a si nnzhi kha

vhothe: “. . . Vhonani Ngwana ya Mudzimu yo hwalaho zwivhi zwa shango.” (Yohane 1:29)

Muyamukhethwa o no toda ndila nnzhi dza u sumbedza vhothe yeneyi ngoho uri zwi tou vhewa kha nnyi na nnyi a no khou lila u rulwa muhwalo wa vhutshinyi.

Musi yakobo o no fhura Esau, o tuwa hayani o ziamedzwa nga muhwalo wa vhutshinyi. O di wana o tou rali nga thoho, o fhambana na zwothe zwine muthu a tshi tshila a tshilela zwone. Tshe tsha tou mbo mu khokhovhedza ho vha u divha

zwauri vhutshinyi hawe ho mu
fhandekanya na Mudzimu na uri
Ḷiṭaḍulu lo mu ṭamba. A mbo
ganama fhasi a songo adza na
tshithu uri a awele, ngeno na
ngeno o tangwa nga zwickwara
zwi si na muthu ngei ṇtha
Ḷiṭaḍulu lo tou nga ṇeledzi wee.
O do ri o edela a vhona maṭoni
awe hu tshi tshena he mboo.
Bononi lenelo a vhona u bva
mudavhini wonoyo we a vha o
lala khawo ho imiswa vhunamelo
hoimafhasi ṭhodziyahoi tshi
swika makoleni. Khayo a vhona
vharunwa vha tshi tsa vha tshi

gonya. A pfa ipfi la Mudzimu li
tshi taha henengei vhugalani-ipfi
la u mu khuthadza. Ha konou
vha hu hone yakobo a tshi
divhadzwa zwe tali a vha a tshi
zwi lila nga mato matswuku: Uri
Mutshidzi u hone! A tou dala
dakalo na u fhululedza musi a
tshi vhona ene
mudzia-vhutshinyi o kona u
sumbedzwa ndila ine a nga
pfumedzanywa ngayo na
Mudzimu. Vhunamelo ha
tshiphiri ho vha ho imela Yesu,
Ene we a ri kapa-seli-kapa-ngeno
vhukati ha Mudzimu na muthu.

Tshifanyiso hetshi tshi tshee
tshenetshila tshe Yesu a tshi
shumisa zwiḽa a tshi amba na
Nathaniele a ri, “. . . ni ḽo vhona
ḽiḽaḽulu ḽo vulwa, na vharuḽwa
vha Mudzimu vha tshi gonya vha
tshi tsela kha Murwa-muthu.”

(Yohane 1:51) Muthu nga
vhushandukwa o ḽifhambanya
na Mudzimu ha mbo vha u
fhandekana ha ḽiḽaḽulu na ḽifhasi.
Ho vha hu si na muriwe muratho
wa u wela luwa lwe lwa vha
vhukati. Ndi Yesu fhedzi we a
dovha a ḽanganya ḽiḽaḽulu na

lifhasi hafhu. Kristo nga dzawe o
pfukekanya luwa lwe lwa
phulwa nga vhutshinyi
vharuwa vha konou dovha vha
kona u tsa vha tshi gonya vha
tshi shuma u tsireledza muthu.
Muthu na u tshinya hawe na
u-shaya-nungo hawe o dovha a
vhofhekanywa na tshisima tsha
maanda vhukuma.

A hu na zwithu zwi no pfi
mvelaphanda na u edzisa u
khwinisa matshilele a vhathu ndi
u sokou pandamedza muya.
Hezwi zwi nga si lale zwo itea;

nga nḡa ha musī vho tou
humbela kha ene Tshisima tsha
fulufhelo a thusaho vhathu vho
waho. “Zwifhiwa zwoṯhe
zwavhuḡi na zwoṯhe, zwine ra
ḡewa zwi si na tshiṯahe, . . .”

(Yakobo 1:17) zwi bva ha

Mudzimu. A hu na muthu ane a
nga tou pfi a si u luga hawe nga
nḡa ha musī e na Mudzimu.

Zwino nḡila ya u ya ha Mudzimu
ndi nthihi; ndi Kristo. Ene a tshi
amba u ri, “. . . Ndi nḡe nḡila na
mafhungo-ngoho na vhutshilo; a
hu na ane a ḡa ha Khotsi, a rali a
sa ḡi nga nḡe.” (Yohane 14:6)

Lufu a lu na maanda a no fhira a
lufuno lwa Mudzimu lu re
mbiluni yawe lwa u funa vhana
vhawe vha fhanu shangoni. A
tshi kumedza Murwa wawe ho
vha u shululela litadulu lothe
kathihi kha riṅe. Ho dzula
vhutshilo ha Mutshidzi na lufu
lwawe na u pfumelela hawe,
kathihi na vharuṅwa vha u ri
linda mazha na ene
Muyamukhethwa ane a ri kaidza
ri tshi tshinya, zwothe zwo itelwa
hone u vhofoholola muthu
tshivhini. Na Khotsi a shumaho

kha zwothe e ngei nthā na u
thogomelwa hashu nga
vharuwa vha tadulu zwi tshee
zwo livha henefho.

Vha hashu, kha ri dzou elekanya
tshipfumelo tshi mangadzaho
tshe ra newa! Kha ri digudise u
livhuha u didina huhulu hu
itwaho nga

Litadulu, u vhuisa vho xelaho uri
vha de nduni ya Khotsi ashu. Ndi
lufhio lunwe lutamo kana
tshinwe tshithu-vho tsha maanda
mangafho? Ndi amba tsho no

vhuyaho tsha vha hone. Naa arali
ri tshi elekanya malamba mahulu
a no do newa vhavhuya na
mudifho u re tadulu na Murwa
wawe na u engedzwa ha nungo
dzashu dzothe u swika lini na
lini, a ro ngo fanela u tou nana u
nekedza dzimbilu dzashu uri dzi
shumele Musiki washu na
Muvhofhololi washu?

Tshi takadzaho ndi uri ro no di
sevhiwa zwine zwa do wela vha
shumelaho Sathane-khathulo ya
Mudzimu kha tshivhi i sa do
ponyokwaho nga muthu a songo

lifhedzwa. Na u tshinyala ha
mikhwa yashu tshothe ri a hu
divha. Zwothe zwo vhewa
khagala kha Ipfi la Mudzimu uri
zwi ri kha muthu, “Ea izwi. . . !”

Zwino ri songo ri Mudzimu ha
na tshilidzi. O vha a tshi nga tou
ita hani? Rine kha ri diswikise
khae ri kwavho vhunga o ri funa
nga lufuno lu mangadzaho. Kha
ri tanganedze zwenezwo zwe ra
fhiwa zwine zwa ri konisa u
shanduka ra fana nae uri ri dovhe
ri tangane na vharunwa ri

pfane na Mudzimu na Murwa
wawe.

3 - Thembuluwo

Naa muthu a nga lulama hani phanda ha Mudzimu? Mutshinyi a nga itwa hani a pfaho mulayo? Ndi Kristo fhedzi ane a nga ri konanyisa na Mudzimu; ane a nga ri ita mashaka na vhakethwa. Zwino ndi hune ra ya hani-ha kha hoyo Kristo? Ndi vhanzhi vhane vha khou divhudzisa mbudziso ila ye nga musi wa Pentekoste magogo a divhudzisa nga u tou zhamba a ri, "... Vhanna vha hashu! Ri do ita hani? " (Mishumo ya vhaapostola 2:37, 38) Vha ralo

nge vha pfa vho lemelwa nga
vhutshinyi. Piṭirosi a tshi vha
fhindula ipfi laṁawe la u thoma o ri,
“Rembuluwani” (Mishumo. 2:38)
Nga murahunyana ha zwenezwi
a dovha a ri, “Ḑisoleni-ha zwino,
ni shanduke, uri zwivhi zwaṁu
zwi phunyiwe; . . .” (Mishumo
3:19). U rembuluwa zwi amba u
ḑinyadza kha vhutshinyi na u
vhu furalela. A ri nga koni u
furalela vhutshinyi arali ri sa athu
vhona u vhifha haho. A hu na u
shandulwa ha dzimbilu dzashu
arali ri sa athu furalela vhutshinyi

nga mbilu, vhutshilo hashu a vhu
nga shanduki.

Ndi vhanzhi vha sa koni u tou
pfesesa uri thembuluwo zwi
amba mini. Vhomuthumunzhi
ndi vhenevha vhane vha ḍivha
uri vho tshinya vha sokou
shanduka nga n̄ḁa hu u shavha
uri vha sa sokou ralo vha ḁo
dzhena dziedzini. Zwino Bivhili i
tshi ri thembuluwo a i ambi zwo
raliho lini. Hufha vha tshi ofha
dziedzi vha sa tsha ofha
vhupambuwi havho? Na Esau o
ri u vhona uri ndi hone

vhutanzhe ho tuwa a tungufhala
sa zwenezwi. Biliamu ene a tshi
vhona murunwa o ima phanda
hawe o tou ita hani? Ho ngo
sokou tungufhala fhedzi uri a sa
do vhulahwa; thembuluwo
vhukuma yo vha hone khae?
Hufha o di isa phanda na mbilu
mmbi? O vha a songo swika he a
vhenga vhutshinyi. Yudasi wa
Kariote musis o no fheṭa Mune
wawe o do ri, “. . . Ndo tshinya;
ndo fheṭa malofha a si na
mulandu.” (Mateo 27:4) O bula
vhutshinyi hawe a tshi vho tou
pfa o dzielwa nga dunzi la u

senwa a tshi ofha na khaṭhulo. O
ofha zwihulu zwine a ḁo zwi
vhona, fhedzi khae a ho ngo vha
na u vha isala ha mbilu kha zwe a
ita a tshi fheṭa Murwa wa
Mudzimu a si na tshinyalo he ha
vha hone u landula hawe a tshi
landula Mukhethwa e eṭhe wa
Israele. Zwiḁa Farao a tshi khou
tuvhushiwa nga tshanda tsha
Mudzimu o vha a tshi ḁi tenda
uri vhukuma o khakha, u ralo hu
uri a bve khakhathini; fhedzi
dambudzo ḁo vha ḁi tshi ri u
vhevhere, na ene a thoma u itela
Wa Ṭaḁulu tshikhuna. Havha

vhothe vho vha vha tshi ofha
zwine vhutshinyi havho ha do
vha disela, fhedzi vhutshinyi
hone hune vho vha vha sa
dinyadzi khaho.

Fhedzi arali mbilu ya dinetshedza
uri i vhuswe nga
Muyamukhethwa, luvalo lu a
vuwa lwa tshila. Zwenezwo
mutshinyi u thoma u pfa tshiinga
na vhukhethwa ha mulayo wa
Mudzimu u re wone murango wa
muvhuso wa Mudzimu ngei
tadulu na fhanofhasi. “Tshedza
vhukuma, tshi vhone shelaho

vhathu vhothe, tsho da shangoni.” (Yohane 1:9)

Tshenetshi ndi tshone tshi vhone tshelaho na zwickwama zwo dzumbamaho zwa mbilu. Zwenezwo zwa swiswi zwo dzumbamaho zwo bvela nnda, ndi hone hu tshi ri mbilu he thalukanyo zwa thoma u pfesesa. Mutshinyi ha mbo vha hu hone a tshi vhona u lulama ha Mudzimu a mbo ofha u ima phanda hawe e na vhutshinyi na tshika. Ndi hune a ri, ‘ndi nga ima hani phanda ha ene o vhoneho zwi re mbiluni? ‘ Ndi hone a tshi thoma

u vhona lufuno lwa Mudzimu, u naka ha vhukhethwa, na dakalo li re kha u difara. U vho tama u tanzwiwa uri a kone u dovha na vhushaka na Liṭadulu.

Ri tshi lavhelesa thabelo ya Davida zwiḷa o wa, ri vhona hone u fhisea nga vhutshinyi.

Thembuluwo yawe yo vha yo khunyelela nahone i si ya nga nṇḍa fhedzi. Ho ngo sumba u funa u kutela vhutshinyi hawe nahone ho ngo rabela nga nyofho dza khaṭhulo ya Mudzimu.

Davida o vhona vhuhulu ha

vhutshinyi hawe a pfa na nga he
muya wawe wa ḁola ngaho
tshika, a pfa a tshi tou nga a sa
ṭanza nga u nengwa mulandu
wawe. Ho ngo humbela pfarelo
fhedzi, o humbela na mbilu yo
ṭambaho. O vha o ṭuvha dakalo ḁi
ḁivhiwaho nga vha re
vhakhethwa a tama uri a
konanywe na Mudzimu. Muya
wawe o tou tevhula a ri, “Wa
mashudu ndi uyo we a
hangwelwa zwivhi, we
vhutshinyi hawe ha fukedzwa.
Wa mashudu ndi muthu uyo ane
Yehova a si mu vhalele mulandu,

Ane muyani wawe hu si vhe na tshine a dzumba.” (Psalme 32:1, 2).

“Nkhathutshele u nnyite nga vhuthu, Mudzimu!

U tuse zwivhi zwanga nga tshilidzi tshau tshihulu. U ntanzwe ndi bve vhuvhi hanga, U bwise vhutshinyi hanga kha nne.

Ngauri zwivhi zwanga ndi khou zwi divha,

Vhutshinyi hanga a vhu tuwi phanda ha mato anga.

Ndo tshinya phanda hau fhedzi,

Ndo ita zwine Iwe wa zwi hana.
Itali u tshi do luga u tshi sengisa,
A u nga khakhi u tshi haṭula.
Ngauri ndo bebiwa ndi wa
zwivhi,
Na mme anga o nṭanganedza
zwivhini.
Zwino ngauri Iwe u takalela
mbilu i fulufhedzeaho,
Mpfunzedze-ha vhuṭali honoho
ha tshiphiri.
Mbvise zwivhini, kha ndi tou
handululwa ndi bve tshika;
nṭanzwe, ndi fhire mahada nga u
tshena.

Dovha u nthetshedze dakalo na u
dihelwa;

Mirado yanga, ye wa i
vundekanya I dovhe i pembele.

U songo ntsanda nga mulandu
wa zwivhi zwanga,

Phunya vhutshinyi hanga hothe.

Ntsikele mbilu yo tambaho,

U mphe muya muswa wo
khwathaho.

U songo mpandela maṭoni au,

U songo tusa Muyamukhethwa
wau kha nne.

Ntshidze ndi dovhe ndi takale,

Ndi fhiwe muya u si na nyofho.

Ndi kone u funza vhapfuki ndila
dzau,

Vhaita-zwivhi ndi vha vhidzele
ha Iwe.

Ntshidze mulanduni wa malofha,
Yohova Mudzimu Mutshidzi;
Lulimi Iwanga u lu rendise u
lulama hau.”

(Psalme 51:1-14)

Nga nungo dzashu ri nga si
swike hune ra vha na
thembuluwo nngafha. I wanala
kha Kristo fhedzi we a gonya

ngei n̄tha nahone a n̄eaho vhathu
zwifhiwa.

Ndi henefha hune vhanzhi vha
kundwa u t̄anganedza thuso ine
Kristo a tama u vha n̄ea. Vha
humbula uri vha nga si ɔe ha
Kristo arali vha sa athu
rembuluwa kana vha elekanya
uri zwivhi zwa muthu a zwi
hangwelwi arali a sa athu
rembuluwa. Ee, ndi ngoho uri
thembuluwo i rangela khangwelo
phan̄a ngauri ndi mbilu yo
pwashekanaho nahone yo
ɔinyadzaho tshōthe ine ya t̄ōda

Mutshidzi. Zwino zwi amba uri mutshinyi a ɔi sokou dzula a lindele thembuluwo uri a konou ɔa ha Yesu? Thembuluwo arali zwo ralo ndi thavha vhukati ha mutshinyi na Mutshidzi?

Bivhili a i ri funzi uri maipfi a Yesu a u ri, “Idani ha nne nothe no netaho, no lemelwaho; nne ndi ɔo ni awedza.” (Mateo 11:28) ndi a u vhidza vho no rembuluwaho. U rembuluwa vhukuma ndi zwine zwa ɔo wanala kha ene Kristo. Petro o zwi vhea khagala zwiɔa a tshi amba na Vhaisraele a

ri, “Onoyo Mudzimu o mu hulisa nga tshanda tshawe, a mu ita Muvhusi na Mutshidzi, uri Israele a wane u shanduka na u hangwelwa zwivhi.” (Mishumo 5:31) Unga ri sa koni u pfumelelwa nga muñwe, e si Yesu, na u rembuluwa a ri nga hu koni araliha sa bva kha Muyamukhethwa wawe. Kristo ndi ene vhubvo ha mielekanyo mivhuya. Ndi ene a ethe ane a nga tavha vengo la u vhenga vhutshinyi mbiluni ya muthu. Arali ri tshi tama u sa vha na tshika, ri tshi pfa uri nangoho ro

tshinya, ndi hone ri tshi vha na ngoho ya uri Muya wawe u ngomu dzimbiluni dzashu.

Yesu o ri, “Huno n̄e mus̄i ndi tshi ḍo ṭuswa shangoni nda takulelwa n̄tha, ndi ḍo kokodzela vhoṭhe ha n̄e.” (Yohane 12:32)

Mutshinyi u fanela u vhona Kristo e Mutshidzi a no khou fela vhutshinyi ha shango. Musi ri tshi vho vhona Yesu tshifhambanoni ndi hone na u vhofhololwa ha shango ri tshi khou hu pfesesa, u luga ha Mudzimu ha vho vha hone hu ri

isaho kha thembuluwo. Yesu o sumbedza lufuno lu kondaho u lu pfesesa musu a tshi fela vhatshinyi. Zwino mutshinyi a tshi vhona zwenezwi, zwi nokisa mbilu yawe zwa fusha ngelekanyo yawe zwa nea muya wawe mafulufulu.

Ndi ngoho uri nga tshinwe tshifhinga mutshinyi u a vhona vhutshilo hawe vhuvhi vhu tshi shonisa a vho tutshela mikhwa yawe mivhi a sa athu na u vhona uri u khou sendela kha Kristo. Fhedzi hune muthu a kakarika

nga lutamo lwa u ita zwivhuya, u vha e Kristo o mu itisaho. Hu vha na zwi mu itisaho zwine a si zwi divhe zwine zwa kwama mimuya yavho. Zwa ralo luvalo lu a vusedzwa vhutshilo ha vho vhonala na nga nnda uri ho shanduka. Musi vha tshi lavhelesa tshifhambanoni ho nembelelaho Kristo we a rungekanywa nga vhutshinyi havho vha thoma u pfa nga mvalo dzavho uri mulayo wo fanela u tevhedzwa. U tsilufhala ha vhutshilo havho na vhuvhi ho no tou dombelelaho zwi bvela

khagala. Zwenezwo vha a thoma u pfa uri u itwa vho lugaho hu bvaho kha Kristo ndi tshithu tsho tou itahaniho. Zwenezwo vha a vhidzelela vha ri, 'Nangoho vhuvhi ndi tshithu tsho raliho? Henefha hune ha tou pfumelwa nga tshipfumelo tshingafha uri hu vhofhololwe we ha ralo u mu tsika! Zwi amba uri vhuṭungu vhungafha na u nyadziwa hungafha uri ri si lovhe, ri wane vhutshilo vhu sa fheli zwo itiswa nga lufuno? ' Mutshinyi a nga kha ḡi landula holu lufuno; a nga hana u iswa kha Kristo. Fhedzi

arali a sa hana u do iswa kha Yesu
a divha ndila ye Mudzimu a
dzudzanya ngayo u tshidzwa ha
vhathu. Zwenezwo zwi do kona u
kokodzela mutshinyi
tshifhambanoni a disola kha
vhutshinyi hawe he ha vhuya ha
pfisa Murwa wa Mudzimu ane a
mu funa vhuṭungu vhungafha.

Vhuhulu ha Mudzimu vhune
tsiko yothe ya amba hone, vhu
tou vha tshiambi na mbilu ya
muthu tshine tsha mu sikulula
tsha mu ita zwe a vha a si zwone.
Zwenezwo zwa lifhasi zwi vho

vha zwi si tshithu. Muya wa
Mudzimu u tou vha
kwengweledza uri vha tōde
zwine zwa ḏo vha ṅea mulalo, na
u awela zwine zwa ḏo vha ṅea
tshilidzi tsha Kristo; ḽone dakalo
ḽa vhukhethwa. Mutshidzi wahu
u tshimbila fhasi sa pfuko a tshi
dodela vhana vha vhathu uri a
tuse mihumbulo yashu kha
madakalo a sa vhuedzi tshithu ri
ye kha mashudu ane a ḏo vha
ashu nga maanda awe. Ipfi ḽa
Mudzimu ḽi khou vhidza
vhenevha vhane vha khou sokou
tambulela ḽifhedzi ḽa fhano

shangoni li tshi ri, “. . . Na a re na
dora nga a de, a funaho nga a
tanganedze maḁi a vhutshilo nga
fhedzi.” (Nzumbululo 22:17)

Vhoinwi nine na tama zwi
fhiraho zwa lino shango nga
mbilu ni divha uri lutamo holu
ndi Ipfi la Mudzimu li ambaho na
mimuya yaḁu. Mu humbeleni a ni
nee thembuluwo, uri a ni
sumbedze Kristo nga lufuno
lwawe lu sa fanyiswi na tshinwe
tshithu. A ni sumbedze Kristo na
u shaya tshilavhi tsha tshika
hawe. Vhutshilo ha Mutshidzi ho

vha vhu tshi tou mbo sumbedza
wone mulayo wa Mudzimu wa
uri funa Mudzimu na wa hau. O
vha a si na vhutshivha nahone a
tshi funa o vha a si na shima. Ayo
o vha matshilele awe. Vhutshinyi
ha mbilu dzashu vhu tou mbo
punda musi ri tshi vhona tshedza
tsha Mutshidzi washu tshi tshi
wela kha rine.

Zwi nga itea ro vha ri tshi khou
sokou ditshutshudza nga wa
ningo sa Nikodemasi, ro vha ri
tshi khou difura ri tshi ri
vhutshilo hashu ho lulama ri tshi

ḍiita vha sa pfukiho Mulayo
nahone ra vho ri a hu na tshine ra
fanela u ḍinyadzela tshone
phanda ha Muḅe washu ha vho
nga ri vhatshinyi vha fhasi-fhasi.
Fhedzi musi tshedza tsha Kristo
tshi tshi wela kha riḅe, ri ḍo tou
tshilivhuwa ri tshi vhona
dzitshika dzine ra vha nadzo.
Ndi hone ri tshi ḍo ḍivha uri ri a
ḍifunesa—zwenezwi hafhu ndi
vhuswina na Mudzimu, huno ri
ḍo wana tshinwe na tshinwe tshe
ra ita tsho ḅambelwa nga
zwenezwo. Ndi hone ri tshi do
divha uri a hu na na u luga hune

ra vha naho, ndi mahaswa fhedzi,
ra divha na uri malofha a Yesu
fhedzi ndi one ane a nga ri
tanzwa kha dzitshika dza
vhutshinyi a vusedza vhutshilo
hashu ra fana na ene.

Arali mbiluni dzashu hu tshi
dzhena masana a vhugala ha
Mudzimu kana a vhukhethwa ha
Yesu Kristo dzitshika naho dzi
thukhu hani dzi a bviselwa nnda
khagala zwi sa vhavhi zwone.
Henefha ndi hune ha vhonala
vhuhole na u kombama kha
muthu wa nama. Hu vhonala uri

na zwine muthu a tama nga
mbilu ndi zwi si zwickhethwa na
uri muthu o omisa ṭho ho kha u
fulufhela muṅe washu na uri
milomo ya muthu wa ṅama i na
dzitshika. Muya wa Mudzimu wa
maanda ane a setsha a sa sii
fhethu mbiluni ya muthu, u
bvisela khagala vhuvhanga ha
muthu ha u sa luvha Mudzimu
nga u tevhedza mulayo wawe.
Muthu u wana a tshi tou
ḍinengisa musi a tshi vhona
Kristo a si na na kulavhi kwa
dzitshika.

Muporofita Daniele o ri a tshi
vhona vhugala vhu re na
mudinda wa tadulu we a vha o
rumelwa khae a tou pwaṭa nge a
vho ṅaṅa u vhona tshika ine ene a
vha nayo. A tshi amba zwa lenelo
bono u ri, “. . . nda pfa ndi si
tshee na maṅda. Tshifhatuwo
tshanga tsha shanduka lwa u
vhifha, nda pfa ndo tou kulea
miraḁo.” (Daniele 10:8) Mbilu ya
vhuya ya kwamea nga u ralo i
thoma u vhenḁa u difuna nahone
i vho ḁo thoma u tama u
tevhedza mulayo uri i vhe i si na
tshika. Zwenezwi i ḁi zwi wana

kha Kristo. Paulo a tshi amba malugana na zwine muthu a vha zwone nga nnda o ri, “. . . u lugani hu bvaho kha mulayo ndo vha ndi sa solei.” (Vhafilipi 3:6) Fhedzi a dovha a ri musi hu tshi vho sedzwa nzulele ya mulayo nga lwa muya, na ene u ḁi wana e mudzia-u-sa-pfa mulayo. Nga u tou sedza hu tshi shumiswa mulayo nga vhathu vhane vha sedza nga nnda, o vha a si a kwamaho vhutshinyi. Fhedzi a tshi vho sedza zwine mulayo wa vha zwone, nga he Mudzimu a u vhekanya ngaho, a ḁivhona nga

ndila ine Mudzimu a mu vhonisa
zwone, a mangala. khokhola a
ḡibula vhutshinyi hawe a ri,
“Kale ndi sa athu vha na mulayo
ndo vha ndi tshi tshila, hone hu
tshi bvelela u laiwa, zwivhi zwa
vuwa, nḡe nda fa.” (Vharoma 7:9)
O ri a tshi vhona zwine mulayo
wa vha zwone vhukuma, a mbo
vhona na zwine vhutshinyi ha
vha zwone vhukuma huno a mbo
thoma u sa tsha ḡivhona e ene
mupfamulayo.

A si uri Mudzimu khae
vhutshinyi hoḡhe hu a lingana,

fhedzi vhu ḍi ya nga u fhirana sa
zwine na vhathu vha vhoneisa
zwone. Naho zwo ralo, kana ndi
vhutshinyi vhuṭuku kana ndi
vhuhulwane, kha Mudzimu
tshivhi a tshi na tshivhana sa
zwine vhathu vha nga humbulisa
zwone. Mavhonele a muthu a na
tshiṭalulavhavi, nahone a si
kwao, fhedzi Mudzimu u
lavhelesa tshenetsho tsho itwaho
nga muthu onoyo o tshi itaho.
Vhathu tshidakwa a vha tshi
dzumbi, vha a tshi vhudza uri
ḷiṭaḍulu tshi ḍo ḷi tahela. Fhedzi u
ḍo wana zwi ngaho u ḍihudza na

u ḁifuna na vhutshivha vha si na
ndavha nazwo. Fhedzi-ha hezwi
ndi zwone zwivhi zwine zwa tou
nengisesa Mudzimu ngauri ndi
zwone zwine zwa tou mbo
hanedza lufuno lwa Mudzimu lu
si na vhutshivha, lwo ḁadzaho
ingamuya ngei hune vhutshinyi
vhu si vhe hone. Muthu o welaho
kha vhuḁwe ha vhutshinyi
vhuhulwane u pfa a tshi tou
shona nahone a tshi tou vha
fhedzi, a tama tshilidzi tsha
Kristo tshi tshi ḁa khae; fhedzi
vhutshinyi ha u ḁihudza a vhu
ḁivhi uri tshilidzi ndi mini,

ngauralo vhu sukumedzela
Kristo nnda na mashudu othe a si
na tshitahe e a vha a tshi nga a
disa kha muthu.

Ula muthelisi (wa lutho) we a ri a
tshi rabela a ri, "... Mudzimu,
mpfumelele nne muitazwivhi! "
(Luka 18:13). O vha a tshi tou
dipfa e ene muvhi wa u guma
vhunga na vhathu vho vha vha
tshi mu dzhiisa zwenezwo. Ene o
pfa muhwalo wawe, huno a u
nzenzemisa a u disa phanda ha
Mudzimu a humbela tshilidzi.
Mbilu yawe yo vha yo atama uri

Muyamukhethwa u dzhene u shume mushumo wawo wa tshilidzi uri u mu vhofholole kha maanda a vhutshinyi. Thabelo ya mufarisei yone yo vha i tshi bvuma. Mazuwo a muthu a no didivha naho e muvhuya i valela Murwa nnda. Mufarisei onoyu ho ngo kona u vhona dzitshika dzine a vha nadzo ngauri o vha e kule na Muekimu. Ho ngo kona u divhambedza na vhukhethwa ha Mudzimu. O pfa hu si na tshine a lila ngauralo a si tangedze tshithu.

Arali ni tshi khou vhona uri ni na dzitshika, ni songo tsha ṭwa ni tshi ima-ima uri ni thome u ḍinakisa. Vhukuma ndi vhanzhi vhane vha humbula uri vha na tshika lune na phanda ha Kristo vha nga si kone u ḍa. Naa ni khou ṭoda u ḍitanzwa nga maanda aṇu? “Naa muthu wa Kushi a nga shanduka lukanda hani? Naa nngwe i nga shnaduka mivhala-mivhala yayo naa? Zwenezwo arali zwa konadzea, ndi misi na inwi ne na ḍowela zwivhi ni tshi kona zwivhuya.” (Yeremia 13:23). Thuso yashu i

Mudzimuni fhedzi. Ri songo ṭwa
ro lindela uri ndi ɔ̣o pfa ɔ̣uvha
ḷine nda tou swa mbiluni uri ndi
ye ha Kristo kana tshifhinga tsho
fanelaho kana ɔ̣uvha ḷine nda
vhona ndi muthu wa khwine.
Rịne a ri koni u ita tshithu nga
rịne vhạne. Ri fanela u ya ha
Kristo ro tou rali sa zwine ra vha
zwone.

Hu songo vha na ane a ɔ̣ihudza
nga ḷa u ri Mudzimu vhunga e na
lufuno luhulu na tshilidzi, u ɔ̣o ɔ̣i
tshidza na vhane vha thudzela
tshilidzi tshawe kule. U vhfifa ha

vhutshinyi hu konou tou vhoneala
zwavhuḁi arali u tshi humbula
tshifhambano. Arali vhathu vha
tshi ḁoḁou ri Mudzimu o lugesa a
nga si laḁe muthu, kha vha
lavhelese Khalvari. Kristo a tshi
tou vhuya a hwala mulandu wa
vha sa pfi, a pfiselwa vhatshinyi
vhuḁungu, ndi nge ha vhoneala uri
nga nḁa ha tshipfumelo tsho
raloho a hu na na inwe nḁila ine
muthu a nga ḁanzwa ngayo
dzitshika dza vhuvhi a dovha a
konanywa na vhakhethwa. Na
uri a nga si tsha ḁo lala o
tendelwa u wana mukovhe kha

vhutshilo ha muya. Hu ri lufuno
lwa Murwa wa Mudzimu na
vhuṭungu he a pfa na lufu lwawe,
zwoṭhe zwi bula vhuhulu ha
tshivhi na uri a hu na u ponyoka
kha maanda atsho kana u vhuya
ra amba nga ha vhutshilo ha ngei
nṭha. Hezwi zwi nga tou itea nga
u diṭukufhadza phanda ha Kristo.

Vhainwe vha sa funi u rembuluwa
vha di anzela u diṭika nga
vhakristedzina vhane vha sumba
vhone vha ri, 'Nṅe ndi a fana na
havhala vhomugede. A vha na
mikhwa i no fhira yanga nahone

vha a ḍifuna khathihi na u
kambwa, a vha na khuliso. Vha
funesa madakalo na u sa ḍifara sa
n̄e.’ U ralo ha vha uri vha khou
edzisa u dzhia mulandu wa
muñwe vha u ita wone une wa
khou vha teledzisa u ita
zwivhuya. Zwino hufha hu si na
a no ḍo bva mulanduni ngauri
muñwe ngae o ita zwo
raloho-vho? Mudzimu ho ngo
vhuya a ri ri ite muñwe muthu
wa ñama a vhe mutshidziwashu
ya u ḍilulamisa ngae. Tsumbo ye
ra ñewa ndi Murwa wa Mudzimu
a si na tshilavhi tsha dzitshika.

Vhane vha gungula uri Vhakriste
vha khou ita zwifhio vho vha vho
fanela vha tshi sumbedza
vhutshilo ha khwine vhu
huliseaho. Vhunga vha tshi kona
u ḁivha zwine Mukriste vhukuma
a fanela u vha zwone, a si hone
vha tshi ḁo hwala mulandu
muhulu naa? Ndi amba ngauri
vha a ḁivha zwi re zwivhuya
hone vha a hana u zwi ita.

Vhathu thanyelani hohu u ḁi ri
ndi ḁo zwi vhona matshelo. Ni
songo vhetshela ḁa matshelo u
ḁaḁa zwivhi zwaḁu na u ḁoḁou

ṭanzwiwa nga Yesu. Vha zwigidi
na zwigidi ndi henefha he vha
poidza hone, ha vha hu hone vha
tshi khou ḍidzhenisa kha ḷa u
lovha tshoṭhe. A tshi khou funa u
dzhena nga maanḍa kha
vhutshilo vhune muthu a sokou
dzula a sa ḍivhi tshine tsha ḍo
bvelela na uri vhutshilo ndi
vhupfufhi, fhedzi hu na kombo
vhukuma ine vhathu vha sa ṭoḍe
u tou i ṭhogomela: U ṭolou lenga
u ṇekedza vhutshilo hau naho u
tshi khou pfa Muyamukhethwa a
tshi khou kweta mbiluni. Ndi
khombo ya u funa u tshila

tshivhini ngauri itali u tshi kha di
twa u tshi mona-mona ndi u toda
zwifhio arali hu si u takadzwa
nga tshone tshivhi? A zwi na
ndavha uri tshivhi tsha hone ndi
tshituku hani, u dzhena khatsho
ndi u tou didzhenisa kha u lovha
tshothe nga khole. Zwine ra sa
zwi kunde zwi kunda riṅe zwa
dzhena fhasi kha u shumela u ri
isa tshinyaloni.

Adamu na Efa vho ditshutshudza
vha ri kha kuvhi kutukutuku kwa
u tou la mutshelo we wa pfi a u
liwi hu nga si lale ho bva zwihulu

zwi ofhisaho zwi no nga zwo
ambwaho nga Mudzimu. Fhedzi
haya mafhungo na vhuṭuku hao,
u a ita ho vha u pfuka mulayo wa
Mudzimu u sa shanduki,
ngauralo muthu a mbo
ḡifhandekanywa na Mudzimu
nahone a ḡdivulela mahothi a lufu
na khombo dzoṭhe uri dzi dzhene
fhanu shangoni. U bva tsha kale
na kale tshililo tshi bvaho
shangoni a tshi athu vhuya tsha
kaṭuwa u gonya ṭaḡulu, huno
tsiko yoṭhe i khou gomela nga u
pfa vhuṭungu zwo bva khe
muthu nge a sithetshelese zwe a

laiwa. Na ngei ṭadulu muvhango wa u vhangisa Mudzimu wo pfala. Tshifhambano tshi ima vhu vhuṭanzi ha tshipfumelo tshe tsha lilea uri muthu a kone u hangwelwa kha u pfuka mulayo wa Mudzimu. Tshivhi ri songo vhuya ra tamba ngatsho zwashu; a si tshone tshithu tsha u tamba ngatsho.

Arali ni tshi ita tshivhi kana na hana tshilidzi tsha Kristo, zwi ḍo vhifhela inwi muṅe ṅauri zwi ḍo omisa mbilu yaṅu zwa vhulaha na luvalo lwaṅu, zwenezwo zwa

tou mbo ni dodofhadza zwa ita
uri ni si tsha funa u dikumedza
kha Muya wa Mudzimu ane a
khou ni vhidzelela.

Ndi vhanzhi vhane vha
kandedza dzimvalo dzavho vha
tshi humbula uri zwenezwo vha
tshi vho funa vha do kona u
tutshela vhutshinyi. Vha tamba
nga tshilidzi musi tshi tshi vha
vhidza ha vha hu uri ndi hone
vha tshi khou tuwesa. Vha
humbula uri namusi vho no
tamba nga Muya wa tshilidzi,
vhono vha vhathu vha Sathane a

vha vhusaho, vha do ri nga
tshifhinga zwi tshi vhifha vha
rembuluwa. Hezwi a si zwi
leluwaho na khathihi. Maano e
muthu a a kuvhanganya
vhutshiloni khathihi na pfunzo
yao, zwo mu kombamisa lune
vhanzhi a vha tsha tenda na u
tanganedza Yesu.

Mafhungo a vhifha a swika hafha
hune muthu naho a tshi khou pfa
uri u khou tshinyala nga zwiṭuku
kana u khou di delwa nga
nyemulo dza tshivhi a sokou di ri
a zwi dini, a zwi na ndavha.

Magumoni hu swika hune hezwi
zwithu zwa pwanyeledza
Fhungo la Mudzimu le muthu a li
tanganedza.

Tshifhinga tshinwe na tshinwe
muthu a tshi ita tshivhi hu khou
di nana u pambuwa hawe
Mudzimuni. Arali ni tshi vhona
muthu o no tou vha lishandukwa
lo omaho a si tshee na ndavha na
ngoho ya Mudzimu, ni divhe uri
zwo di tou bva khe a zwi lela nga
zwituku. Kha Bivhili yothe a ri
tsha wana manwe maipfi ane a ri
sevha kha u delela tshivhi u

fhirisa a mutali Solomoni kha
Mirero 5:22 hune a ri, mutshinyi
“ . . . u do fashwa nga zwiito
zwivhi zwawe; . . . ”

Kristo o dzula o luga uri a ri
vhofholole kha tshivhi, fhedzi ha
tou kombetshedza muthu.

Arali-ha ro no swika hune, nga u
tolou tshinya, ra vho funesa
tshivhi ra si tsha funa u
vhofhololwa, nahone ri si na
ndavha na tshilidzi tshawe, itali
hu na zwifhio zwine a nga ita? Ro
tou divhulaha riṅe vhaṅe nga u
rahela lufuno lwawe kule. “ . . .

Ndi tshenetshi-ha tshifhinga tsho fanelaho tshavhuḍi, musi wa u tshidza ndi wonou.” (II Vhakorinta 6:2) “. . . Namusi, ni tshi ḍo pfa ipfi lawe, Ni songo rindidza dzimbilu dzaḅu . . .” (Vhaheberu 3:7, 8).

“. . . Muthu tshawe ndi u vhona zwi re phanda ha maḅo awe; Yehova ene u vhona zwi re mbiluni.” (I Samuele 16:7). Heyo ndi yone mbilu ya muthu wa ḅama ine ya sokou dzula i songo rula i tshi ri dakalo ye vhuḅungu. Yo ḅuwa ḅḍilani, a i na vhuawelo.

Khayo hu wanala tshika na
vhufhura. Mudzimu u ðivha
zwine ya tama na zwine ya
elekanya u zwi ita na zwine ya
zwi itela zwone. Iyani khae na
muya waṅu u na tshika nga u tou
ralo. Ni ite zwe zwa itwa nga
muimbi wa phisalema, ni vule
phera dzayo dzoṯhe uri a vhone
ni vhidzelele ni ri, “Itou
mphenda, Iwe Mudzimu, U ðivhe
mbilu yanga; U ndinge, U ðivhe
zwine nda elekanya. Wa vhona
ndi kha ṅdila mmbi, U
ntshimbidze kha ṅdila ya zwa lini
na lini.” (Psalme 139:23, 24).

Vhanzhi vha t̃anganedza
vhurabeli ha mihumbulo yavho.
Vha tou nga sa vha ofhaho
Mudzimu ngeno dzimbilu
dzavho dzi songo t̃anzwiwa.
Ngavhe thabelo yaṅu i tshi vha
ya uri, “Ntsikele mbilu yo
t̃ambaho, U mphe muya muswa
wo khwaṭhaho.” (Psalme 51:10).
Ni songo tamba nga muya waṅu.
Itanu futelela ni sa neti, ni zwi ite
nga nḍila i no fana na musu no
vha ni tshi khou tou pfi ni a
vhulahwa. Haya ndi mafhungo
ane a fanela u tou dzudzanywa

nga inwi na Mudzimu waṅu, ndi mafhungo a vhutshilo vhu sa fheli. Zwa u ḍitshutshudza nga wa ningo zwi ḍo guma nga u ni ḷa ṭhoho.

Vhalani Ipfi ḷa Mudzimu nga thabelo. Ipfi ḷi ḍo ni sumbedza, kha Mulayo wa Mudzimu na kha vhutshilo ha Kristo, zwihulu zwa vhukhethwa zwine arali zwi siho ha si ḍo vha na ane a ḍo vhona Mudzimu (Vhaheberu 12:14) Ipfi ḷa Mudzimu ḷi ni sumbedza uri ni mutshinyi ḷa dovha ḷa tou vhea ṅḍila ya u tshidzwa khagala. Ni ḷi

thetshelese ni tshi ðivha uri ndi
Ipfi la Mudzimu line la khou
amba na muya waṅu.

Musi ni tshi thoma u vhona u
vhifha ha tshivhi na ndila ine na
vha mutshinyi ngayo, ni songo
tovhowa. Kristo a tshi ða o ða u
tshidza vhone vhatshinyi. A si
riṅe rine ra fanela u
ðipfumedzanya na Mudzimu,
zwi tou vha tshimangadzo
tshihulu tsha lufuno-Mudzimu
ndi ene ane a khou ita uri a
ðipfumedzanye na shango nga
Yesu Kristo. (II Vha-korinta 5:19).

Mbilu dza vhana vhawe vha
vhatshinyi u khou dzi ramba nga
lufuno lu re na mbavhalelo. Nga
ndila ine Mudzimu a kondelela
vhathu vhane a khou tama u vha
tshidza, a hu na na mubebi na
muthihi wa fhanu shangoni ane a
nga kondelela vhukhakhi
vhungafho kha vhana vhawe.
Ndi nnyi munwe ane a nga
kwengweledza vhatshinyi nga
ndila yenei? A hu-na hunwe u
kwengweledza he mulomo wa
muthu wa nama ha vhuya ha hu
shulula u tou nga sa hune ene a
khou ita, a tshi ita vhathu vho

xelaho. Zwothe zwine a ri
fulufhedzisa na zwine a ri kaidza
khazwo, u itiswa nga lufuno lune
lwa kunda muthu ane a nga lu
talutshedza.

Musi Sathane a tshi da a ni
vhudza uri tenda ni muitazwivhi,
inwi sedzani kha Muvhofhololi
wanu ni ambe nae. Ni nga
dilamulela nga u sedza tshedza
tshawe fhedzi. Tendani uri
vhukuma ni na vhutshinyi,
fhedzi ni dovhe ni vhudze ilo
swina uri, “. . . Kristo Yesu o da
shangoni u tshidza

vhaitazwivhi.” (I Timotheo 1:15).
Ni dovhe ni ambe uri ni a kona u
tshidzwa nga lufuno lwawe lune
lwa si lingane na tshinwe tshithu.
Yesu o vhuya a vhudzisa Simoni
mbudziso malugana na vhaḽa
vhamilandu vhavhili. Mulandu
wa muḽwe wo vha u muḽuku wa
muḽwe u sa vhonwi nga u hula.
Muḽe wavho o ḽo vha hangwela
vhoḽe, zwino Yesu a vhudzisa
petro uri ane a ḽo funa Muḽe
wawe u fhira muḽwe kule ndi
ufhio. Simoni a tshi fhindula o ri,
“Ndi hoyo we a hangwelwa
mulandu muhulwane.” (Luka

7:43). Ro vha ri vhatshinyi vha si na vhukono, fhedzi Kristo o da a fa uri ri kone u hangwelwa.

Tshipfumelo tshe tsha vha ene muṅe tshi a tenda u iswa phanda ha Khotsi tsha ri imelela. Vhe vha hangwelwa zwihulwane vha do mu funesa, nahone vha do vha vhone vha imaho tsini na khuluṅoni yawe vha tshi mu renda kha lufuno lwawe na kha tshipfumelo tshingafho. Musi ri tshi di talukanya lufuno lwa Mudzimu ri tshi ya ri do vha na vhutshinyi ri tshi vho thoma u vhu vhenaga. Musi ri tshi vhona

uri tshaini ye ya tswiswa u ri
tomola yo lapfa hani, ndi hone ri
tshi pfa mbilu dzashu dzi tshi
noka nga u ditukufhadza. Zwi do
tou ralo musi ri tshi vhona uri
tshipfumelo tshe Kristo a tshi
itela riṅe ndi tshingafhani.

Misi muthu ono tshinya; ha ngo
tsha tama u dzula phanda ha
Mudzimu. Nga usa thetshelesa a
vho vha vhlivha vho valelwa
nga nnda ha haya ha Edeni.

4 - U Ḍibula

“Mu-dzumba-zwe-a-tshinya ha vuledzi tshithu; hu hangwelwa ane a zwi bula a zwi laṭa.”

(Mirero 28:13)

Nḍila ya u wana tshilidzi tsha Mudzimu a si i lemelaḥo nahone ndi i sa ṭaluli i pfadzaho. Muṇe washu ha funi ri tshi tou ita tshivhi nga khole uri ri konou wana khangwelo ya vḥutshinyi. A hu vḥuyi ha ṭodea uri ri tou fara dzinyendo ri sinḍe tshi nukhe kana uri ri sumbedze u ḍisola nga u ḍivhisa uri ri konou

kumedza mimuya yashu kha
Mudzimu kana uri ri kone u
fhufhura zwivhi zwashu ngazwo
onoyo ane a ṭutshela vhutshinyi
hawe ndi ene ane a ɔ̣o wana
khathutshelo.

Muapostola a tshi amba u ri,
“Di-ambululeni ni tshi bulelana
zwivhi zwaṅu, ni rabelelane, uri
ni fhodzwe. . . .” (Yakobo 5:16)
Bulelani Mudzimu zwivhi
zwaṅu, ene e eṯhe ane a kona u
zwi hangwela, huno na
vhukhaki haṅu ni bulelane nga
tshaṅu. Arali no khakhela

khonani yaṅu kana muthu ane na
dzula nae, ni fanela u tenda
mulandu, huno ene tshawe hu ḑo
vha u ni hangwela nga fhedzi.

Ndi hone-ha ni tshi ḑo humbela
khangwelo kha Mudzimu ngauri
murathu waṅu we na mu vhaisa
ndi muthu wa Mudzimu, huno
musi ni tshi mu vhaisa no vhaisa
na Musiki wawe ene

Mupfumeleli wawe. Mafhungo a
ḑo kumedzelwa ene Mupfumeleli
washu muthihi fhedzi, ene

Tshifhemuhulu we a ” . . . lingwa
kha zwoṅhe a nga vho-riṅe, hone
o vha a si na zwivhi.” vhunga ndi

ene ane a “. . . ri pfela vhuṭungu
ri tshi shaya nungo: . . .”

(Vhaheberu 4:15), ndi ene ane a
kona u ṭanzwa muthu kha
madondo a vhutshinyi vhufhio
na vhufhio.

Vhane vha sa athu u
ḍitukufhadza phanda ha
Mudzimu vha ḍisola kha
vhutshinyi havho, a vha athu ita
tshone tshithu tsha u thoma tsha
uri muthu a ṭanganedzwe nga
Mudzimu. Arali ri sa athu vhuya
ra thetshela uri hula u ḍisola hune
muthu a sa tsha sala a tshi ḍisola

uri o hu itelani, ri sa athu u
ḍitukufhadza ra ḍibula zwivhi
zwashu nga u ḍitukufhadza zwa
vhukuma na mimuya yashu yo
tou pwashea, ra vhenga na
vhutshinyi hashu, izwo a ri athu
vhuya ra zwima khangwelo ya
zwivhi zwi tshi bva mbiluni,
huno arali ri sa athu zwima a ri
athu vhuya ra wana mulalo wa
Mudzimu. U sa funa u
ḥukufhadza dzimбилu dzashu ra
tevhedza ipfi ḷa mafhungongoho
ndi zwone zwi ri kundisaho u
wana khangwelo ya zwivhi zwe
ra no zwi ita. Hu na pfundḍedzelo

i re khagala-khagala malugana na mafhungo haya: Arali muthu a tshi khou ḡibula kha vhutshinyi hawe u fanela u zwi ita zwi tshi bva mbiluni, hu nga vha vhukati ha vhathu kana e eṯhe. Mutshinyi a songo tou kombetshedzwa, kha a tou zwi ita o vhofholowa. A zwi ṯoḡi u sokou ri tenda ndi tshi khou ḡibula ra sokou dzhomba-dzhomba u ḡibula ha hone, kana muthu a sa vhuyi a vhona na uri tshivhi tsho vhifha hani a sokou kombetshedzwa u ḡibula. U ḡisola arali hu tshi tou tevhulwa hu tshibva ngomu

mbiluni vhukuma, ndi hone hu
tshi do wanala ndila ya u ya ha
ene Mudzimu a pfelaho
vhuṭungu. Muimbi wa phisalema
u ri, “Yehova u sendela ha vha
dzimбилu dzo vundekekanaho, u
tshidza vha mimuya yo
huvhalaho.” (Psalme 34:18).

U ḍibula ha vhukuma ndi hu
fanaho misi yoṭhe nahone khaho
hu na zwivhi zwine muthu a tou
zwi ḍivha uri ndi khou ḍisola kha
tsha uri na tsha uri. Hu nga ḍi
vha u ḍibula ho fanelaho u tou
bulelwa Mudzimu fhedzi kana ha

vha vhukhakhi vhune ha fanela
uri muthu a ḁisole khaho kha
vhathu vhe a vha vhaisa ngaho;
hafhu hu ḁi dovha ha vha na u
ḁisola hune ha fanela u itwa
vhathuni ngauri na u vhaisa ho
vhaisa vhathu. Ndi uri u ḁibula
hoṯhe hu fanela u tou phula
muthu a ḁivhona mulandu kha
zwenezwo zwivhi zwine a vha na
mulandu wazwo.

Nga tshifhinga tsha Samuele
Vhaisraele vho ṯutshela
Mudzimu. Vho vha vha tshi khou
tou tambula nga zwivhi ngauri

vho vha vha si tshee na fulufhelo
kha Mudzimu na maanḁa awe
vha sa tsha kona u a vhona, vha
sa tsha ḁivha vhuḁali hawe ha u
vhusa lushaka vho xeelwa nga u
fulufhela uri ene u a kona u vha
lamulela na u ḁilifhedzela arali
hu na tshine tsha mu ima phanḁa.
Vho furalela ene Muvhusi
muhulu wa tsiko yoḁhe vha vho
tama u vhusiwa sa dziḁwe tshaka
dze vha vha vha tshi dzula
nadzo. A vho ngo vhuya vha
wana mulalo vha sa athu u ḁisola
vha ri, “Ro tou dovha ra phapha
mbulu nḁha ha iḁwe nga u dovha

ra ita tshivhi tsha u humbela khosi.” (I Samuele 12:19. Henefha muṭalutshedzi o tou shumisa maipfi awe a tshi ṭalutshedza vese yenei nga ndila ine Bivhili ya English ya zwi vheisa zwone).

Vho vha vha songo fanela u ḡibula kha tshinwe tshivhi tshi si hetshi tshe vha ita. Vho pfa vho lemelwa nga u kundwa havho ndivhuho huno vha vho ḡipfa vhe kule na Mudzimu.

Mudzimu ha nga ṭanganedzi u ḡisola hu sa bvi mbiluni u funa hu re na u furalela zwivhi

ngomu. Hu fanela u vha na
tshanduko dza vhukuma kha
vhutshilo ha muthu, huno
zwothe zwine zwa sinyusa
Mudzimu zwa sendedzwa kule.
Hezwi zwi do itea arali nangoho
ro tungufhala nga mulandu wa
zwivhi zwe ra ita vhunga hu tshi
pfi, “Tambani ni bve tshikha;
mishumo yaṅu mivhi ni i bwise
phanda hanga, ni late zwivhi.
Di-funzeni u ita zwivhuya, ni
toḽe maitele kwao; vusani we a
wiswa; lamulelani tsiwana;
tshilikadzi ni i lwele.” (Yesaya
1:16, 17) ha dovha ha pfi, arali

muitazwivhi “. . . a humisa zwe a vha o farela muñwe ngazwo, a vhuedzedza zwe a tswa, a tevhedza mulayo u hanyisaho, a si tsha ita zwa vhutshinyi, onoyo u do hanya, ha nga fi.” (hesekiele 33:15) Paulo ene a tshi amba nga ha mushumo wa u tutshela vhutshinyi u ri, “No ngo dzou vhona zwe huḽa u tungufhadzwa, lune Mudzimu a lu funa, a zwi bveledza kha inwi: Ndi vhuhali vhungafhani! Nangwe dzi khanedzo! Nangwe tsinyuwo! Nangwe nyofho! Nangwe tshiṭuvho! Nangwe u swa mbilu!

Nangwe ndifhedzo! Kha zwothe no disumbedza zwauri a ni na mulandu kha aya mufhungo.” (II Vhakorinta 7:11).

Musi tshivhi tsho no tshinya mikhwa ya muthu, muitazwivhi onoyo ha koni u zwi vhona uri vhutshilo hawe ho tshinyala; kana u vhona-vho uri vhutshinyi he a ita ho hula hani. Arali a sa dikumedza kha maanda a Muyamukhethwa, u do di dzula tshifa e bofu, a sa vhoni tshivhi tshawe. Namusi a tshi disola, zwi vha zwi sa bvi mbiluni nahone ha

koni u tou sinyutshela. U edzisa u ḡibvula kha mulandu muḡwe na muḡwe we a ita uri a yo ngo vha khole. U ḡo amba uri ho vha hu si na na zwinwe zwine a nga ita musi o livhana na zwenezwo zwe zwa mu dzhenisa vhutshinyini.

Musi Adamu na Efa vho no ḡa mutshelo we vha dzivhiswa, vho pfa vho tou dzhiwa nga ḡhoni na nyofho. Tshe tsha mboḡi ḡa muhumbuloni wavho ho vha u ḡoḡa nḡila yau ḡibvula uri vha ponye khaḡhulo ya lufu. Musi

Mudzimu a tshi vha sengisa kha mulandu wavho, Adamu o ita bomepome-shata-muzwala-wau a thudzela mulandu kha Mudzimu na kha Efa a ri, “Ndi onoyu musadzi we wa mpha uri a dzule na n̄e we a mpha mitshelo nda ɓa.” Musadzi ene o thudzela mulandu kha n̄owa a ri, “N̄e n̄owa yo tou mpha nda ɓa.” (Genesi 3:12, 13. Na henefha muɓalutshedzi o tou ɗologa maipfi a Bivhili ya English, ho ngo shumisa a Bivhili ya Venɗa). Zwe a vha a tshi khou amba zwone nga in̄we n̄ɗila ho vha hu

u vhudzisa Mudzimu uri, “Naa hone nowa wo i sikelani? Hone fhanu edeni wo i diselani?”

Iyi-ha yo vha yone ndila ya u edzisa u dibvula kha tshivhi—ya u edzisa u vhea mulandu wa u wa havho kha Mudzimu.

Muhumbulo wa u tou diita o lugaho wo thoma kha ene khotsi a mazwifhi. Huno wonoyu muhumbulo wo di vhone kha vharwa na vhananyana vhothe vha Adamu. U disola ho raliho a hu bvi kha Muya wa Mudzimu, nahone Mudzimu ha nga lali o hu tanganedza. U ttshela

vhutshinyi zwa vhukuma hu ita
uri muthu a ḁipfe o hwala
mulandu wawe ene muḁe nahone
a tshi tenda uri ndi wawe a sa
ḁitshutshudzi: khae hu si na na
vhumbulu. U ḁo tata u lavhelesa
ḁaḁulu; tshawe u ḁo nga uḁa
muthelisi nga u lila a ri,
“Mudzimu, nkhatshutshele nḁe
muitazwivhi.” Huno vhane vha
tenda vhutshinyi havho ndi
vhone vhane vha ḁo itwa vho
lugaho; ngauri tsha Yesu ndi u
pfumelela muthu a ḁinyadzaho
kha vhutshinyi hawe. Tsumbo
dzine ra dzi wana kha Ipfi ḁa

Mudzimu dza u rembuluwa na u
ḍiṭukufhadza ndi dzine khadzo
ha vha na muya wa u ḍibula hu si
na u ṭoḍa u ḍibvula kana u edzisa
u ḍiita muvhuya. Paulo ho ngo
edzisa u ḍikuvhatedza. Tshivhi
tshawe u a tshi bvisela khagala na
vhutswu hatsho, uri a si edzise u
ḍifhungudzela mulandu. A tshi
amba u ri, “. . . ndi tshi hoṅela
vhakhethwa vhanzhi khothoni
ndo fhiwa maanḍa nga
vhotshifhe vhanhulu; huno vha
tshi vhulahwa vho vha vha tshi
itiswa nga nṅe. Huno nda vha
ṭhupha kanzhi kha zwikolo

zwothe, nda vha kombetshedza u huma (nga Bivhili ya English hu pfi 'nda vha kombetshedza u sema Mudzimu', ndo vha halifhela lwa u vhifha; nda vhuya nda vha tovhola nda vha swikisa midini ya ngei nnda." (Mishumo 26:10, 11). Ha vhuyi a timatima, u amba zwauri, "... Kristo Yesu a da shangoni u tshidza vhaitazwivhi, vhane nne nda vha muhulwane khavho." (i Timotheo 1:15).

Mbilu i ditukufhadzaho nahone yo pwashekanaho arali i tshi

ṭutshela vhutshinyi nga ngoho, i
ḍo kona u ḍivha lufuno lwa
Mudzimu na uri tshifhambano
tsha Khalvari tsho ḍura hani.

Mutshinyi onoyo u ḍo ḍisa
zwivhi zwawe phanḍa ha
Mudzimu sa ṅwana a tshi bula
vhukhakhi hawe phanḍa ha
khotsi a mu funaho, nahone ho
ṅwaliwa u pfi, “Hone ri tshi bula
zwivhi zwashu, u fulufhedzea na
u lulamisa hawe ndi zwone zwi
mu rumeledzaho u ri hangwela
zwivhi a ri ṭanzwa vhutshinyi
hoṭhe.” (I Yohane 1:9).

5 - Vhukhethwa

Fulufhedziso la Mudzimu li ri,
“Ni do ntoḁa na nngwana; ngauri
ni do vha no ntoḁa nga mbilu
dzaḁu dzoṱhe.” (Yeremia 29:13).

Mbilu yoṱhe i fanela u
kumedzelwa kha Mudzimu, arali
wa sa ralo a hu na tshanduko ine
ya do vha hone kha riṱe ine ra
nga dovha ra itwa vha fanaho nae
ngayo. Riṱe nga tsiko ro
fhandekana na Mudzimu.

Muyamukhethwa a tshi amba
zwine ra vha zwone u shumisa
maipfi haano: “. . . vhe na vha no

fa zwivhini na vhutshinyini haṅu, o ni vusa.” (Vhaefesa 2:1; ha dovha ha pfi, “Ṭhoho yoṭhe yo no vhaaisala, na mbilu yoṭhe yo no hoṭefhala.” *Yesaya 1:5) “. . . a hu tshee na ho takalaho khae; . . .” (Yesaya 1:6). Ro tou pfi ndwa nga tshilibana tsha Saṭhane; . . . we a vha fasha uri vha ite zwine a funa.” (II Timotheo 2:26).

Mudzimu u tama u ri fhodza uri ri vhe vhathu vho vhofhololwaho. Zwino vhunga zwenezwi zwi tshi ṭoḁa u rembuluwa ho fhelelaho, uri ri

vhe vhathu nga huswa, ro fanela
u dikumedzela tshothe kha ene.

A hu athu vhuya ha lwiwa inwe
nndwa khulwane u fhira ya u
difunacatdog vhunne. I tou vha
kakararakara uri muthu a bve
kha vhunne a kumedzele zwothe
kha Mudzimu uri hu itwe zwine
a funa. Muya u fanelau
dikumedzela kha Mudzimu uri a
kone u u ita muswa kha
vhukhethwa.

Muvhuso wa Mudzimu a si uri
ndi wa uri vhathu vha sokou

tenda tshinwe na tshinwe sa
mabofu hune muthu a sokou
vhuswa a sa tendelwi u vhudzisa
hune a vhona a sa hu pfesesi.
Sathane ndi ene ane a ri muvhuso
wa Mudzimu wo tou ralo. Kha
Muvhuso wa Mudzimu muthu u
a tendelwa u vhudzisa na u
tevhela luvalo lwawe. “Idani-ha ri
rovhedzane (nga Bivhili ya
English hu pfi ‘Idani-ha ri
sumbedzisane)! U

Sa muthangana wa mupfumi o
yaho kha Yesu, vhathu vha nzhi
vha a tama u tshidzwa fhedzi udi

ita zwi thavhelo a vha funi. ralo Yehova.” (Yesaya 1:18) Haya ndi maipfi a Musiki a tshi vhidza vhathu vhe a tou vha sika.

Mudzimu a si Mudzimu wa u tou kombetshedza zwivhumbwa zwawe. Ha ṭanganedzi u luvhiwa nga muthu a sa funi nahone a songo tou thomaho a vhona zwo fanela u luvha Mudzimu. U luvha ha u tou kombetshedzwa hu nga ḍisa mvelamurahu kha muhumbulo na kha nzulele ya muthu, hu nga ita uri muthu a vho tou nga mutshini u no ita tshenetsho tshe wa ri u tshi itiwa

wa pfi u do ita tshone. Tshine a funa ndi uri vhathu vhunga vhe vhone luvhomba lwa tsiko yothe, vha swike mathakheni a mvelaphanda. U vhea mashudu nga vhuphara hao phanda hashu-one ane a funa ri tshi gonya ra swika khao nga tshilidzi tshawe. U a ri ramba uri ri diokedze khae uri ene a konou ita lufuno lwawe kha ri. Zwino zwi tou bva kha ri uri kana ri a funa naa u vhofhololwa kha vhupuli ha tshivhi uri ri thetshela-vho vhugala ha vhana

vha Mudzimu vho
vhofhololwaho.

Arali ri tshi diṅekedza kha
Mudzimu ri fanela u ṭutshela
zwoṯhe zwine zwa nga ri
fhandekanya nae. Ndi zwine
Mutshidzi a tshi amba a ri, “. . . A
sa ṭutsheliho zwoṯhe zwine a vha
nazwo, ha koni u vha mufunziwa
wanga.” (Luka 14:33). Tshifhio na
tshifhio tshine tsha ḍo kokodzela
mbilu kule na Mudzimu tshi
fanela u ṭutshelwa. Vhanzhi vho
ita lupfumo wone mudzimu
wavho. Ngedane ya musuku ine

Sathane a vha kungela ngayo ndi u funesa tshelede na u dzula nga u vhilahela lwone lupfumo.

Vhainwe-vho ndi vhane vha funesa u vha na madzina na u itwa vhadivhalea fhanu shangoni.

Vhainwe nga fhalani ndi vha no funesa vhutshilo vhu leluwaho lune vha sokou tshila zwavho vha si na muhwalo nga tshithu.

Hedzi ndi mbofho dza vhupuli dzine dza fanela u

thukhukanywa. A ri koni u vha vha Mune washu na vha Sathane khathihi. A ri koni u vha vhana

vha Mudzimu nga nnda ha musiro
ro dinedza tshothe khae.

Zwino hu na vhane vha shumela
Mudzimu nga milomo ngeno vha
tshi tou fulufhela nungo dzavho
vha humbula uri vha nga diita
vhathu vhavhuya nga vhothe vha
diwanela na vhutshilo ha vho
tshidzwaho. Mbilu dza vhenevho
a dzi ngo kwamiwa nga lufuno
luhulu lwa Kristo. Vha tshi ita
mishumo yo fanelaho Mukriste
kha vhone ndi u shumela u
dzhena makoleni. Vhukriste ho
tou raloho ndi u sokou

pandamedza muya. Arali Kristo
o dzhena mbiluni ya muthu
muthu onoyo u ḡala lufuno lwa
ene Kristo na dakalo ḡa u vha
muthihi nae, huno u a mbo tou
nambatela Kristo. U dzula nga u
humbula Kristo zwi ḡo mbo ḡi
vhulaha vhunḡe kha muthu
onoyo. Tshine a ita tshi ḡo vha
tshi

tshi itiswa nga lwone lufuno lwa
Kristo. Vhane vha ḡivha uri
lufuno lwa Kristo lu tou mu itisa
tshinwe na tshinwe, a vhaḡwi vha
tshi funa u ḡea zwiḡukuḡuku uri

vha kone u ita zwine Mudzimu a funa. A vha fushei nga u ita zwivhuya zwiṭukuṭuku, vha tou pikela u tevhedza zwine Mutshidzi wavho a funa nga ho fhelelaho. Vha ṭutshela zwoṭhe vha sa tou kombetshedzwa nahone vha sumbedza dzangalelo lo lin.ganaho tshenetsho tshine vha tshi lila nga maṭo matswuku. U sokou amba uri ndi a funa Kristo ngeno hu si na lufuno ndi u sokou amba-vho na u sokou ḡi ri tenda . . . ee, tshifa hu u ḡiita phuli khulu iwe muṇe.

Naa ni a zwi vhona uri u
kumedzela zwothe kha Kristo hu
tou vha u didzima vhukuma?
Divhudziseni mbudziso ya uri
'Naa ene Kristo o nala mini a tshi
itela nne?' Murwa wa Mudzimu o
nala zwothe, vhutshilo na lufuno,
hu u itela u pfumelela riṅe.
Zwino mulandu i nga vha i mini
arali riṅe ro funwaho nga lufuno
lungafha ri tshi nga hana u nea
Mudzimu dzimbilu dzashu?
Vhutshiloni hashu hothe ro ḍi vha
vha na mukovhe kha
phaṭhutshedzo ya tshilidzi

tshawe, huno a ri tsha kona u
vhona zwavhuḁi vhutsilu na u
tambula he ra bviswa khaho. Naa
ri nga kona u lavhelesa ene we a
rungelwa zwivhi zwashu ra ḁi
nyadza lufuno lwawe na u shaya
vhutshivha hawe? Arali ri tshi
elelwa u ḁukufhadzwa ha Muḁe
wa vhugala ri nga kona hani u
gungula ra ri vhutshiloni ndi
ngani hu tshi tou dzhenwa nga
kakararakara na nga u ḁitsisa
fhasi?

Vhanzhi vha mbilu dza u
ḁihudza vha vhudzisa uri, “Na

khezwo ndi tshi fanela u tou
ḍisola nda ḍitukufhadza uri ndi
kone u vha na ngoho ya uri
Mudzimu o nḡanganedza? ” Ndi
tshi ni fhindula ndi ri sedzani
Kristo. Ene o vha a si na tshivhi
nahone e si izwo fhedzi, o vhuya
e Mukololo wa ḡaḡulu, fhedzi o
vha ene o no vhaho tshone
tshivhi a tshi itela vhathu. “. . . a
tenda u vhaliwa na vhaitazwivhi,
ene a ḍihwesa zwivhi zwa
vhanzhi, a pfumelela
vhaitazwivhi.” Yesaya 53:12).

Hufha tshine ra fanela u
kumedza i mbilu yo dalaho
dzitshika dza tshivhi uri Yesu a i
nanzwe, a i kunise nga malofha
awe ene muine na uri a ri tshidze
nga lufuno lwawe lu sa lingani na
tshinwe tshithu? Fhedzi vhanzhi
vha di wana zwi tshi lemela u tou
nala zwothe! Nne ndi tou pfa zwi
tshi mpha na thoni musi ndi tshi
pfa muthu a tshi amba nga u tou
rali nahone zwi a ntshonisa na
zwino ndi tshi khou rali u zwi
nwala.

Mudzimu a si uri u tōda ri tshi
naledza tshithu tshine arali ri
natsho tsha ri thusa, tshi re
tshivhuya. Zwothe zwine a ita o
zwi ita a zwi ita a tshi tamela
vhana vhawe uri vha tshile
zwavhuḍi. Arali vhothe vha sa
athu nanga Kristo vho vha vha
tshi nga kona u divha uri ene u na
zwinzhi-zwinzhi zwavhuḍi
zwine a nea vhone nahone zwine
zwa fhira kule hezwo zwine vha
khou diḱodela vhone vhaḱe.
Muthu u khou tou divhaisa ene
muḱe nahone u khou dikhakhela
arali zwine a humbula na zwine a

ita zwi zwi lwaho na lufuno lwa
Mudzimu. A hu na na dakalo
vhukuma line la nga wanala
ndilani ine onoyo ane a divha zwi
re zwavhuhudi a ri i songo
tshimbiliwa ngayo, ene ane a
dzudzanya tshinwe na tshinwe
tshine tsha do vha tshivhuya kha
zwivhumbwa zwawe. Ndila ya
vhutshinyi ndi ndila ya vhutungu
na bulayo.

Ndi u khakha u humbula uri
Mudzimu u a takadzwa nga u
Vhona vhana vhawe vha tshi
tambula. Litadulu lothe li na

dzangalelo ła uri ngavhe vhathu
vha tshi dzula vho takala. Khotsi
ashu wa Ƨaḍulu ha haneli na
muthihi wa vhe a vha sika a tshi
dzhena hune dakalo ła wanala
hone. Zwine Mudzimu a Ƨoḍa ndi
uri riḅe ri Ƨutshele zwenezwo
zwine muthu e khazwo zwa mu
ḍisela u tambula na dziḥoni,
zwenezwo zwine zwa nga ita uri
ri valelwe nḅa ha dakalo ła
Ƨaḍulu. Mutshidzi wa shango u
Ƨanganedza vhathu na zwine vha
vha zwone na zwoḥe zwine vha
shaya khathihi na u Ƨahela havho
kha u vha vhavhuya, na hone u

shaya nungo havho nahone ha
gumi fhedzi kha u tanzwa vhathu
zwivhi a vha tendela kha u
pfumelelwa nga malofha awe,
ene u dovha a fusha mbilu nga
zwothe zwine ya lila—mbilu ya
vhenevho vhane vha tenda u
hwala dzhogo yawe. U a hwala
na muhwalo wavho. Zwine a
tama ndi u nea vhothe mulalo na
u awela vhane vha da kha ene
vha tshi toda zwiwiwa zwa
vhutshilo. Zwine a tou zwi toda
uri ri zwi ite ndi zwenezwo
fhedzi zwine zwa do ri isa
mathekhetakeni a

phathutshedzo dzine dza sa do
lala dzo wanala nga vha sa
funiho u pfa Mudzimu. Vhutshilo
vhukuma vhu re na dakalo ha
muthu ndi uri Kristo a vha
ngomu mbiluni-ene ane ra
tutshelwa ngae u do dzhena
vhugalani. Vhanzhi vha khou
vhudzisa uri, “Naa ndi nga tou
ita hani uri ndi diṅekedze kha
Mudzimu? ” Ni khou funa u
diṅekedza kha ene, fhedzi ni
khou shanya nungo; ni
tshivhotshwa tsha u timatima
nahone ni kha di vhusiwa nga
ndowelo dza vhutshilo na tshivhi.

Zwine na fulufhedziswa na
zwine na ḡimisola u zwi ita zwi
sokou mbura, zwi nga muthu a
tshi edzisa u luka tshimebi nga
muḡavha. A ni koni u vhusa
mihumbulo yaḡu, kana zwine na
tama na zwine na funa. Ni tshi
humbula uri zwe na fulufhedzisa
a zwo ngo vulela na uri hu na
zwenari ni ḡo ita na vho zwi
litsha, zwi tou ni kula nungo na
vho ḡivhona ni muthu a sa
fulufhedzei. Zwenezwi zwi mbo
ḡi ita uri ni ḡipfe ni muthu ane a
nga si ḡangedzwe nga
Mudzimu. Fhedzi ni songo

tovhowa. Zwine na funa u zwi
pfesesa ndi maanda ane a vha kha
u diimisela u ita tshithu. Lufuno
lwa uri ndi do ita tshigedegede,
tshigedegede a thi nga tshi iti ndi
lwone lu vhusaho muthu nga
tsiko lu na maanda a u dinangela
tshine wa nga ita. Tshinwe na
tshinwe tshi bva kha zwine
lufuno lwa nanga u zwi ita
nahone zwa vha zwivhuya.
Mudzimu vhathu o vha nea
maanda a u dinangela; maanda
eneo ndi avho, vha a shumisa nga
u kona. Ni nga si kone u
shandula mbilu yanu, nga inwi

muṅe a ni koni u ṅea Mudzimu
lufuno lwoṯhe lwa mbilu. Tshine
na nga ita ndi u nanga u mu
shumela. Ni nga kona u mu ṅea
eneo maanḁa a u nanga tshine wa
ita; ene u ḁo shuma kha inwi o
livha kha zwine zwa vha
zwivhuya zwine zwa ḁo takadza
ene. Nga nḁila hei matshilele aṅu
oṯhe a ḁo vhusiwa nga Muya wa
Kristo. Zwine na funa zwi ḁo vha
zwi sa lwi nae, huno na
mihumbulo yaṅu a i nga vhi ine a
sa i fune.

Lutamo lwa u vha wavhuḁi na u
vha mukhethwa lwo naka naho
lwa nga tou hula hani, fhedzi
arali zwa sokou guma kha lwone
lutamo fhedzi a hu na tshine tsha
ḁo bveledzwa. Vhanzhi vha ḁo ḁi
xela ngeno vha tshi khou
fulufhela nahone vha tshi tama u
vha Vhakriste. Vha khou ḁahedza
tshipiḁa hetshi tsha u ḁiḁekedza
kha Mudzimu. Zwino ri nga ri a
vha khou funa u vha Vhakriste ra
ḁi vha ri songo khakha.

Arali maanḁa haya a u ḁinangela
ri tshi nga a shumisa nga ndila

yone, ndi hone vhutshilo hashu
vhu tshi do tou tshintsha tshothe.
Nga u kumedzela maanda a u
dinangela kha Kristo, ni khou
dibadekanya na maanda ane a
fhira maanda othe na mivhuso
yothe. Ni do tanganedza maanda
a bvaho tadulu ane a do ni ita uri
ni vhe muthu o imaho. Ngauralo
ni tshi di dzula nga u dikumedza
kha Mudzimu ni do kona u tshila
vhutshilo vhuswa; hone
vhutshilo ha vha re na fulufhelo.

6 - Fulufhelo Na U Tanganedzwa

Musi luvalo lwanu lwo no itwa lu tshilaho nga Muyamukhethwa, ndi hone ni tshi do kona u vhona zwi re zwivhi kha vhutshilo ha vhutshinyi, na maanda a re khaho, na mulandu na u shengela ha muthu a tshilaho hone; ndi hone ni tshi do thoma u vhenga vhutshilo honoho. Ni do thoma u pfa uri tshivhi ndi tshone tsho ni fhandekanyaho na Mudzimu, na uri no vhofhiwa nga maanda atsho. Ni tshi edzisa u ponyoka ndi hone ni tshi tou mbo vhona uri vhukuma a ni na maanda.

Zwine na tama u ita ndi zwo khakheaho; na mbilu yaṅu i na dzitshika. Ni ḍo zwi vhona uri vhutshilo haṅuho ḍala u ḍifuna na tshivhi, huno ni ḍo tama u hangwelwa, uri ni ṅanzwiwe na uri ni itwe o vhofhololwaho. U pfana na Mudzimu na u fana nae ni a zwi funa, fhedzi zwino a ni ḍivhi tshine na nga ita uri ni kone u zwi wana.

Tshine na khou tshi lila ndi mulalo,-khangwelo i bvaho ha Mudzimu na mulalo na lufuno ngomu mbiluni. Zwenezwi a si

zwine zwa nga kona u rengwa
nga tshede. Vhutaali ha muthu
na u thanya hawe a vhu koni u
zwi wana. Vhutaali henefha a vhu
swikeli; ni nga si vhuye na
fulufhela uri nga maanda ahu
inwi muhe ni nga vhuya na lala
no zwi wana. Ene Mudzimu ndi
ene a ni neaho nga fhedzi “. . .
naho ni si na mali, ni si na tsha u
renga ngatsho.” (Yesaya 55:1)
Fhedzi ndi zwanu arali ni tshi
nga bvisa tshanda tshanu na zwi
tanganedza. Muhe washu u ri, “. .
. naho zwivhi zwanu zwo
tswuka sa muridili, zwi do tshena

zwa nga mahāḁa; naho
vhukhwivhilu zwi tshi fana na
luvhundi, zwi ḁo nga muḁali.”
(Yesaya 1:18) a dovha a ri, “Ndi
ḁo ni ḁea mbilu ntswa, nda vhea
Muya wanga mvaloni dzaḁu.”
(Hesekiele 36:26)

No bula zwivhi zwaḁu, nahone
na ḁilugisela nga mbilu yaḁu u
zwi laḁa kule. No ḁiimisela u
ḁikumedzela Mudzimu.
Zwino-ha iyani khae ni mu
humbele uri a ni ḁanzwe zwivhi
zwaḁu a ni fhe mbilu ntswa. No
no ralo ni fulufhele uri u a ita

hezwi zwothe ngauri o
fulufhedzisa u zwi ita. Heyi ndi
yone pfunzo ye Yesu a funza
musi a tshee fhanu fhasi
shangoni, zwauri tshifhiwa tshine
Mudzimu a fulufhedzisa u ri nea
arali ri tshi fulufhela ri a tshi
tanganedza, ndi tshashu. Yesu o
fhodza vhathu malwadze avho
musi vho kona u fulufhela
maanda awe; o vha thusa nga
zwithu zwe vha vha vha tshi
kona u zwi vhona, ha mbo vha u
vha tutuwedza e na ngoho kha u
fulufhela maanda awe a u
hangwela zwivhi. Hezwi ndi zwe

a tou zwi bula zwavhuḍi zwiḷa a tshi fhodza uḷa muthu we a vha o kukumuwa muvhili a tshi ri, "... hone uri ni zwi ḍivhe zwauri Murwamuthu u na maanḍa a u hangwela zwivhi fhano shangoni ..." a amba na o omaho lurumbu luthihi a ri, "... takuwa, u hwale vhulalo hau u tshimbile u ye nḍuni yau! " (Mateo (9:6) Ndi zwine na Muivangeli yohane a tshi amba nga maḍembe a Yesu a tou ri, "Huno izwo zwo nḱwaliwa uri ni tende zwauri Yesu ndi ene Kristo, ndi ene Murwa wa Mudzimu, na uri ni tshi tenda ni

vhe na v^hutshilo dzinani lawe.”
(Yohane 20:31).

Arali ri tshi tou sedza nga zwine
Bivhili ya amba nga u ri Yesu o
vha a tshi fhodza hani vha
lwalaho, ri nga kona u guda uri ri
fanela u mu fulufhela hani uru ri
kone u hangwelwa zwivhi. Kha ri
dzou lavhelesa ala mafhungo a o
omaho miraḁo wa Betsaida. O
vha e mulwadze ane a khou
shengela fhedzi hu si na tshine a
nga ita tshone. O vha o no fhedza
makole a 38 a sa shumisi miraḁo
yawe. Naho zwo ralo Yesu o ḁo

amba nae a ri, “Takuwa u hwale
vhulalo hau u tshimbile.” Uyo
mulwadze o vha a tshi nga vha o
amba a ri, “Mun̄e wanga, arali
vha tshi khou funa u mphodza
ndi ḁo ita zwenezwo zwine vha
amba.” Fhedzi ene ho ngo ita nga
u ralo, o fulufhela maipfi a Yesu,
a fulufhela na uri o fhodzwa, a
mbo ḁi edzisa u ḁivusa na
zwenezwo; tshe a vha a tshi khou
tshi ḁoḁa ndi u tshimbila, huno
nangoho o ḁo tshimbila. O ita
zwenezwo zwe Kristo a tou
amba, huno Mudzimu a mu ḁea
maand̄a. O mbo ḁi fhola.

Na inwi no ita zwivhi sa
zwenezwo; a hu na uri ni nga
ḍiṭanzwa kha zwivhi zwe na ita,
Hu ḍi nga mbilu yaṅu, a ni koni u
i shandukisa na ḍiita muthu
mukhethwa. Mudzimu ndi ene
ane a ni fulufhedzisa zwoṭhe
hezwo nga Kristo. Ni tou
fulufhela zwenezwo zwe a
fulufhedzisa. Ni tou ḍibula
zwivhi zwaṅu na ḍikumedzela
kha Mudzimu. Ni tou nanga u
shumela ene. Mudzimu arali
nangoho ni tshi ita nga u rali a ḍo
ita-vho zwe a amba a tshi

fulufhedzisa inwi. Arali ni tshi
fulufhela zwa Mudzimu-ni tshi
fulufhela uri no hangwelwa na
uri no tanzwiwa,— Mudzimu u
do ita uri zwi ralo; ni do fhodzwa
vhunga Yesu o nea ula muthu o
omaho mirado maanda a u
tshimbila musu munna onoyo a
tshi tou fulufhela uri o fhodzwa.
Zwo di tou ralo arali ni tshi
fulufhela.

Ni songo lindela u swika ni tshi
thomau tou pfa uri nangoho no
fhodzwa, tshaṅu ambani ni ri,
“Ndi khou zwi fulufhela, zwo

ralo. Hu si ngauri ndi khou tou
pfa zwo ralo, fhedzi ngauri
Mudzimu u tou fulufhedzisa nga
u ralo.” Yesu u ri, “Ndi zwone
zwe nda amba ngazwo nda ri:
Zwothe zwine na humbela
thabeloni, ni tende uri ni do newa;
ndi hone ni tshi do fhiwa zwine
na humbela.” (Marko 11:24) Hu
na tshine tsha todea uri muthu a
wane zwe zwa fulufhedziswa—ri
fanela u rabela nga ndila ine
Mudzimu a funa. Fhedzi ndi
lutamo lwa Mudzimu u ri tanzwa
zwivhi na u ri ita vhana vhawe
khathihi na u ri konisa u tshila

vhutshilo vhukhethwa. Izwo ri nga kona u humbela hedzi phathutshedzo, ra fulufhela uri ri a dzi tangedza ra ita na u livhuha Mudzimu uri ro kona u dzi tangedza. Ri newa nga fhedzi pfanelo ya u ya ha Yesu ra tanzwiwa na uri ri kone u ima phanda ha mulayo ri si na thoni kana u disola nga u tovhowa. "Zwino atsina a hu tshee na u latwa kha havho vha re kha Kristo Yesu vhane vha sa tsha vhusiwa nga maitele a muthu wa nama, vhane vha vhusiwa nga Muya." (tshipida hetshi tsho

taliwaho nga fhasi a tshiho kha
Bivhili ya Venda, fhedzi kha
dziinwe nyambo tshi ngomu.
Mutalutshedzi o tou dologa a tshi
bvisa kha tshiisimane (Vharoma
8:1)

U bva zwenezwo a ni tsha
divhusa ngauri no rengwa nga
mutengo. A no ngo pfumelelwa
nga zwi fhelaho, unga sa maseṭha
na musuku, uri ni bve kha
maitele anu a fhedzi e na a wana
kha vhokotsi, no pfumelelwa nga
malofha a thengo khulu a Kristo,
ane a nga a ngwana i si na

luvhadzi na tshilavhi.” (I Petro 1:18, 19). Nga enea maitele a u fulufhela Mudzimu a sa vhuyi a lemela, Muyamukhethwa o ita vhutshilo vhuswa mbiluni yaṅu. Ni tou nga iwana, no bebelwa muṅani wa Mudzimu, ene u ni funa nga ndila ine a funa ngayo Murwa wawe. Zwino vhunga no no ḍi kumedzelwa kha Yesu, ni songo tsha humela murahu, ni songo ḍifhandakanya nae, tshaṅu ḍuvha ḷiṅwe na ḷiṅwe ambani ni ri, “Nṅe ndi muthu wa Kristo, ndo ḍikumedzela ene.” Ni mu humbele uri a ni ṅee Muya wawe,

a ɖi ni linda nga tshilidzi tshawe. Vhunga ni tshi vha niwana wa Mudzimu nga u ɖinekedza khae na u mu fulufhela, izwo ni fanela u ɖi tshila khae. Muapostola a tshi amba u ri, “Zwino vhunga Kristo Yesu, no mu ɖanganedza tshimbilelani khae.” (Vhakolosa 2:6).

Vhainwe vha ɖi ita sa vhathu vha no khou tou edziswa, vhane vha fanela u sumbedza Mudzimu uri nangoho vho shanduka, uri vhakone u wana phaɖhutshedzo dzawe. Tshi re tshone ndi uri

nazwino vha nga kona u wana
phathutshedzo dza Mudzimu.
Vha fanela u wana tshilidzi
tshawe na Muya wa Kristo uri
vha kone u khwathiswa hune vha
shaya nungo vha sa tsha kona u
kunda tshivhi. Yesu tshine a funa
ndi uri ri ye khae ro tou ralo, ri na
zwivhi nahone ri vha si na
nungo, ri swike ri we nayoni
dzawe ri disole. Kha ene ndi
vhugala u ri kuvhatedza nga
zwanḁa zwawe zwa lufuno a ri
phupha ntho dzashu a ri tanzwa
kha dzitshika dzo the.

Vhanzhi vha zwigidi na zwigidi
vha balelwa hafha: A vha
fulufheli uri Yesu u tou vha
hangwela nga e_xthe, mu_nwe na
mu_nwe wavho. A vha fulufheli
zwe Mudzimu a amba. Nnyi na
ny_i ane a tevhedza zwenezwo
zwine zwa itea u na pfanelo dzau
d_ivha uri khangwelo i tou n_ewa
nga fhedzi kha tshivhi tshin_we na
tshin_we. Bvisani mihumbuloni
ya_nu hoyu muelekanyo wa u
sokou ri zwe Mudzimu a
fulufhedzisa ho ngo zwi itela
inwi. Ndi zwa ny_i na ny_i wa
muitazwivhi a d_isolaho. Maan_da

na tshilidzi ro fhiwa nga Kristo
uri zwi ḍiswe nga vharuṁwa vha
u ri linda kha onoyo ane a vha na
fulufhelo. A hu na ane a pfi u na
zwivhi lune a nga si kone u wana
maanda na u ṭanzwiwa dzitshika
dza tshivhi na u itwa muvhuya
nga Yesu-Yesu we a fela vhoṁhe.
O dzula u vha bvula zwiambaro
zwavho zwo donaho nga tshivhi
uri a vha ambadze nguvho tshena
dza u pfi vhavhuya; tshine a ri
vha ite ndi u tshila, hu si uri vha
fe.

Mudzimu ha shumi na vhathu nga ndila ine vhathu vha nama vha shumana ngayo nga tshavho. Mihumbulo ya Mudzimu ndi ya tshilidzi na lufuno na u pfela vhutungu. A tshi amba u ri, “Mutshinyi nga a late ndila yawe, mudziazwivhi nga a late ngelekanyo dzawe, a vhuyelele ha Yehova uri a mu khathutshele; a vhuyelele ha Mudzimu washu; ngauri u hangwela hawe ndi huhulu.” (Yesaya 55:7) a dovha a ri, “Vhutshinyi hau ndo vhu phunya vhunga gole, zwivhi

zwau nda pfulisa sa khuli.”
(Yesaya 44:22).

“Hufha n̄e ndi sa takaleli lufu
lwa ane a pfi a fe! Vhuyani-ha uri
ni tshile! Mūne wa vhōthe Yehova
u ralo.” (Hesekiele 18:32). Sāthane
o dzula o d̄ilugisela u tswa
zwōthe zwa dziphāthutshedzo
zwe Mudzimu a fulufhedzisa. U
tama uri fulufhelo lītukūtuku na
tshedza tshītukūtuku tshine tsha
kha d̄i vha hone mbiluni a tshi
dzhie; fhedzi inwi ni songo mu
tendela a tshi ita nga u ralo. Ni
songo vhuya na n̄ea n̄devhe

dzaṅu mulingi, tshaṅu itonou ri,
“Yesu o fela uri nṅe ndi tshile. U a
pfuna nahone ha funi ndi tshi
lovha. Nṅe ndi na Khotsi wa
Ṭaḍulu a mpfelaho vhuṭungu;
huno naho ndo tamba nga lufuno
lwawe, nahone ndo tambisa
dziphaṭhutshedzo dze a mpha,
zwino ndi ḍo vuwa nda ya ha
onoyo Khotsi anga nda ri, “Ndo
tshinya phanḍa ha Liṭaḍulu na
phanḍa ha vhone, huno a thongo
tsha fanelwa nga u tou pfi ṅwana
wavho, a vha nnyite zwanga
muṅwe wa zwiboi zwavho.”
(Henefha mutalutshedzi o tou

shumisa u dologa a tshi bvisa kha Bivhili ya Tshiisimane. Mafhungo one a bva kha Luka 15:18, 19 & 20). Tshifanyiso tshenetshi tshi a ni vhudza uri uyo muthu we a vha o sokou penga naḽo u ḽo tangedzwa hani: “A kha ḽi vha kule, khotsi awe a mu vhona, a mu khathutshela mbilu, a gidima a mu fara nga zwanḽa, a mu kuvhatedza.” (kha ndimana dzenedzi dzo ambiwaho afha nḽha.)

Hetshi tshifanyiso naho tshi tshi pfisa vhuḽungu, tshi na lufuno; a

tshi koni u tou bvisa zwavhuḍi
ndila ine Khotsi ashu wa Taḍulu a
ri pfela vhuṭungu ngayo. Muṇe
washu a tshi amba nga
muporofita wawe u ri, “Hone
ndo u funa nga lufuno lwa lini na
lini; ndi zwone zwe nda itela
zwone ndi tshi fareledza tshilidzi
tshanga kha iwe.” Muitazwivhi a
tshi kha ḍi vha kule na nṇḍu ya
Khotsi, a tshi khou balanganya
lupfumo lwawe shangoni ḷisili,
ene Khotsi u khou mu lilela
mbiluni yawe; huno lutamo
lufhio na lufhio lwa u humela ha
Mudzimu ndi zwine zwa itiswa

nga Muyamukhethwa. Ndi ene ane a khou vhidzelela nga u tou kwengweledza muthu o xelaho uri a sendele ha Khotsi awe wa mbilu ya lufuno.

Naa vhunga Bivhili i tshi sumbedza zwavhuḏi mafulufhedziso a Mudzimu nga u tou rali, ni nga kha ḏi dovha na vha na tshifhinga tsha u timatima? Naa ni a fulufhela zwenezwo zwauri musi mutshinyi a tshi tama u humela ha Khotsi awe, a tshi tama u tḡtshela vhutshinyi hawe, Muḡe

washu u a mu dzivhisa u ḁa a wa
milenzheni yawe a ḁisola?

Mihumbulo kha i mbo ḁi bva
zwino! A hu tshee na tshinwe
tshithu tshine tsha nga vhaisa
muya waḁu u fhira wonoyo
muhumbulo wo bvaho malugana
na Khotsi ashu wa Ṭaḁulu. Ene
tshawe u a vhenga tshivhi, fhedzi
muitazwivhi u a mu funa, huno o
vhuya a ḁikumedza kha Kristo
uitela vhoṭhe vha funaho uri vha
tshidzwe; na uri vha wane
phaṭhutshedzo dza lini na lini
ngei Muvhusoni wa vhugala.
Manwe maiphi-vho ndi afhio ane

a nga shumiswa ane a fhira aya e
a shumiswa nga ene u amba
lufuno lune a ri funa ngalwo? A
tshi amba u ri, “Naa musadzi
lushie lwawe a nga vhuya a lu
hangwa hani? A litsha u
khathutshela mbebo ya muvhili
wawe? Namusi ene a hangwa,
nne a thi nga u hangwi.” (Yesaya
49:15)

Zwino hafhu inwi ni khou
timatima na u tetemela
lavhelesani ntha ngauri Yesu u
tshilela u vha Mupfumeleli
washu. Kha ri livhuhe Mudzimu

kha tshifhiwa tshe a ri nea, tsha
Murwa wawe ane a mu funa.

Kha ri rabele uri u fa hawe a tshi
fela ri ne hu si vhe u sokou ita.

Muyamukhethwa u khou ramba
ri ne namusi. Idani na mbilu ya nu
yo the kha Yesu, na inwi ni nga
kona u amba uri ni na pfanelo ya
u wana phathutshedzo dzawe.

Musi ni tshi vhala
mafulufhedziso a Mudzimu ni
fanela u divha uri ndi maipfi a
lufuno luhulu na mbavhalelo.
Mbilu khulu ya ene Lufuno
luhulu i kokodzelwa kha

muitazwivhi nga mbiluvhutuṅgu
ine ya nga si kone u dzivhiswa
nga tshithu. “We ra wana khae u
vhofhololwa nga malofha awe,
ndi amba u hangwelwa
vhutshinyi.” (Vhaefesa 1:7). Ee,
tshaṅu nga hu vhe u fulufhela uri
Mudzimu ndi ene a ni thusaho.
Tshine a khou tshi lila ndi u
ḍovha a ita uri matshilele a
muthu a sumbedze uri o
vhumbwa a tshi fana na
Mudzimu. Arali ni tshi sendela
tsini nae ni tshi ḍibula na u ḍisola
ene u ḍo sendela tsini haṅu nga
tshilidzi na khangwelo.

7 - Zwine Mufunziwa A Edziswa Ngazwo

“Zwino-ha a re kha Kristo ndi tshivhumbwa tshiswa; zwilala zwo fhela; asizwi, ho bvelela zwiswa.” (II Vhakorinta 5:17)

Muthu a nga kha di kundwa u tou amba tshone tshifhinga vhukuma kana fhethu, kana u dodombedza zwothe nga hune zwa vha hone zwa vha hone zwa musi a tshi rembuluwa; fhedzi a si uri zwo ralo ho ngo rembuluwa. Kristo a tshi amba na Nikodemasi o ri, “Muya u

vhudzula hune wa funa; u unga hawo hone u a hu pfa; hone u sa ðivhi hune wa bva hone na hune wa ya hone. Muthu arali o bebwa a tshi bva kha Muyamukhethwa zwi nga zwenezwo.” (Yohane 3:8). Muya wa Mu-ðzimu u shuma nga ndila ine ya fana na muya une wa si vhonale hone u tshi kona u pfala na u vhonala nga zwine wa vhudzula. Zwine na wone wa ita kha mbilu ya muthu zwo ði tou ralo. Maanda a u vusuludza ane a sa kone u vhonala nga maṭo a muthu wa ṇama, ndi one a bebaho vhutshilo

vhuswa kha muya wa muthu, a ita uri hu bve muthu muswa a fanaho na Mudzimu. Naho mushumo wa Muya u sa pfali nga ndevhe nahone u sa koni u tou talukanyea zwavhuḍi nga ngelekanyo dza muthu, zwine wa ita zwi a kona u vhone. Arali mbilu yo itwa ntswa nga Muya wa Mudzimu vhutshilo ndi hone vhune ha ḍo sumbedza uri nangoho zwo ralo. Naho ri sa koni u vha na tshine ra nga ita u tshintsha dzimbilu dzashu, ri sa koni u ḍipfumedzanya na Mudzimu, nahone ri songo fanela

u ḍifhima riṅe vhaṅe na khathihi
kana u fulufhela uri tenda ri na
mishumo mivhuya, vhutshilo
hashu hone vhu ḍo sumbedza uri
nangoho ri na Muya wa
Mudzimu ngomu hashu naa. Hu
ḍo vhoneala tshanduko kha
maitele na kha ṅḍowelo dzashu
na kha zwine ra zwi sala murahu.
Phambano i ḍo tou vhoneala
zwavhuḍi kha vhutshilo ha
zwino

Kreste o vhudza Nikodema
tshiphiri tsha u bebiwa nga
huswa.

Muya wa Mudzimu une wa fana
na Muya u vhudzulaho, risa koni
u u vhona nga mato a nama,
ukwama mbilu dzashu. na vhuḽa
ha mulovha. Maitele a muthu ha
nga ḽo tou sumbedzwa nga u ita
zwivhuya fhano na fhaḽa kana u
khakha fhano na fhaḽa; a ḽo
sumbedzwa nga maipfi ane ra
amba na zwine ra ita.

Ndi ngoho uri muthu a nga ḽi
vhonala a tshi nga o luga nga
nḽa, hu uri zwi sa itiswi nga
maandḽa a Kristo o itaho zwoḽhe

zwiswa. Vhainwe nga u funa u
tevhelwa nga vhaḱwe vhathu na
u funa u hudzwa vha a vha
vhathu vhavhuḱi u tshi vha
lavhelesa. Na u ḱifara hu a ita uri
ri si sumbedze uri ri na vhutshilo
vhuvhi. Muthu a ḱifunaho a nga
kha ḱi fara vhathu zwavhuḱi hu u
itela u khoḱiwa. Zwino arali zwo
ralo-ha zwi amba uri ri ḱo vhona
nga mini uri ri kha tshanḱa tsha
nnyi?

Mafhungo ndi a uri mbiluni
dzashu hu na nnyi. Mihumbulo
yashu yone i kha nnyi? Hone ane

ra funa u dzula ri tshi amba nga hae ndi nnyi? Ane ra mu funesa nga dzimbilu nahone ane ra mu shumela nga maanda othe ndi nnyi? Arali ri vha Kristo mihumbulo i dzula na ene nahone mihumbulo yavhudi ine ra vha nayo ndi nga ha ene fhedzi. Zwothe zwine ra vha nazwo na zwine ra vha zwone ro zwi kumedzela ene. Ri na lutamo lwa uri ri sumbedze uri ri fana nae na uri ri fema muya wawe na u ita zwine a funa na uri kha zwothe ri takadza ene.

Vhane vha vha zwivhumbwa
zwiswa kha Yesu Kristo vha do
anwa mitshelo ya Muya, "...
lufuno, dakalo, mulalo, u sa fhela
mbilu, vhulenda, vhuthu,
fulufhelo, u vuḁa, u konḁelela."
(Vhagalata 5:22, 23) A vha tsha do
lila u ḁikhavhisa nga madzanga a
wa dzinyemulo dza misi ya
mulovha: tshavho vha do tevhela
ḁayo dza Murwa wa Mudzimu
nga u mu fulufhela. Vha do
sumbedza uri vha fana nae zwiito
nahone vha do bva dzitshikani
ngauri na ene ha na tshika. Zwe u
thomani vha vha vha tshi zwi

vhenga ndi zwone zwine zwino
ha tou vha makwandani, huno
zwe vha vha vha tshi zwi funesa
vha vho zwi vhenga. Vhe vha
vha vha tshi divhona, vha vho
vha na vhulenda na u
ditukufhadza; vha u dihudza na
vhuḁabaḁaba vha thoma u vho
vha vhathu-vhathu vhangе
vhaadifara. Zwidakwa na zwone
zwi thoma u vha na thalukanyo
zwi si tsha kambiwa; huno na wa
dzitshika u a bva khadzo a
tamba. Mikhwa na dzifesheni dza
lino shango zwi si na mishumo
zwi a tutshelwa. Vhakriste a vha

nga tovholi mahodze a nga nnda,
tshavho vha do tovhola uri vha
vhe kwavho kha muthu wa nga
ngomu a sa vhoneali nga maoto wa
zwiḽa zwi sa fheliho-one-ha
mahodze a muya wa vhulenda
wo vuḽaho. (1 Petro 3:3, 4)

(Mutalutshedzi o tou dologa vese
idzi kha Bivhili ya tshiisimane). A
hu na vhutanzi ha u sumbedza
thembuluwo yone-yone, nga
nnda ha uri thembuluwo yo
raloho kha i bwise muthu muswa.
Mutshinyi a nga vha na ngoho ya
uri o ponyoka lufu a dzhena
vhutshiloni arali a tshi dzula o

nambatela zwe a ana, a tshi
humisela mune wa tshithu we a
mu fhura, a ḁibula kha zwivhi
zwawe a funa Mudzimu na
muthungae.

Vhunga ri vhatshinyi vha na
vhukhakhi, arali ri tshi ḁa kha
Kristo ra wana mukovhe wa
tshilidzi tshawe tsha u hangwela,
ndi hone lufuno lu tshi ḁo mela sa
ngowa mbiluni dzashu. Muhwalo
munwe na munwe u a leludzwa
ngauri dzhogo ine Kristo a ri
vhathu vha i hwale a i lemeli.
Zwine muthu a pfi a zwi ite u

vho zwi ita o tou takala, nahone
arali a ita tshithu nga u tou
ḁidzima u pfa hu hone-hone. Iḁa
nḁila ye ya vha i tshi nga i na
swiswi i vho vha yone i na
tshedza tshi bvaho kha masana a
ḁuvha ḁa vha pfaho Mudzimu.

Vhutshilo ha Kristo vhu tamisaho
vhu vho ḁo vhoneala kha
vhatevheli vhawe. Ene dakalo
ḁawe ho vha hu u ita zwine
Mudzimu a funa. Vhutshilo ha
Mutshidzi washu ho vha vhu tshi
vhuswa nga lufuno lwa u funa
Mudzimu na dzangalelo ḁa

vhugala hawe. Zwothe zwe a vha
a tshi ita zwo vha zwi tshi
nakiswa na u newa tshiinga nga
lufuno. Lufuno lu bva ha
Mudzimu. Mbilu i songo
dikumedzaho a i koni u vha
nalwo holu lufuno. Lu wanala
mbiluni i vhuswaho nga Yesu
fhedzi. “Rine Mudzimu ri a mu
funa ngauri ndi ene o thomaho u
ri funa.” (I Yohane 4:19) Mbiluni
yo itwaho ntswa nga tshilidzi
tsha Mudzimu lufuno ndi lwone
lu laulaho zwothe zwine muthu a
ita. Lu shandukisa vhutshilo ha
muthu, lwa laula zwine a tama na

zwine a funa lwa tsikeledza
vengo lwa dovha lwa ita uri
zwine muthu a zwi takalela zwi
vhe zwithu zwi re na tshiinga.
Lufuno lwonolwo arali lwo lelwa
kha muya wa muthu lu ita uri
vhutshilo vhu ḁifhe nahone lu ita
uri vhathu vhoḁthe vhane vha
tshila na iwe vha gude zwithu
zwivhuya.

Khakhe ndi mbili dzine vhana
vha Mudzimu, nga maḁḁ
vhane vha kha ḁi bva u fulufhela
tshilidzi tshawe, vha fanela u dzi
thanyela. Ya u thoma ndi ye ra ḁi

amba nga hayo; ndi iḷa ya u
fulufhela mishumo yavho vha
tshi difhima uri zwine vha ita zwi
nga vha pfumedzanya na
Mudzimu. Onoyo ane a edzisa u
vha mukhethwa nga zwine a
shuma ene muḅe a tshi vhulunga
mulayo, u khou ita milingo i sa
takuwi. Zwoṭhe zwine muthu a
nga zwi ita a si na Kristo ndi zwa
dzitshika ngauri zwi ḍodzwa
dzitshika nga vhunḅe na nga
tshivhi. Ndi tshilidzi tsha Kristo
fhedzi, tshine ra tshi wana nga
fulufhelo, tshine tsha nga ri ita
vhakhethwa.

Inwe khakhe yo fhambanaho na hei, fhedzi ine na yone ya fanela u shavhiwa, ndi muhumbulo wa uri muthu a vhuya a fulufhela Kristo a nga litsha zwawe u vhulunga mulayo. Ndi muhumbulo wonoula wa uri vhunga ri tshi wana mukovhe kha tshilidzi tsha Kristo nge ra tou fulufhela fhedzi, izwo mishumo yashu a i thusi tshithu kha uri ri pfumelelwe nga Mudzimu.

Tshine na fanela u tshi ðivha ndi
uri u pfa mulayo a si zwine
muthu a sokou sumbedza nga
nnda fhedzi, hu ambiwa zwine
muthu a zwi shuma a tshi itiswa
nga lufuno. Mulayo wa
Mudzimu ndi wone une wa ita
uri ri ðivhe uri Mudzimu o tou ita
hani; kha ndi tou ri fhungo heli
lihulu la lufuno kha mulayo ndi
hone-ha he la mbo tou bviselwa
khagala. Zwenezwo zwi amba uri
mulayo ndi wone murango wa
muvhuso wa Mudzimu ngei
taðulu na fhanu shangoni. Arali
mbilu dzashu dzo no

shandukiswa dza fana na
Mudzimu, na lufuno lwa
Mudzimu lwo ṭavhiwa ngomu
mimuyani yashu, mulayo wa
Mudzimu a u nga simesi u tou
hwaliwa nga vhutshilo hashu
naa? Musi mafhungo a lufuno o
ṭavhiwa mbiluni dzashu, muthu
o no dovha a sikululwa uri a fane
na Musiki wawe, hu ḑo vha hu
hone mulanga muswa u tshi ḑo
vha wo phethea. “Ndi wone
mulanga une nda ḑo u vhofha ho
fhela maḑuvha ano, Murena a ḑo
dovha a ri: Mulayo wanga ndi do
u vhea dzimbiluni dzavho, ndi ḑo

u n̄wala kha t̄halukanyo dzavho.”
(Vhaheberu 10:16). Zwino arali
mulayo wo n̄waliwa ngomu
mbiluni, naa a si hone na
vhutshilo u tshi d̄o vhu n̄ea
tshivhumbeo naa? Tsumbo ya uri
muthu ndi mufunziwa ndi u pfa
Mudzimu, ndi amba u shumela
na u luvha Mudzimu zwi bvaho
kha lufuno. Ndi zwine Maiwalo
a tshi amba a ri, “Ngauri u funa
Mudzimu ndi u ita zwe a ri laya
nahone milayo yawe a i kon̄di.” (I
Yohane 5:3). Ha dovha ha pfi,
“Ane a ri ndi a mu d̄ivha, a sa iti
zwe a laiwa, ndi muzwifhi, ha na

mafhungongoho khae.” (I Yohane 2:4) Zwino-ha fulufhelo lashu line la ri wanisa tshilidzi kha Kristo a li ri bvuli u pfa Mudzimu. Tshine la ita ndi u ita uri ri simese u mu pfa.

A si uri u tshidzwa hashu hu bva kha u tevhedza zwine Mudzimu a ri ri zwi ite. Aiwa, u tshidzwa ndi mpho ine ra fhiwa i tshi bva ha Mudzimu nga fhedzi ine ya tanganedzwa nga a re na fulufhelo. U pfa Mudzimu hone ndi zwine zwa da nga murahu kha o no vhaho na fulufhelo. “Ni

a zwi ðivha zwauro ene o vhone
hu tshi pfi a tuse zwivhi zwashu,
kha ene a hu na zwivhi. Muthu
ane a dzula e kha ene ha iti
zwivhi. Ane a ita zwivhi ho ngo
mu vhone, ha mu ðivhi.” (I
Yohane 3:5, 6). Afha-ha ndi hone
kha u edziswa. Arali ri tshi dzula
ri kha Kristo, arali nangoho
lufuno lwa u funa Mudzimu lu
tshi dzula ngomu hashu, zwine
ra pfa, zwine ra tama na
mihumbulo yashu, khathihi na
zwine ra ita, zwi ðo vha zwi
ananaho na zwine Mudzimu a
funa, zwine ra zwi wana o zwi

bvisela khagala kha mulayo wawe mukhethwa. “Vhananga, Hu songo vha na ane kha mulayo a ni xedza! Ane a ita zwo lugaho o luga vhuga ene o luga.” (I Yohane 3:7). U pfa Mudzimu hu kaliwa nga muelo wa Mudzimu sa zwine zwa wanala kha milayo ya fumi ye ya fhiwa vhatu Sinai. Fulufhelo he_o li_{ne} la pfi li vhofholola vhatu kha u tevhedza zwine Mudzimu a funa a si fulufhelo na kathihi, hu tou vha u ditshutshudza nga wa ningo. “Ngauri no tshidzwa nga tshilidzi, zwi tshi bva u tendani, a

no ngo tou ḍiita, no tou fhiwa nga Mudzimu.” (Vhaefesa 2:8). “Zwo ralo na kha lutendo, arali lu si na mishumo, lwo dzula lwo fa nga lwoṭhe.” (Yakobo 2:17). Yesu a sa athu ḍa fhanṱo shangoni a tshi ḍiamba o ri, “Zwi ntakadzaho ndi u ita zwine Iwe Mudzimu wanga wa zwi funa; mulayo wau u mbiluni yanga.” (Psalme 40:8). Ho ḍo ri o no vha tsini na u gonya ṭaḍulu hafhu a ri, “Arali ni tshi ita zwine milayo yanga ya amba, ndi hone ni kha lufuno lwanga, vhunga na nṱe ndi tshi ita zwine milayo ya Khotsi anga ya amba,

nda dzula ndi kha lufuno lwawe.” (Yohane 15:10) Mañwalo a ri, “Zwauri ri a mu ðivha ri zwi vhona nga u ra ita zwe a ri laya. Ane a ri ndi dzula khae, u na mulandu wa u pfi na ene a tshimbile nga kutshimbilele kwa ene.” (Yohane 2:3, 6) “Ngauri no vhidzelwa hone u konðelela, ngauri na Krsito o shengedzelwa inwi. O sia o ni edzisela, uri ni ðo tevhela ñayo dzawe, . . .” (I Petro 2:21).

Tshine tsha ðoðea uri muthu a wane vhutshilo vhu sa fheli

zwino ndi tshenetshila tshe tsha
vha tshi tshi di toḁea na kale ngei
Paradisoni musii vhabebi vhashu
vha u thoma vha sa athu wa. Ndi
u tevhedza Mulayo wa Mudzimu
muthu a sa siedzi ndi hone u pfa
Mudzimu ho fhelelaho. Arali
muthu a nga pfi a wane vhutshilo
vhu sa fheli a si na hezwi, dakalo
la zwoḁhe zwe Mudzimu a sika li
nga vha lo dzhena milingoni.
Nḁila i nga vha yo vulea uri na
tshivhi tshi dzhene vhutshiloni
vhu sa fheli hune tsha sa tsha ḁo
dovha tsha fhela na dzikhombo

dzatsho na dziedzi zwine tsha
enda tsho angaredza.

Adamu a sa athu tshinya o vha a
tshi nga vha o ɔi ɔiitela nzulele ya
u pfa Mudzimu nga u ɔi
tevhedza Mulayo wa Mudzimu.

Fhedzi ene o kundwa u ita
zwenezwi huno nga tshivhi
tshawe na riɛe nga tsiko ro no
dzula ro wa; a huna uri ri nga
ɔiita vha pfaho Mudzimu.

Vhunga ri na vhutshinyi nahone
ri si vhakhethwa, a hu na nɔila ya
uri ri tevhedze mulayo
mukhethwa. A ri koni u pfa

Mudzimu nga riṅe vhaṅe lune ra
nga kona u livhana na zwine
mulayo wa Mudzimu wa ṭoḍa.
Fhedzi Kristo o ri itela nḍila ya u
ponyoka. O ḍi tshila fhanu
shangoni a tshi ṭangana na
milingo na mireo i no fana na ine
ra ṭangana nayo ṅamusi. Naho
zwo ralo, o tshila vhutshilo vhu si
na tshika, a ri fela, zwino u ri
fulufhedzisa u ṭusa zwivhi
zwashu a ri ṅea huḷa u pfa
Mudzimu hu re hawe. Arali na
ḍikumedza kha ene, na mu
ṭanganedza uri ndi Mutshidzi
waṅu, ndi hone ni tshi ḍo itwa a

pfaho Mudzimu naho vhutshilo
haṅu vhu na zwiṽhi; zwi ḍo ralo
hu u itela ene. Vhutshilo ha
Kristo ndi hone vhune ha ima
vhudzuloni ha haṅu na vho
ṭanganedzwa phanḍa ha
Mudzimu sa a songo vhuyaho a
ita tshivhi.

Kristo u dovha a ita zwi fhiraho
izwi nga u shandukisa mbilu. U
dzula mbiluni yaṅu nga u na vha
na fulufhelo. Tshaṅu ndi u dzula
ni na fulufhelo uri vhushaka
honovhu haṅu na Kristo vhu ḍi
dzula vhu hone no ḍikumedzela

kha ene nga misi. Arali ni tshi ita nga u ralo u do ita uri ni kone u funa u dzula ni tshi ita zwine zwa do mu takadza vhukuma. Izwo ni nga ri, “Ndo vhambwa tshifhambanoni na Kristo; a hu tsha tshila nne, hu tshila Kristo kha nne. Hone u tshila hanga ha zwino namani, ndi tshila ndi khou tenda (fulufhela) Murwa wa Mudzimu, we a mpfuna a dinedzedza a tshi itela nne.”

(Vhagalata 2:20) Ndi zwe Yesu a tshi amba na vhafunziwa vhawe a ri, “A si inwi ni ambaho, ndi Muya wa Khotsi anu u ambaho u

kha inwi.” (Mateo 10:20). Arali Kristo a tshi khou shuma kha inwi ni do sumbedza muya u fanaho na wawe na ita na mishumo i fanaho na yawe ya u pfa Mudzimu—u tevhedza zwine a toda.

Zwino-ha riṅe a ri na tshithu kha riṅe vhaṅe tshine ra nga digana ngatsho. A ri na uri ri nga dihudzelani, tshine ra fulufhela tshone ndi uri u pfa Mudzimu ha Kristo ho fhiriselwa kha riṅe na kha zwine Muya wawe wa zwi

ḍisa kha riṅe na u zwi shuma
ngomu hashu.

Musi ri tshi amba nga fulufhelo ri
fanela u vha na tshine ra si tshi
hangwe. Hu na ḷinwe fulufhelo ḷi
si fulufhelo na khathihi. U ri
Mudzimu u hone na uri u na
maanda khathihi na ngoho ya
Fhungo ḷawe a si zwine na
Sathane na magogo awe othe vha
nga vhuya vha zwi hanedza.
Bivhili i tshi amba i ri, “Iwe u a
tenda zwauri Mudzimu ndi
muthihi. Wo ita zwone, na
mimuya mivhi i a tenda-vho, i

tshi tetemela.” (Yadobo 2:19). Heḽi
a si ḽone fulufhelo. Fulufhelo hu
ambiwa arali hu sa sokou vha u
fulufhela Ipfi ḽa Mudzimu fhedzi,
hu tshi dovha ha vha na u
ḽikumedzela uri u vhuswe ngaye,
hune mbilu na yone ya
kumedzelwa na lufuno lwoṽthe
lwa vha lwa u funa ene.

Fulufhelo hu ambwa ḽine ḽa
shuma nga lufuno ḽa ṽanzwa
muya wa muthu. Fulufhelo ḽo
raliho ḽi sikulula mbilu ya muthu
ya dovha ya sumba uri Mudzimu
o vhumba muthu hu u ḽifanyisa.
Mbilu yeneḽa ye musi i sa athu

itwa ntswa ya vha i sa funi u
divhea nga fhasi ha mulayo wa
Mudzimu ngauri itali na u kona i
sa zwi koni, namusi i vho takalela
mulayo mukhethwa i tshi
imbelela na muimbi wa
phisalema i tshi ri, “Milayo yau
ndi i tama hani! Ndi twa ndi tshi
elekanya yone misi yothe.”

(Psalme 119:97) Zwino mulayo u
ri ita vha pfaho Mudzimu, ra vho
vha “. . . .avho vha sa tshimbili
lwa nama, vha vhuswaho nga
Muya” (Vharaoma 8:1). (Tshipida
hetshi kha Bivhili ya Venda a
tshiho, ndi uri zwi nga we a

fhindula Bivhili o tshi siedza,
fhedzi kha dziinwe nyambo tshi
hone. Muḁalutshedzi o tou ḁologa
a tshi bvisa kha Tshiisimane).

Hu na vhañwe vhane vha ḁivha
uri lufuno lwa Kristo lu a vha
hangwela vhutshinyi, vhane vha
tama nga mbilu dzoḁhe u vha
vhana vha Mudzimu, fhedzi vha
ḁi vhona uri matshilele avho a si
one-one na uri vhutshilo havho
ho ḁala u khakha. U vhona
zwenezwo zwa vho ita uri vha
timatime uri naa nangoho
Muyamukhethwa a nga vha o

vhuya a thomoa vha ita vhaswa
naa. Vhenevho ndi tama u vha
vhudza uri, vha songo humela
murahu vha vho tovhowa. Ri kha
ḍi ḍo gwadama kanzhi ri tshi lila
milenzheni ya Yesu ri tshi itiswa
nga u khakha hashu na u shaya
nungo hashu. Fhedzi ri songo
fhela maanda. Naho ra kundwa
nga swina, a zwi ambi uri ro
latwa kule, a zwi ambi uri
Mudzimu o ri tutshela, u vho ri
nengwa. Na khathihi, hufha
Kristo e thungo ya tshanda tsha u
la tsha Mudzimu—ene ane a
khou ri pfumelela? Yohane ula

mufunziwa we a vha a tshi
funeswa a tshi amba o ri,
“Vhananga, ndi tshi ni n̄walela
aya, ndi uri ni sa ḍo tshinya.
Hone muthu a tshi tshinya, ri na
muimeleli ha Khotsi, Yesu Kristo
o lugaho, ndi ene tshipfumelo
tsha zwivhi zwashu.” (I Yohane
2:1) Hafhu ni songo hangwa
maipfi a Kristo, “Ngauri ene
Muḅe, ene Khotsi, u a ni funa,
nge inwi na mpfuna, na tenda
zwauro n̄e ndo bva ha Khotsi.”
(Yohane 16:27). Tshine a tama ndi
u dovha a ni ita vhawe, uri a
kone u vhona vhukhethwa hawe

na u shaya hawe tshilavhi zwi
tshi vhoneala kha inwi. Zwino
arali vho inwi na nga tou
dikumedzela khae, onoyo o
tamaho mushumo wavhuḍi kha
inwi u ḍo ya phanḍa nawo u
swika Kristo a tshi vhuya.

Rabelani no khwaḥisa; tshilani
nga ho fhelelaho. U ḍivha hashu
uri a ri no khwaḥisa; tshilani nga
ho fhelelaho. U ḍivha hashu uri a
ri na nungo kha hu vhe hone hu
ri itisaho uri ri fulufhele nungo
dza Mupfumeleli washu, ra ralo
ri ḍo renda ene ane a ita uri ri
vhonale ro tsha zwifhaṭuwoni.

Musi ni tshi ɔ̃ sendela na u
sendela ha Yesu, ndi hone ni tshi
ɔ̃ tou ɲaɲa u vhona uri vhukuma
ni muthu ane a vha na vhukhakhi
vhunzhi ngauri ndi hone ni tshi
ɔ̃ vha no vulwa maɔ̃, huno ni
tshi ɔ̃ divhambedza na ene a si na
hu no pfi afha-vho, ndi hone ni
tshi ɔ̃ vhona uri vhukuma ni
muthu wa dzitshika, Uvhu ndi
vhuɔ̃anzi ha uri mazwifhi a
Saɔ̃hane ha tshee na nungo na uri
maanda a Muya wa Mudzimu
ane a ɲea mafulufulu na inwi a
khou ni vusuludza.

Lufuno vhukuma lwa u funa
Yesu a lu koni u dzula mbiluni ya
muthu a sathu u kona u zwi
vhona uri u na zwivhi. Muthu o
itwaho muswa nga tshilidzi tsha
Mudzimu u do tama matshilele a
ene a re a Mudzimu; fhedzi arali
ri sa koni u vhona uri ri zwihole
kha matshilele, ndi hone ri na
tsumbo ya uri a ri athu vhuya ra
vhona lunako lwa vhutshilo ha
Kristo ha mathakheni.

Musi ri tshi di vhona ri tshi ya uri
nangoho a hu na tshithu kha riṅe

tshine ra nga ḍihudza ngatsho,
ndi hone ri tshi ḍo n̄aṅa u vhona
uri tshine tsha vha kwatsho ndi u
takadzwa nga u vha kha
vhukhethwa na vhutshilo vhu
tamisaho ha Mupfumeleli washu.
U vhona hashu uri ri na zwivhi
hu ḍo ri ṭuṭuwedza u ya kha ene a
re ene a eṯhe a konaho u
hangwela, huno hu ḍo ri muya u
tshi vhona uri nangoho a u na
nungo, u tshi thoma u hovhela
Kristo, ene a ḍidzumbulula a
vhona e wa maan̄a. Musi u
ṯahelelwa hashu hu tshi ḍi ri
sendedza tsini hawe na tsini na

Ipfi lawe, ndi hone na vhutshilo
hawe ri tshi do thoma u vhu tama
ngangoho na riṅe ra kona u tou
mbo sumbedza uri ro vhumbwa
hu u fanyisa Mudzimu.

Mudzimu utama uri vhana
vhawe vha takalele mishumo ya
zwanda zwawe. Ndi mufuni wa
zwo nakaho vhunga ri tshi zwi
vhona na kha mvelo.

8 - U Aluwa Kha Kristo

U shandulwa ha mbilu hune
ngahe ra vha vhana vha
Mudzimu hu tshi ambiwa
Bivhilini hu pfi ndi u bebiwa.
Hafhu hu dovha ha fanyiswa na
u mela ha mbeu ya mulimi ye a i
zwala. Ngauralo vhane vha kha
ḡi tou bva u rembulutshela kha
Yesu Kristo vha nga "... vhushe
vhu tsha ḡi bva u bebwa." (I Petro
2:2), vhu fanela u aluwa.
'Vhaefesa 4:15) vha vhuye vha
vhe kha tshiimo tsha vhanna na
vhasadzi kha Yesu Kristo.
Nahone vha fanela u aḡwa

mitshelo sa mbeu yo zwaliwaho
tsimuni. Yesaya a tshi amba u ri
vha do “. . . pfi miri mivhuya,
mi-ṭahwa-nga-Yehova, ya uri a
khodwe ngayo.” (Yesaya 61:3).

Zwino ri khou zwi vhona uri kha
vhutshilo ha tsiko hu na
dzitsumbo dzine dza ri thusa u
pfesesa khwine zwiphiri zwa
ngoho i re kha vhutshilo ha
muya.

Muthu wa ṅama na u thanya
hawe, na u ro vha na vhutsila
hawe hani, ha koni u ita kuthu
kuṭukuṭuku ku re na vhutshilo ku

wanalaho kha tsiko. Tshimela,
mazha na tshipuka, vhutshilo
vhune zwa tshila ngaho ndi
vhonovhula he Mudzimu a zwi
nea hone-honoho fhedzi!

Zwino-ha vhutshilo vhu bvaho
ha Mudzimu ndi hone vhu neaho
mbilu dza vhathu vhutshilo ha
muya. Muthu arali a songo tou “
. . dovha u bebwa. . .” (Yohane
3:3) a nga si wane mukovhe kha
vhutshilo he Kristo a vha o da u
nea vhathu.

Zwine ra zwi wana kha vhutshilo
na kha u aluwa zwo ralo,

Mudzimu ndi ene a itaho uri
zwimela zwi vhe na maluvha na
uri kha maluvha hu bve mitshelo;
maanda awe ndi one ane a ita uri
mbeu i aluwe “ha ranga tsinde,
ha da khula, khula ya kona u da
thoro.” (Marko 4:28). Muporofita
Hosea ene a tshi amba nga ha
Israele u ri, “. . . u do naka wa tou
nga volenga; . . . Maadzwane
awe a do da; u naka hawe hu do
nga ha mutwari, . . .” (Hosea
14:5-7) Zwino Yesu a tshi ri laya u
ri, “Sedzani mavolenga.” (Luka
12:27). Miri na maluvha a hu na
tshine zwa ita uri zwi kone u

aluwa; a zwi vhilaheli tshithu,
zwi aluwa nga zwenezwo zwe
Mudzimu a ri zwi do tshila
ngazwo. Na iwana, a hu na uri a
nga kona u engedza muvhili
wawe nga u tou vhilahela ene
mune. Zwino na inwi a ni koni u
wana vhutshilo ha muya nga u
tou vhilahela inwi mune. Ho
dzula muri na iwana, vhuvhili
hazwo zwi aluwa nga zwenezwo
zwi re hone zwe zwa itelwa uri
zwi do tshila ngazwo—muya,
masana a duvha na zwiliwa.
Zwino Krsito kha vhane vha mu
fulufhela u tou nga zwine

dzenedzi mpho dza tsiko kha phukha na miri dza vha zwone. Ndi ene "... tshedza ... " tshavho "... tsha lini na lini ... " (Yesaya 60:19), "... ndi ene ḍuvha ndi tsḥiṭangu; ... " u ḍo nga "... mvula kha la Israele; ... " (Hosea 14:5) (Fhedzi kha Bivhili ya Venda zwi wanala kha vese 6). "... nga a nge mvula i ṇukadzaho shango." (Psalme 22:6). Ndi ene maḍi a ṿhutshilo, "... ngauri vhuswa ha Mudzimu, ndi o tsaho a tshi bva ṭaḍulu; a ṇeaho shango ṿhutshilo." (Yohane 6:33)'

Nga tshifhiwa tsha Murwa wawe,
tshi sa eḁanyiswi na tshinwe,
Mudzimu o kutela shango loṭhe
nga tshilidzi zwa tou nga sa zwe
a kutelisa zwone shango wo ḁi
putelaho. Vhoṭhe vhane vha
tenda u fema wonoyu muya wa
vhutshilo vha ḁo tshila vha aluwa
vha vhuya vha vha vhanna na
vhasadzi dzinani ḁa Yesu Krsito.

Vhunga na ḁiluvha ḁi tshi
rembulutshela kha ḁuvha uri
masana na tshedza zwi thuse u
ita uri lunako lwaḁo na
kufhatelwe kwaḁo zwi tou vha

zwone-zwone, na riṅe ri fanela u
lavhelesa kha ene ḍuvha ḷa
vhuvhuya, uri tshedza tshi bvaho
ṭaḍulu tshi ri vhoneṭshele uri
vhutshilo hashu vhu vhe vhu
sumbedzaho uri ndi vhune Kristo
a tshila hone.

Yesu u khou funza enea a tshi ri,
“Dzulani ni kha nṅe, nṅe ndi kha
inwi. Vhunga davhi ḷi sa koni u
aṅwa mitshelo nga ḷone ḷiṅe, arali
ḷi sa dzuli kha muṭokola, na kha
inwi zwi ḍo ralo arali ni sa dzuli
kha nṅe . . . ; ngauri ni si na nṅe, a
ni koni u ita tshithu.” (Yohane

15:4, 5). Vhunga davhi li sa koni u aluwa kana u anwa mitshelo arali li siho kha wone muri, na inwi a ni koni u tshila vhutshilo vhukhethwa arali ni siho kha Kristo; a ni na vhutshilo nga nnda ha ene. A ni na maanda a u kunda mireo ya Sathane na u aluwa kha tshilidzi na vhukhethwa. Arali no dzula khae zwi a ni nakela. Arali vhutshilo hanu ni tshi vhu ka khae ni nga si pute nahone ni nga si kundwe u anwa mitshelo. Ni do nga muri wo simiwaho milongani ya maadi.

Vhañwe vha kha ñi vha na
muhumbulo wa uri tshinwe
tshipiða tsha mushumo hoyu vha
fanela u tshi ita vhe vhothe. Vha
fulufhela Kristo uri a vha ñanzwe
zwivhi fhedzi zwino vha vho toða
u tshila vhutshilo havhuði nga
vhone vhañe. Zwi no dina ndi uri
zwothe zwine vha ita nga u rali a
zwi bveli phanda. Yesu u ri,...;
ngauri ni si na ñe a ni koni u ita
tshithu.” U aluwa hashu kha
tshilidzi, dakalo ñashu na uri ri
vhe vhathu vha shumelaho
Mudzimu—zwothe ri zwi kona
arali ri na vhuthihi na Kristo.

Arali ri tshi dzula khae tshifhinga tshoṭhe-ri na vhuthihi nae—ndi hone ri tshi ḍo aluwa kha tshilidzi. Ha tou vha ene ane fulufhelo ḷashu ḷa bva khae fhedzi, u dovha a vha ene ane a ita uri ri vhe na fulufhelo. Ndi Kristo tshifhinga tshoṭhe. Ene u fanela u vha na riṅe, hu si mathomoni a lwendo lwashu fhedzi, hone kha ḷiga ḷinwe na ḷinwe nḍilani. Davida a tshi amba u ri, “Ndo dzula ndo lavhelesa Yehova; u ima na nṅe uri ndisidzinginyee.” (Psalm 16:8). Khamusi ni nga vha ni na

mbudziso ya uri “Na ndi fanela u tou tshila hani kha Kristo?”.

Maitele ndi eneaḷa a musī ni tshi mu ṭanganedze Iwa u thoma.

“Zwino vhunga Kristo Yesu, Murena no mu ṭanganedza, tshimbilani khae.” (Vhakolosa 2:6). “O lugaho u ḍo tshila zwi tshi bva u tendani; . . .”

(Vhaheberu 10:38) No ḍikumedzela kha Mudzimu uri ni vhe wawe nga ho fhelelaho, uri ni mu shumele ni tshi pfa ene na dzhia Kristo na mu ita Mutshidzi waṅu. Inwi nga inwi muṅe no vha ni sa koni u ḍipfumelela kha

zwivhi kana u shandukisa mbilu
yaṅu; fhedzi no diṅekedza kha
Mudzimu ni tshi fulufhela uri ene
u do ni itela hezwi zwoṯhe a tshi
itela Kristo. No vha wa Kristo
nga fulufhelo, leneḷo fulufhelo
aluwani ngaḷo khae—nga u laṯa
vhunṅe. Ni fanela u ṅekedza
zwoṯhe, mbilu yaṅu, lutamo
lwaṅu, na mishumo; ni
dikumedzele u tevhedza zwoṯhe
zwine a funa; nahone ni fanela u
dzhia zwoṯhe, Kristo na
phaṯhutshedzo dzoṯhe nga
vhuḍalo, uri zwi dzule mbiluni
yaṅu, a vhe one maanḍa aṅu,

hone u pfa haṅu Mudzimu, ene muthusi waṅu wa lini na lini uri zwi ni ṅee maanḁa a u tevhedza zwine Mudzimu a funa.

Ḑikumedzeleni Mudzimu hu tshee nga matsheloni, hoyu nga u vhe wone mushumo waṅu wa u thoma. Thabelo yaṅu kha i vhe ya uri. “Muṅe wanga, ndzhie ndi vhe wau nga ho fhelelaho.

Ntshumise ṅamusi mushumoni wau. U dzule na ṅṅe uri zwoṅhe zwine nda ita ndi zwi ite ndi kha iwe.” Haya ndi mafhungo a ḁu vha ḁinwe na ḁinwe. Matsheloni

maḡwe na maḡwe ḡikumedzeleni
kha Mudzimu ni tshi itela ḡuvha
ḡenelo. Zwoḡhe zwine na ḡoḡa u
zwi ita zwi kumedzeleni ene uri
kana zwi a vulela kana zwi a
kunda, zwi vhe o faraho mihala e
ene. Nga ḡdila hei ni ḡo wana uri
ni khou ḡekedza vhutshilo haḡu
tshandani tsha Mudzimu zwine
zwa ḡo ita uri ḡuvha ḡinwe na
ḡinwe vhutshilo haḡu vhu ḡi
tshintsha vhu tshi yela kha ha
Kristo.

Vhutshilo ha kha Kristo ndi
vhutshilo vhu na u awela. Hu

nga ɔ̃ shaea zwaho dakalo ɓ̃ no
tou vhoneala nga nɔ̃da, fhedzi
mbiluni hu fanela u vha na
mulalo u re na fulufhelo. Tshe na
ɗ̃lutshelwa a si inwi muɔ̃e, ndi
Kristo; U shaya haɔ̃u nungo na
nɔ̃divho na vhuɗ̃ali hu
ɗ̃anganyiseni na maan ɔ̃a awe a sa
fheleli. Zwino-ha ni songo
fulufhela inwi muɔ̃e, na ɗ̃uwisa
muhumbulo waɔ̃u kha Kristo,
tshaɔ̃u fulufhelani Kristo.
Muhumbulo kha u dzule kha
lufuno lwawe na kha lunako na
vhutshilo hawe vhu si na
tshiɗ̃ahe. Kristo we a ɔ̃dikumedza,

ene we a ḍiṭukufhadza, Kristo a re mukhethwa a si na tshilavhi, Kristo na lufuno lwawe lu sa eḍanyiswi na tshin̄we tshithu—zwoṭhe hezwi ndi zwone zwine muhumbulo wa fanela u dzula u tshi khou humbula zwone. Arali ni tshi mu funa, ni tshi mu edzisa nahone no ḍitika tshoṭhe nga ene, ndi hone ni tshi ḍo shandukiswa na fana na ene.

Yesu u ri, “Dzulani ni kha n̄e.”
Maipfi haya a amba vhuawelo, u sa sokou gaba, na u fulufhela ene.

Hafhu u ɖi dovha a ramba vhathu a ri, “Idani ha nne ndi ɖo ni awedza.” (Mateo 11:28, 29).

Maipfi amuimbi wa phisalema a amba zwo raliho fhala hu no pfi, “Fhumula phanda ha Yehova, u lindele ene; . . . ” Yesaya ene u tou mbo amba zwine zwa nea muthu ngoho uri a si tsha timatima a tshi ri, “. . . ; maanda anu ndi u difhumulela na u fulufhela.”

(Yesaya 30:15). U awela hohu a hu wanali kha u sokou dzula, ngauri Mutshidzi a tshi ri ramba u mu shumela ndi hone hune a ri ri ɖo wana vhuawelo khaho fhalala

hune a ri, “Dihweseni dzhogo yanga . . . ; ndi hone dzimbilu dzaṅu dzi tshi ḡo rula.” (Mateo 11:29). Mbilu yo wanaho u awela tshoṭhe kha Kristo ndi yone ine ya tou mu shumela nga nungo nahone yo tou futelela.

Arali muhumbulo wa thoma u humbulesa nga ha iwe muṅe, ndi hone hu u ṭutshela hawo Kristo, ene a re tshisima tsha maanḡa na vhutshilo. Ndi zwine Saṭhane a sa fune zwone u ṭuwisela muhumbulo wa muthu kule na Kristo uri muhumbulo u si tsha

ṭangana nae-u si tsha vha na
vhushaka nae. Madakalo a fhanu
shangoni, dzimbilahelo dza
vhutshilo na madziedzi na u
ṭungufhala, u khakha ha vhaiwe
na haṅu inwi muṅe na u shaya
haṅu nungo-zwoṭhe hezwi ndi
zwine Saṭhane a ḍo edzisa u
rembulusela muhumbulo
khazwo. Ni songo xedzwa nga
maano awe. Vhanzhi vhane vha
kha ḍi vha na luvalo lwa u
tshilela Mudzimu, na vhone u ita
uri vha humbulese nga u khakha
havho, huno nga u vha
fhandekanya na Kristo nga ṅḍila

yenei u ḁivha uri u ḁo vha na
gundo. Riḁe ri songo tou
ḁikungedza kha vhunḁe ra vho
dzula nga u vhilahela na u ofha ri
sa ḁivhi uri naa ri ḁo tshidzwa
naa. Zwoḁhe hezwi ndi zwone
zwi fhandekanyaho muya wa
muthu na Tshisima tsha maanḁa
ashu. Kumedzelani Mudzimu
muya waḁu uri a vhe ene ane a u
vhulunga ni mu fulufhele. Tshine
na amba nga hatsho na tshine na
humbula nga a vhe Yesu. Vhunḁe
kha vhu mbo ḁi ngalangala
phanḁa hawe. U timatima hoḁhe
hu litsheni, ni laḁe na nyofho.

Ambani sa muapostola Paulo ni ri, “. . . a hu tsha tshila n̄e, hu tshila Kristo kha n̄e. Hone u tshila hanga ha zwino n̄amani, ndi tshila ndi khou tenda Murwa wa Mudzimu, we a mpfuna a d̄inekedza a tshi itela n̄e.” (Vhagalata 2:20). Awelani kha Mudzimu. Ene u a kona u vhulunga zwenezwo zwe na zwi kumedzela ene. Arali na nga d̄ikumedza zwandani zwawe ene u d̄o ita uri ni vhe mukundi muhulu a tshi zwi ita nga onoyo we a ni funa. Yesu a tshi vhuya a tenda u vha muthu wa n̄ama ho

vha u itela uri muthu a tou mu
kungela nga ludzi lu sa koni u
thukhulwa nga maanda afhio na
afhio nga nnda ha musii ene
muthu a tshi funa u lu thukhula.
Tshifhinga tshothe Sathane u do
edzisa u ri itela vhuanzwo uri ri
thukhule lwonolwo ludzi; uri ri
nange u fhandekana na Kristo.
Henefha ndi hone hune ra fanela
u thanya na u edzisa u rabela uri
hu si vhe na tshine tsha nga ita
uri ri nange muñwe muñe; ngauri
zwo raloho ri nga tshenuwa ro
zwi ita tshifhinga tshinwe na
tshinwe. Zwino kha ri dzule ro

lavhelesa Kristo, ene u do ri lamulela. Arali ri tshi lavhelesa Kristo a hu na tshi daho. A hu na na tshine tsha nga ri bvisa tshandani tshawe. Arali ri tshi dzula nga u lavehlesa khae” . . ri do shandukiswa ra fana na ene, ra bva kha lunwe lupenyu ri tshi ya kha lunwe, lune lwa nga lu bvaho kha Murena, Muyamkethwa.” (II Vhakorinta 3:18).

Vhafunziwa vha tshi vhuya vha kona u tshila sa Mutshidzi wavho ane vha mu funa, vho di tou rali. Vhafunziwa vhenevho musu vho

pfa maipfi a Yesu, vho mbo ɔi
wana uri vha nga si kone u tshila
nga nnda ha ene. Vha mu toda
vha mu wana vha mbo ɔi ngei
nda masimuni. Vho vha vha tshi
nga vhana vha tshikolo, ene e
mudededzi wavho, vha tshi
tanganedza pfunzo dza ngoho ya
vhukhethwa dzi tshi bva
mulomoni wawe. Vho vha vha
tshi lavhelesa ene sa vhashumeli
kha mune wavho, uri a vha
gudise zwine vha fanela u ita.
Vhafunziwa vhenevho na vhone
vho vha vhe vhathu vha nama sa
rine, vha tshi ɔi pfa-vho zwine na

riṅe ra pfa. Nndwa ye vha vha
vha tshi khou i lwa na tshivhi ndi
nthihi na ine riṅe ra khou lwa
yone. Nahone u ḍi tou nga sa
zwine riṅe ra vha zwone, vho vha
vha sa nga koni u tshila vhutshilo
vhukhethwa nga nṅa ha tshone
tshilidzi.

Ndi tou amba na Yohane uḷa
mufunziwa we a vha a tshi
funeswa nahone we khae
vhutshilo ha Kristo ha vha vhu
tshi tou mbo vhonala, a si u ri o
vha o bebwa na vhutshilo ho
raloho vhu tamisaho. Hufha o

vha a tshi funesa u vha wa
mathakheni na uri a vhe
mushavhisei? Zwi si izwo fhedzi,
o vha e muthu wa mahai nahone
a tshi ri u pfa u vhavha lwa si vhe
lwone lugungulo. Ho do ri a tshi
vhona matshilele a onoyo we a
vha e Mudzimu, a thoma u vhona
hune a tahedza hone; u divha
zwenezwo zwa ita uri a si tsha
dikukumusa. Maanda na u sa
fhela mbilu, nungo na
mbavhalelo yawe, vhuhulisei na
vhulenda, zwe a zwi vhona kha
Murwa wa Mudzimu misi yothe,
zwo dadza muya wawe na

lutamo lwawe na fulufhelo.
Duvha linwe na linwe mbilu
yawwe ya di sendela kha Kristo, u
swikela lufuno lwa u funa mune
wawe lu tshi mila vhune khae.
Hula u gungula, na ula muya wa
u funesa dzina a zwi kumedza
kha manda a Kristo a konaho u
shandukisa. Manda a
Muyamukhethwawa
mvusuludzo a vusedza mbilu
yawwe. U funa hawe Kristo zwa
mu wanisa manda a u shanduka
kha kutshilele. Zwi di tou ralo
kha avho vho badekanaho na
Yesu. Yesu a vhuya a dzula

mbiluni, vhutshilo hothe vhu a
shanduka. Muya wa Kristo na
lufuno lwawe, zwi ita uri mbilu i
pfe na muya wa muthu u
pwanyeledzwe, mihumbulo na
lutamo zwi vho vha zwa
Mudzimu na zwa tādulu.

Naho Kristo o gonya tādulu,
vhatevheli vhawe vho di sala vha
tshi pfa unga u vhukati havho.
Vho vha vha tshi di tou pfa e
hone zwa vhukuma, a tshi di vha
na lufuno na tshedza. Yesu ene
Mutshidzi we a vha a tshi
tshimbila navho, a tshi amba

navho na u rabela navho, we a vha o vha vhudza maipfi a neaho fulufhelo na mulalo, o vha o ri a tshi kha di amba maipfi eneo a mulalo a takulelwa tadulu; maipfi awe vha a pfa a tshi vho tou humela khavho a tshi bva kha gole le vharuwa vha mu tanganedza ngalo, a tshi ri, “Huno vhonani, ndi na inwi misi yothe u swika vhufheloni ha lifhasi.” (Mateo 28:20). O gonya tadulu e kha tshivhumbeo tsha muthu wa nama. Vho zwi divha uri Khonani yavho ene Mutshidzi wavho o vha o no vha phanda ha

khulunoni ya Mudzimu; vha
divha na uri hula u vha pfela
hawe vhungu hu tshee ho rala
na uri o vha a tshi kha di diita
muthihi na vhatu vha nama
vhane vha shengela. O vha a tshi
khou sumbedza Mudzimu zwe a
ita nga malofha awe a thengo
khulu, a tshi khou sumbedza
zwanza na milenzhe yawe zwo
huvhalaho, hu u elelwa mutengo
we a badela a tshi pfumelela
vhatu. Vho zwi divha uri
tadalu o vha o gonyela u vha
lugisela madzulo na uri o vha a

tshi do dovha a vhuya a vha
dzhia vha ya hune a vha hone.

Vho vha vha tshi gwadama vha
rabela zwi mbiluni nahone vha
tshi livhuha Mudzimu vha tshi
dovholola ala maipfi e vha
fulufhedziswa ngao a uri, "... na
tshine na do humbela Khotsi u do
ni nea dzinani langa. U swika
zwino no vha ni sa athu humbela
tshithu dzinani langa.

Humbelani, ni do fhiwa uri
dakalo lanu li dale." (Yohane
16:23, 24). Vho ralo vha
tatamudza tshanda tsha fulufhelo

tsha ɔ̇i gonya na u gonya vha tshi
khou amba fhungo ɔ̇a maanda ɔ̇a
uri, “. . . ndi Kristo o faho; tshi
fhiraho itsho: o vuwaho a re
thungo ya tsha u ɔ̇a tsha
Mudzimu, a ri imelelaho.)

Pentekoste yo vha yo vha ɔ̇isela
mufhumudzi a vho pfala e
navho, ndi uɔ̇a we Kristo a tshi
mu amba a ri, “. . . u ɔ̇o dzula kha
inwi, . . .” (Yohane 14:17) Hafhu
dovha a ri, “. . . ndi tshi ɔ̇uwa ndi
u ni tonda. Ngauri arali nda sa
ɔ̇uwa, muimeleli ha nga ɔ̇i kha
inwi. Hone nda ɔ̇uwa, ndi ɔ̇o mu
ruma ha inwi.” (Yohane 16:7). U

bva henefho Muya o ita uri Kristo
a ɔi dzula e hone tshifhinga
tshothe ngomu nduni ya vhana
vha Mudzimu. Vhuthihi hawe
navho ho vha hu vho fhiraho
hula ha musa a tshi kha ɔi vha
fhanho shangoni navho. Tshedza
na lufuno na maanda a Kristo a
dzulaho nga ngomu zwo vha zwi
tshi tou nwelela khavho zwitshi
penya lwe vhathu vha tshi zwi
vhona "... vha kanuka ngauri
vho vha vha tshi ɔi vha zwaauri
ndi vhathu vha songo funziwaho
Mañwalo, ndi vhathu vha muñwe
mushumo zwawo nahone vho

vha vha tshi ḁivha zwavhuḁi
zwauro vho vha vhe na Yesu.”

Zwe Kristo a vha e zwone kha
vhafunziwa ndi zwine a funa u
vha zwone kha vhana vhawe na
ḁamusi; ngauri kha iḁa thabelo
yawwe ya u fhedzisela o tangiwa
nga kugwada kwa vhafunziwa
kuḁukuḁuku o ri, “. . . A thi
humbeleli vhone fhedzi, ndi
humbelela na vha u ḁo ntenda
vho pfa vhone.” (Yohane 17:20).

Yesu o ri rabelela uri ri vhe
tshithu tshithihi vhunga na ene e

muthihi na Khotsi. Naa hu na
vhuñwe vhuthihi vhu no fhira
honoho! Mutshidzi a tshi ðiamba
ene o ri, “. . . Murwa ha koni
ushuma tshithu nga ene muñe, . .
.” (Yohane 5:19) “. . . ndi Khotsi a
re kha nñe a shumaho mishumo
yawwe.” (Yohane 14:10). Arali
Kristo o dzula dzimbiluni dzashu
u ðo shuma e kha riñe. “. . . hu u
zwi funa, hu u shumela u
takalelwa nga ene, zwi bva ha
ene.” (Vhafilipfi 2:13). Ri ðo
shuma nga nñila ye a shuma
ngayo ri tshi sumbedza muya
muthihi na onouñla. Ndi hone ri

tshi do “. . . alutshela ene kha
zwothe, ene thoho yashu, Kristo.”
(Vhaefesa 4:15).

9 - Mushumo Na Vhutshilo

Mudzimu ndi tshisima tsha
vhutshilo na tshedza na dakalo
kha tsiko yothe. Phaṭhutshedzo
dzi elela dzi tshi bva khae dzi tshi
ya kha zwivhumbwa zwothe
zwawe, sa masana a ḡuvha a tshi
bva kha ḡuvha, sa zwidambwana
zwa maḡi zwi tshi bva tshisimani
tsha vhutshilo. Nahone
hothe-hothe hu na vhutshilo ha
Mudzimu dzimbiluni dza
vhathu, vhu ḡo elela vhu tshi ya
kha vhaiwe vhu na lufuno na
phaṭhutshedzo.

Dakalo la Mutshidzi washu lo
vha li kha u tomola na u
pfumelela vhathu vha zwivhi.
Zwenezwo hongo vhavhalela
vhutshilo hawe havhudi sa ene
mune, fhedzi o kondelela
tshifhambano, a shonisa u
nyadzisea hu re khatsho.
Zwenezwo-ha, vharuwa vha
kha mushumo wa u takadza
vhaiwe vhathu. Zwine mbilu dzo
dalaho vhunne dza zwi dzhia u
mushumo u shonisaho, wa u
shumela vhathu vha fhasi vhane
vha si edane navho kha
matshilele na tshiimo, ndi wone

mushumo wa vharuŋwa vha si na
zwivhi. Muya wa lufuno lwa
Yesu lwa u sa ḍivhavhalela ndi
muya wo ḍadzaho liṭaḍulu loṭhe;
nahone ndi wone thikho ya
dakalo la henengei. Hoyu ndi
wone muya u no ḍo vha na vha
tevhelaho Kristo, mushumo une
vha ḍo u ita ndi wonoyu.

Musi lufuno lwa Yesu lwo
khubaredzwa sa munukho
wavhuḍi, lu nga si
dzumbamiswe. Vhoṭhe vhane ra
ṭangana navho vha ḍo kona u pfa
maanda makhethwa a uyu muya.

Muya wa Kristo mbiluni u nga
tshisima sogani, tshine tsha khou
elelela u nea maanda vhothe nga
huswa, na u ita avho vho
dilugiselaho u lovha uri vha nwe
maḡi a vhutshilo.

Lufuno lwa u funa Yesu lu ḡo
sumbedzwa nga lutamo lwa u
shuma sa zwe ene a shumisa
zwone; hu u itela uri vhatu vha
wane phathutshedzo vha
tomolwe zwivhini. Lu ḡo ita uri
muthu a vhe na lufuno, a vhe na
mbavhalelo kha zwivhumbwa

zwothe zwine Khotsi ashu wa
tadulu a zwi tsireledza.

Vhutshilo ha Mutshidzi fhanu
shangoni a hu ngo vha vhu
leluwaho kana u shumela ene
mune; o vha a tshi shuma nga
mufulufulu a sa neti tshifhinga
tshothe u itela uri vhatu vho
dzhenaho zwivhini vha wane u
tshidzwa. U tou bva henefhalu
mukungwani u swika
tshifhambanoni, gondo le a fara
lo vha la u didzima; ho ngo tama
u vhofhololwa kha mushumo u
lemelaho, kha u tolou kanda ndila

na kha mushumo u netisaho. O ri, “. . . Murwamuthu ho ngo ḁa u shumelwa, o ḁa u shumela vhaḁwe na u kumedza vhutshilo hawe uri a phuluse vhanzhi, . . .” (Mateo 20:28) Hetshi ndi tshone tshithu tshihulwane tsha vhutshilo ha Kristo. Zwiḁwe zwithu zwoḁhe zwo sala zwi tshi ḁa nga murahu, nahone zwi zwiḁuku. Vhuswa hawe na zwa u nwa zwawe ho vha hu u ita zwine Mudzimu a funa. Na u fhedzisa mushumo wawe tsho vha tshi tshone tshiḁiwa tshawe.

Kha kushumele kwawe ho vha
hu si na v^hun^hne na v^hutshivha.

Zwino-na v^hane v^ha v^ha na
mukovhe kha tshilidzi tsha Kristo
v^ha do diimisela u didzima hufhio
na hufhio uri na v^hanwe-v^ho v^he
a v^ha fela v^ha kone u wana
tshifhiwa tshi bvaho tadulu. V^ha
do edzisa nga nungo uri v^ha
khwinise shango uri v^ha dzule
khalo. Muthu a re na muya wo
raloho ndi v^hutanzi khae ha uri
nangoho o rembuluwa. Muthu a
tshi kha di tou bva u da ha Kristo
u mbo di pfa e na dzangalelo la u

divhadza vhaiwe uri o wana
Khonani i fhiraho zwothe i no pfi
Yesu; na u vha divhadza uri
ngoho ya u tshidza na u ita
muthu mukhethwa zwi re
mbiluni yawe a hu na muthu o
valelwaho nn̄a khazwo. Arali ro
ambara u pfa Mudzimu ha
Kristo, ro ḍala dakalo ḷa Muya u
re kha riṅe, ri nga si ḍo kona u
sokou fhumula. Arali ro thetshela
ra dovha ra tou vhona uri Muṅe
washu ndi wavhuḍi, ri nga si ḍo
kundwa tshine ra nga amba
tshone. Ri ḍo nga sa Filipi zwiḷa o
wana Mutshidzi, na riṅe ri ḍo

ramba vhañwe uri vha ye hune a vha hone. Ri ḁo tama u vha sumbedza uri Kristo u na zwi no kokodza mbilu ya muthu, ra vha vhudza na zwine ra ḁivha uri ndi ngoho, zwa shango ḁi khou ḁaho. Lutamo lwa u fara nḁila ye Yesu a tshimbila khayo lu ḁo vha luhulu kha riḁe. Ri ḁo pfa ri tshi funa u vhudza vhane ra tshila navho uri vha vhone-vho “. . . Ngwana ya Mudzimu yo hwalaho zwivhi zwa shango.” (Yohane 1:29).

Zwino zwine ra ita uri ri shudufhadze vhañwe zwi dovha

zwa vhuya zwa shudufhadza riṅe
vhaṅe. Mudzimu a tshi vhuya a ri
dzhenisa kha nzudzanyoya u
pfumelelwa ha vhathu, o itela uri
mushumo washu uvhe wonoyu.
Mudzimu o ita uri vhathu vha
nama vha kone-vho u vha na
maitele a no fana na a Mudzimu,
uri vha tshee vhone vha kone u
fhirisela phaṭhutshedzo kha
vhaṅwe vhathu. A hu tshee na
huhwe u hulisea hu no fhira
hohu; na dakalo a ḽiho ḽine
Mudzimu a nga kha ḽi ḽi ḽea
muthu ḽi fhiraho ḽeneḽi. Vhenevho
vhane vha vha na mushumo kha

enea mafhungo a lufuno ndi
vhone vhane vha tou mbo
sendela tsini na Musiki wavho.

Mudzimu o vha a tshi nga kha ɔi
vha o kumedza Mafhungo
Mavhuya na enea a u ɔivha
lufuno, kha vharuɔwa vha ɔaɔulu.
O vha a tshi nga ɔi dovha a
shumisa iɔwe nɔila ya u vuledza
lufuno lwawe. Fhedzi nga
mulandu wa lufuno lwawe lu sa
lingani na tshiɔwe tshithu, o tama
riɔe ri tshi vha vhashumisani nae
khathihi na Kristo na vharuɔwa
uri ri kone u vha na mukovhe

kha mashudu na dakalo na u
khwiniswa lwa muya, zwine zwa
vha yone mitshelo ya enea
mafhungo a si na v_hun_ḡe kha_o.

Ri itwa vha v_hav_halelwaho nga
Kristo nga u d_ḡiba_ḡdekanya nae kha
u shengela hawe. Tshifhio na
tshifhio tshine ra tshi ita hu u tou
d_ḡidzima, ri tshi itela v_hai_ḡwe, tshi
k_hwathisa uri na mbilu ya mu_ḡei
i si v_he na v_huswina, zwenezwo
zwa tou mbo mu ita khonani na
Mupfumeleli wa shango, ene we
a v_ha “. . . e mupfumi a v_ha
mushai a tshi itela inwi, hu uri

inwi ni pfume nga vhushai hawe.” (II Vhakorinta 8:9).

Zwenezwo, arali ri tshi nga khunyeledza lutamo lwa Mudzimu tsikoni yashu, vhutshilo vhu nga vha phathutshedzo kha riṅe.

Arali na shuma sa zwe Kristo a rekanya uri vhafunziwa vhawe vha shumise zwone, u rembulusa vhathu uri vha vhe vhawe, ni ḁo ṭoda tshenzhelo yo nwelelaho na nḁivho khulwanenyana kha zwithu zwikhethwa, nahone ni ḁo tamesa u pfa Mudzimu. Ni ḁo

humbela Mudzimu, na fulufhelo
laṅu li ḑo khwathiswa, nahone
muya waṅu u ḑo nwa nga u kona
kha tshisima tsha u tshidzwa. U
ṭangana na zwipiringedzi na
milingo zwi ḑo itisa uri ni vhale
Bivhili na uri ni rabele. Ni ḑo
aluwa kha tshilidzi na ndivho ya
Kristo, nahone ni ḑo vha ni tshi
khou fhaṭa tshenzhelo yone-yone.

Muya wa u shumela vhaṅwe hu
si na vhunṅe u ita uri vhutshilo
ha muthu vhu vhe vhu tamisaho
sa ha Kristo nahone ho dzika ho
tσα; vhutshilo honoho vhu dovha

ha ḍisela muṅe waho mulalo na
dakalo. Mihumbulo i vho vha ya
maṭhakheni. A hu tshee na
tshifhinga tsha vhubva na
vhunṅe. Vhane vha shumisa
tshilidzi tsha Vhukriste nga u rali
vha ḍo aluwa vha khwaṭha vha
kona u shumela Mudzimu. Vha
vho ḍo vha na ṭhalukanyo yo
tshaho kha zwa muya, na
fulufhelo ḷi a aluwa ḷo dzika,
huno na maanḍa a u rabela a
engedzedzwa. Muya wa
Mudzimu u tshi dadamala kha
mimuya yavho hu tou mbo vha u
vhangula mulalo mikhethwa u re

dzimbiluni dzavho musu vho
kwamiwa nga Mudzimu. Vhane
vha dikumedza u shumela
vhanwe nga ndila yenei, vha sa
ditshivhi, vha khou shumela u
tshidzwa ha vhone vhanwe zwi sa
vhuyi zwa timatimisa.

Ndila nthihi fhedzi ya u aluwa
kha tshilidzi ndi u shuma ri si na
zwinwe, ri tshi ita wonoula
mushumo we Kristo a ri
hwesa—ra dzhena khawo nga
hune ra nga kona ngaho, ri tshi
thusa na u fhatutshedza vhane
vha khou lila thuso ine riwe ra

nga vha fha yone. Maanda a bva
kha u di edzisa; vhutshilo nahone
hu wanwa nga u sa puta zwanḁa.
Vhane vha edzisa u tshila
vhutshilo ha Tshikriste fhedzi
tshavho ha sokou vha u
ṭanganedza phaṭhutshedzo dzine
dza bva kha tshilidzi, hu si na
tshine vha itela Kristo, vha nga
muthu ane a funa u sokou tshila
nga u ḽa a sa shumi. Zwi re kha
vhutshilo ha ṇama zwi kha ha
muya, u ita zwi no nga zwenezwi
hu ḁisa u gunea na u sokou bva
vhulali. Muthu ane a si tende u
onyolosa mirado yawe u ḁo ṭuwa

a tshi holefhala. Nga u rali na
Mukriste ane a sa fune u shumisa
maanda e a a fhiwa nga
Mudzimu, ha nga do sokou sa
aluwa fhedzi dzinani la Kristo, na
maanda e a vha o no vha nao ado
mu tutshela.

Kereke ya Kristo ndi tshanda tsha
Mudzimu tshe a tou nanga uri a
tshidze vhathu ngatsho. Yo
laedziwa u isa Mafhungo
Mavhuya kha shango lothe.
Mulaedza wonoyu u mahadani a
Mukriste muñwe na muñwe.
Muñwe na muñwe u fanela u

vuledza mushumo wa Mutshidzi
nga hune mpho yawe ya mu
konisa ngaho nga tshifhinga
tshine a vha natsho. Lufuno lwa
Kristo lwe ra dzumbululelwa nga
lu ite uri ri pfe ri na muhwalo kha
vha sa athu mu ðivha. Mudzimu
a tshi ri fha tshedza a ho ngo vha
u itela riñe ri rothe, ho vha uri ri
tshi ðavhisele na kha vhañwe.

Arali vhatevheli vha Kristo vho
vha vha tshi khou tou shuma vho
karuwa, ndi musisi hune ha vha na
muthu muthihi ñamusisi hu tshi ðo
vha hu na zwigidi; vha tshi khou

divhadza Mafhungo Mavhuya
mashangoni a Vhanḁa. Vhane
vha sa kone u tou ya nga tshivhili
vho vha vha tshi ḁo vha vha tshi
tikedza nga zwa ḁalani dzavho na
nga dzimbilu dzavho na nga
dzithabelo. Ndi musi hu tshi ḁo
vha hu tshi khou shumiswa
vhukuma u rembulusa vhathu
mashangoni o no swikelwa nga
Vhukriste.

A si uri ri fanela u ya mashangoni
a Vhanḁa, aiwa, na ngomu
mahayani ri songo bva nga khorro
arali hu hone hune Mudzimu a

khou ri ri shumele Kristo ri hone.
Ri nga zwi ita ngomu miṭani,
kerekeni, vhukati ha vhe ra
ḡowelana navho na vhane ra
shuma navho.

Tshipiḡa tshihulwane tsha
vhutshilo ha Mutshidzi washu
fhanu shangoni ndi tsha musi a
tshi khou kakarika na
mabulannga a sa fheli mbilu
vhengeleni ḡa Nazareta ḡa
zwivhaḡwa. Vharuṅwa vho vha
vha tshi ḡi vha tsini ha Muṅe wa
vhutshilo musi a tshi khou
tshimbila na vhathuzwavho na

vhashumi vha piki na fosholo hu
si na a mu ḁivhaho na a mu
hulisaho. Kha mushumo wawe
wonoyo wa u vhaḁa mabulannga
o vha a tshi khou ḁi ita na
mushumo we a ḁela wone nga u
fulufhedzisea u ḁi tou fana na
zwiḁa a tshi fhodza vhalwadze
kana zwiḁa a tshi tshimbila nḁha
ha lwanzhe lwa Galelia vhukati
ha magabelo. Ekha mushumo na
vhuimo ha fhasi-fhasi
vhutshiloni, narine vhoringa
kona utshimbila na u shuma
na Yesu.

Muapostola a tshi amba u ri, “. . .
muthu washu nga a dzule e kha
wonoyo mushumo we a vhidzwa
e khawo, o lavhelesana na
Mudzimu.” (I Vhakorinta 7:24).
Ramabindu a nga ita mushumo
wawe nga ndila ine ya nga
rendisa Mune wawe, nga nthani
ha fulufhelo lawe. Arali e
mutevheli wa ngoho wa Kristo, u
do rathisela Vhukriste hawe kha
zwothe zwine a ita, nahone a
sumbedza vhathu muya wa
Kristo. Mufuli a nga di vha
mudinda wa biko a
fulufhedzeaho wa Kristo, ene we

a shuma lwa biko vhutshiloni
vhu nyadziseaho dzithavhani dza
Galelia. Muñwe na muñwe ane a
vhidza dzina la Kristo u fanela u
shuma lune vhañwe, nga u vhona
mishumo yawe mivhuya, vha
nga itiswa uri vha rende
Muvhumbi wavho na
Mupfumedzanyi.

Vhanzhi vho litsha u nekedzela
mpho dzavho kha u shumela
Kristo, ngauri vhañwe vho vha
vhe na mpho khulwane nahone
vha tshi vha fhira. Hu na
muhumbulo vhukati ha vhatu

wa uri vhane vha fanela u
kumedzela vhukoni havho kha u
shumela Mudzimu ndi vhane vha
vha na mpho dza khwiṅe fhedzi.
Hu vho tendwa zwauri dzitalente
kana mpho dzo tou fhiwa
vhanangiwa vha si gathi, ngeno
vhaiwe vha songo ṅewa, ngauri
vhone vha vha vhe vhathu vha
songo vhidzelwaho u wana
mukovhe kha iyi mishumo kana
malamba. Fhedzi a zwo ngo
sumbe-dzwa ngauralo kha
tshifanyiso. Musi muṅe wa nnḁu
a tshi ḁa kha vhalanda vhawe, o

nea muthu muñwe na muñwe
mushumo wawe.

Arali ri na muya wa lufuno na
mishumo ya fhasi-fhasi ri nga i
shuma vhunga ri “. . . shumelaho
Mudzimu . . .” (Vhakolosa 2:23).

Arali mbiluni hu na lufuno lwa
Mudzimu zwi do vhone kha
vhutshilo. Mudifho u re kha
Kristo fhedzi u do ri tanga huno
hune ra vha hone ri do ita vhatu
vhamathakheni ra vha wanisa
mashudu.

Arali ni tshi khou ɬoɬa u yo
shumela Mudzimu ni songo
lindela ɖuvha line la ɖo tou ɖa
zwavhuɖi kana uri ni thome u
vha na vhuɪwe vhukoni vhu
kanukisaho. Ni songo humbula
uri lifhasi li ɖo ri mini nga inwi.
Arali vhutshilo haɪu ha ɖuvha
liɪwe na liɪwe vhu tshi sumbedza
fulufhelo uri ndi la ngoho nahone
ni na vhuɬanzi ha u pfi
mukhethwa, na vhaɪwe vha tshi
fulufhela uri ni khou ɬoɬa u thusa
vhone, zwine na ita a zwi nga
fheleli muyani.

Mufunziwa ene mutukutuku a si na tshawe u fhira vhothe, a nga di tou vha phathutshedzo kha vhañwe. A nga di zwi ita a sa zwi vhoni na uri u khou ita zwavhuḍi fhedzi maanḍa avho ane vha sa a vhone a nga bvisa phathutshedzo dza tou mbo phadḍalala dza tsa dza ita zwihulu zwine vha sa ḍo kona u zwi ḥalukanya vha zwi fhedza u swikela ḍuvha line vhathu vha ḍo newa minene. Vhone hu uri a vha pfi kana u ḍivha uri vha khou ita zwihulu. A vho ngo fanela na u ḍinetisa nga u ofha uri kana vha ḍo bvela

phanda naa. Tshavho ndi u ya
phanda vho fhumula vha tshi ita
mushumo we vha hweswa nga
Mudzimu. Vhutshilo havho
honohu a vhu nga vhi ha lifhedzi.
Mimuya yavho i do tou nana u
aluwa kha u fana na Kristo, nga
vhutshilo honohu, vho no vha
vhashumisani na Mudzimu
nahone na u shuma vha do
shuma kha mushumo u fhiraho
uyu, khathihi na uri dakalo lo
fhelelaho la vhutshilo vhu daho
zwo vha tea.

Thabelo ndi uvulela mbilu Kha
Mudzimu sa Muthu a tshi vulela
khonani yawe. Thabelo a i tsiseli
Mudzimu fhasi, fhedzi itakusa
rine uri isa ha Mudzimu.

10 - U Ḍivha Mudzimu

N̄dila ndi nnzhi dzine ngadzo
Mudzimu a khou t̄oḁa u d̄ivhadza
kha riṅe na u ri d̄isa kha vhuthihi
na ene. Tsiko i khou amba na
mihumbulo yashu i sa gumi.
Mbilu i si na tshidzumbe i nga
takadzwa nga lufuno na vhugala
ha Mudzimu zwi tshi
dzumbululwa nga mushumo wa
zwanḁa zwawe. N̄devhe i
thetshelesaho i ḁo pfa na u
pfesesa n̄dila dza Mudzimu nga
zwithu zwa tshiko. Masimu
madala, miri milapfu, zwifhara
na maluvha, gole ḁi no khou

papamala, mvula i naho,
mulambo u no khou unga,
vhugala ha maṭaḍulu, zwi amba
na mbilu dzashu, nahone zwi ri
ramba uri ri ḍivhane na onoyo we
a ri sikela zwoṭhe.

Mutshidzi washu, kha zwithu
zwa tsiko o fhahea zwavhuḍisa
zwine a ri funza ngazwo. Miri na
zwiṇoni, na maluvha a magovha,
zwikwara na maisha, na
maṭaḍulu o nakaho khathihi na
zwoṭhe zwi bvelelaho na zwo ri
tangaho ḍuvha ḷiṇwe na ḷiṇwe,
zwo vhofhekanywa na maipfi a

ngoho, uri zwine a ri funza zwi dzule zwi tshi ḁa muhumbuloni, naho hu vhukati ha bonyongo ḁa vhutshilo na mishumoni ya biko ya muthu.

Mudzimu u tama vhana vhawe vha tshi funa mishumo yawe, nahone vha tshi takalela lunako lwo dzikaho lune lwa vhonwa nga muḁwe na muḁwe, zwe ngazwo Mudzimu a nakisa haya hashu ha fhano shangoni. Ndi mufuni wa zwo nakaho, nahone kha zwoḁhe zwine zwa vhonala nga nḁa zwi zwavhuḁi, lufuno

Iwawe a lu gumi, hone tshine a funesa ndi uri muthu a vhe na vhutshilo ho nakaho. U takalela ri tshi ḁiḁowedza u vha na vhuḁi na vhutshilo vhuleluwaho, na vhugala ho khudaho ha maluvha.

Arali ri tshi nga thetshelesa fhedzi, mishumo yo sikwaho nga Mudzimu i ḁo ri funza pfunzo dzavhuḁi dza u mu pfa na u mu fulufhela. Zwoḁhe zwi tevhedza lufuno lwa Musiki; u bva kha ḁaledzi dzine tsha lini na lini dza khou tshimbila na ḁḁila yadzo i sa vhonali gwala, ḁḁila ya

muyani hu si na tshithu, u swika
kha hune zwatounedzinedzi
ṭhukhu-ṭhukhu. Onoyo ane a
lavhelesa ḷino ḷifhasi na manwe
manzhi na vhuhulu hao, nga
tshenetsho tshifhinga tshithihi u
dovha a ṭhogomela lutswiri
luṭukuṭuku lune lwa khou
imbelela kuimbo kwalwo lu sa
shavhi tshithu. A hu na ane a
ponyoka iṭo ḷa Khotsi ashu wa
ṭaḍulu; ho dzula vhathu vha tshi
khou ya mishumoni yavho, musi
vha tshi khou rabela, musi vha
tshi eḍela vhusiku na musi vha
tshi vuwa nga matsheloni, musi

mupfumi a tshi khou Ia zwiṅu
nduni yawe ya mateletele, na
mushai nga fhaḷa na vhana
vhawe vho kuvhanganela ndilo i
si na na tshithu tshi no pfi mini,
vhoṭhe u vha vhona nga iṭo ḷawe
ḷa lufuno. Ndi tou amba na
tshiseo hetshi, a tshiho tshine tsha
fhira a songo tshi vhona.

Arali ro vha ri tshi nga kona u tou
pfesesa hezwi tshoṭhe, ho vha hu
si tsha ḍo vha na u sokou
vhilahela kha riṅe. Vhutshilo
hashu ho vha hu sa ḍo anda
dziṭhoni sa zwine ha vha zwone,

ngauri zwothe, zwiṭuku kana
zwihulwane, ro vha ri tshi ḑo zwi
kumedzela tshanḑani tsha
Mudzimu. Ene ha lali o dzielwa
nga u anda ha zwi no dina
nahone u lemela ha zwithu kha
ene a si muhwalo. Izwo ndi
pfanelo uri ri ḑiphine nga u awela
mimuyani hune vhanzhi na u hu
thetshela vha sa athu u hu
thetshela.

Musi ni tshi pfa lunako lwa
shango lu tshi ni takadza,
elekanyani zwa shango ḽi khou
ḑaho ḽine ḽa sa ḑo vhuya ḽa

thetshela tshinyalo tsha tshivhi
na lufu; line khalo tsiko ya do
vhonala i si na dunzi la u semiwa
nga Mudzimu. Idzanu edzisa u
sokou humbula uri hayani ha vho
tshidzwaho ho tou ita hani, ni
divhe uri hu do vha hu na
vhugala u fhira hune mihumbulo
yanu ya nga humbula ya swika
hone. Kha zwifhiwa zwa
Mudzimu zwo fhambanaho zwi
re kha tsiko, ri tou vhona
zwitukutukunyana zwa vhugala
hawe. Ho nwalwa u pfi, “Zwe ito
na lithihi li si zwi vhone, ndevhe
na nthihi i si zwi pfe, na mbiluni

ya muthu na muthihi zwi si
dzhene, ndi zwone zwe
Mudzimu a lugisela vha mu
funaho.” (I Vhakorinta 2:9).

Vha vhurendi na funesaho u
guda nga ha tsiko vha na zwinzhi
zwine vha nga amba nga hayo.
Fhedzi ane a takadzwa nga
lunako lwa tsiko u fhirisa vhothe
ndi Mukriste ngauri khayoyo ene u
vhona vhutsila ha Khotsi awe
nahone kha liluvha na tshitaka na
miri ene u vhona lufuno lwa
Mudzimu. A hu na ane a nga
kona u vhona vhuḁi ha tshikwara

na govha, mulambo na lwanzhe,
arali a sa khou vhona uri khazwo
hu bulwa lufuno lwa Mudzimu
kha vhathu.

Mudzimu u amba na riṅe nga
ndila dzawe nnzhi na nga
maanda a Muya wawe mbiluni
dzashu. Ri nga wana pfunzo
khulu kha u lavhelesa zwo ri
tangaho na zwine ra vha khazwo
na kha tshanduko dzine dza
khou itea ḍuvha ḷiṅwe na ḷiṅwe;
ndi amba arali ro vula dzimbilu
dzashu uri dzi kone u zwi vhona.
Muimbi wa phisalema a tshi

khou tevhelela mishumo ya mbekanyo ya Mudzimu u ri, “Wa vhuṭali ndi nnyi ane a zwi sedza, a vhona mishumo ya vhuthu ya Yehova? ” (Psalme 33:5).

Mudzimu u amba na riṅe e kha Ipfi ḽawe. Hafhu ri vhona zwavhuḽi nzumbululo ya maitele awe na kufarele kwawe kwa vhathu, na mushumo muhulwane wa u pfumedzanywa ha vhathu na Mudzimu. Afha ri sumbedzwa zwa kale zwa vhana vha Israele vha 12 na zwa vhaporofita na vhaṅwe vhathu vhakhethwa vha kale. Vho vha

vhe vhathu vha ṅama vhane vha
ḍi pfa zwine na riṅe ra pfa.
(Yakobo 5:17). Ri a vhona uri vho
kakarika hani na zwi kulaho
muthu nungo u ḍi tou nga sa riṅe,
na ṅdila ye vha vha vha tshi
ṭangana ngayo na mireo ya
Sathane—sa riṅe—fhedzi-ha vha
ḍi vhofha mbilu vha kunda nga
ṅthani ha tshilidzi tsha Mudzimu.
Huno riṅe ri tshi zwi vhona, ra
ṭuṭuwedzwa kha u ḍidina hashu
uri ri vhe vha u pfa Mudzimu. Ri
tshi vhala nga ha maano avhuḍi e
vha a fhiwa, na nga ha tshedza na
lufuno na mashudu e a vha fha

uri vha diphine ngao, na nga
mushumo we vha ita nga
tshilidzi tshe vha newa, muya we
wa vha tutuwedza u vhudzedza
khavhu ya lutamo lukhekhwa
lwa u vha edzisa mbiluni dzashu,
na lutamo lwa u fana navho nga
maitele mavhuya vhunga vhone
vha tshi tshimbila na Mudzimu.

Yesu a tshi amba nga Mañwalo a
Testamennde ya kale o ri, “. . . ndi
one a ntanzielaho,” (Yohane 5:17)
huno zwo di ralo na kha
Mañwalo a Testamennde ntswa.
Mupfumeleli, ene ane khae ra

wana thikho ya fulufhelo ɭashu ɭa
vhutshilo vhu sa fheli, ri wana uri
ingoho Bivhili yothe i amba ngae,
ene Kristo. U bva kha zwe zwa
niwalwa nga ha tsiko zwa u
thoma—ngauri “. . . .a hu na na
tshithihi tshe tshi si vhe hone nga
ene.” (Yohane 1:3) u swika kha
fulufhedziso ɭa u fhedza ɭa uri,
“Khuuvha ndi a vhilula u ɖa . . . .”
(Nzumbululo 22:12), ri khou
vhala nga ha mushumo yawe na
u thetshelesa ipfi ɭawe. Arali ni
tshi toɖa u ɖivhana na Mutshidzi,
vhalani Maiwalo makhethwa.

Dadzani mbilu yothe nga maipfi a Mudzimu. Ndi one maḍi a vhutshilo, ane a fhelisa ḍora laḅu lihulu. Ndi one vhuswa vhu bvaho ṭaḍulu. Yesu u ri, “Arali na sa la muvhili wa Murwa-muthu, na nwa malofha awe, ni nga si vhe na vhutshilo kha inwi.” (Yohane 6:53). Zwe ene muḅe a amba a dovha a zwi ṭalutshedza nga u ri, “Maipfi anga e nda amba na inwi ndi Muya, ndi vhutshilo.” (Yohane 6:63). Zwine ra la na zwine ra nwa ndi zwone zwi fhaṭaho mivhili yashu zwino zwine zwa wanala kha vhutshilo

ha ṅama na kha muya zwo ralo.
Zwenezwo zwine ra dzula ri tshi
humbula nga hazwo ndi zwone
zwine zwa ḍo vhone
vhutshiloni hashu zwi tshi ri ṅea
nungo kha hone vhutshilo ha
muya.

Mafhungo haya a u pfumelelwa
ha vhathu ndi maṅwe ane
vharuṅwa vha Mudzimu vha si
nete nga u a sedzulususa, a ḍo
vha yone ndivho, a dovha a vha
lwone luimbo lwa vho
tshidzwaho u swika lini na lini
henengei vhutshiloni vhu sa fheli.

Zwino zwi amba uri namusi aya
mafhungo ho ngo fanela u
sedziwa nga vhusedzi naa?

Lufuno na tshilidzi tsha Kristo
zwi sa edani na tshinwe tshithu,
tshone tshipfumelo tshe tsha
itelwa riṅe, ndi zwone zwi toḏaho
u elekanyiwa nga muhumbulo
wo dziaho. A ro ngo fanela u
tuwa kha vhutshilo ha

Mupfumeleli washu a ri funaho.

Ri fanela u elekanya mushumo
wa onouḷa we a ḏa u tshidza
vhathu vhutshinyini havho. Arali
ri tshi dzula nga u elekanya
zwenezwi zwa ṭaḏulu, fulufhelo

ḷashu na lufuno lwashu zwi ɔ̣o
aluwa huno na thabelo dzashu
Mudzimu u ɔ̣o dzi ṭanganedza.
Zwi ɔ̣o ralo ngauri thabelo
dzenedzi dzi ɔ̣o vha dzo vangana
na fulufhelo na lufuno. Dzi ɔ̣o
vha dzi thabelo dzo karuwaho
nahone dzi na biko. Fulufhelo ḷi
sa ṭhukhuwi kha Yesu ndi hone ḷi
tshi ɔ̣o tou ṇana. Hafhu ɔ̣uvha
ḷiṇwe hu ɔ̣o vha hu tshi khou ɔ̣i
vha na u vhona maanda awe a u
tshidza tshoṯhe vhoṯhe vhane vha
ya kha Mudzimu vho swikiswa
nga ene.

U humbulesa nga ha Mutshidzi washu a si na tshilavhi, hu do ita uri ri tou mbo nana u tama u shandukiswa tshothe uri ri vhe vhakethwa ri vhe zwifanyiso zwawe. Mimuya yashu i do farwa nga ndala na nga dora la u fana nae ene ane ra mu funa.

Mihumbulo yashu i tshi di nana u dzula kha Yesu ndi hone na ri ne ri tshi do nana u amba nga hae ri na vhaiwe ha vha hone u mu divhadza kha shango.

Bivhili a si uri yo iwalelwa vho funzwaho fhedzi, aiwa, hone kha

ndi ri yo iwalelwa
vhathuzwavho. Ngoho khulu ya
u pfumelelwa ha vhathu yo tou
mbo anewa khagala huno a hu na
ane a do xela ndila nga nda ha
vhenevho vhane vha do tou
tevhela yavho mihumbulo vha
litsha lufuno lwa Mudzimu lwo
tou vhwahho khagala-khagala.

Ri songo dzhia zwine ra tou pfa
nga muthu a tshi ri Manwalo a ri,
a ri. Tshashu kha ri tou guda Ipfi
la Mudzimu nga ri ne vha ne. Arali
ri tshi tendela vhanwe vha tshi
tou ri humbulela ndi hone ro

holefhadza maanda ashu nahone
ro gomadza vhukoni hashu.

Maanda a huliseaho a vhuluvhi a
nga tshinyiwa nga u shaya
mvusuludzo kha thoho dza
mafhungo dzine dza toda
muhumbulo wothe, lune muthu a
sa tsha do kona u pfesesa nga
vhuphara zwine Ipfi la Mudzimu
La amba. Muhumbulo u do
tandavhuwa arali u tshi guda nga
vhuronwane vhushaka kana u
andana ha mafhungo a Bivhili u
tshi vhambedza Maiwalo na
Maiwalo, na u vhambedza

zwithu zwa muya na zwa
muya-vho.

A hu na tshinwe tshine tsha nga
khwathisa muhumbulo u fhira u
guda Maiwalo. A hu na inwe
bugu ine ya nga takulela
muhumbulo nthā na u nea
mafulufulu kha u kona ha
muhumbulo, sa ngoho ya kha
Bivhili ine ya hulisea. Arali Ipfi la
Mudzimu lo vha li tshi khou
gudiwa nga ndila ine ya vha
yone, vhatu vho vha vha tshi do
vha na muhumbulo wo
tandavhuwaho, na maitele a

huliseaho, na u sa timatima kha
zwe muthu a ðivhofha u ita,
zwine zwa sa tsha sokou wanala
maðuvhani ano.

Fhedzi-ha, hu na thuso
ṭhukhu-ṭhukhu ine ya wanala kha
u vhala Mañwalo arali muthu a
na hune a khou gidimela hone.
Muthu a nga vhala Bivhili yoṭhe
fhedzi a si kone u vhona vhuḍi
hayo kana u pfesesa zwine ya
amba nga vhuphara. Tshipiḍa
tshithihi tsho vhaliwaho u swika
vhuhulwaneni hatsho vhu tshi
vhonala muhumbuloni nahone u

swika hu tshi vhonala vhushaka
vhukati hatsho na nzudzanyo ya
u pfumelelwa ha vhathu, zwi
fhira u vhala ndima nnzhi hu si
na zwine wa vhalela zwone
nahone u songo vhuya-vho wa
wana pfunzo i thusaho. Dzulani
ni na Bivhili yaṅu. Ni tshi wana
tshifhinga ni i vhale. Dzhenisani
pfunzo khulwane muhumbuloni
waṅu. Naho ni tshi khou
tshimbila dzindilani, ni nga vhala
tshipiḁa, na humbula nga hatsho
hu u tshi dzhenisa
muhumbuloni.

A ri koni u wana vhuṭali arali ri
sa gudi ro futelela nahone ri tshi
ita na u rabela. Hu na zwiṅwe
zwipiḍa zwa Maṅwalo zwine
vhukuma zwa tou vha
khagala-khagala lune ha si vhe na
ane a nga shaya u zwi pfa.
Fhedzi-ha, hu na zwine zwa sa
vhe khagala-khagala lune muthu
a nga zwi pfesesa nga khathihi
fhedzi. Maṅwalo a fanela u
vhambedzwa na Maṅwalongao.
Hu fanela u vha na u sedzulususa
nga vhusedzi nahone muthu a
humbule nga zwe a vhala a tshi
ita na u rabela. U guda ho raloho

hu ɔ̃o vha na malamba avhuɔ̃i.
Ane a sedzulususa Ipfi la
Mañwalo sa lupfumo lwo
dzumbamaho a sa neti, u ɔ̃o
takala sa mubwi wa mugodi o
tshenuwa o wana mulondo wa
musuku ngomu, u ɔ̃o wana
ngoho khuii i sa eɔ̃anyiswi na
tshinwe tshithu tsho
dzumbamaho kha muɔ̃oɔ̃i
zwanwe. Maipfimahevhezwa
musi o dzhena mbiluni a ɔ̃o nga
milambwana i elelaho i tshi bva
tshisimani tsha vhutshilo.

Bivhili i songo vhuya ya vhaliwa
hu si na u thoma u rabela. Ri sa
athu vula masiatari ayo ri fanela
u humbela tshedza tsha

Muyamukhethwa huno ri do tshi
newa. Nathaniele o ri a tshi da
kha Yesu, Mutshidzi a ri,

“Vhonani Muisraele vhukuma, a
si na vhufhura.” (Yohane 1:47).

Nathaniele o ri, “. . . U
ndivhelafhi? ” (Yohane 1:48). Yesu
a fhindula a ri, “Musi Filip a sa
athu u U vhidza, ndo u vhona u
tsini ha muhuyu.” (Yohane 1:48).

Ee, Yesu u do ri vhona ri tshi
khou rabela zwiphirini arali ri

tshi mu toḁa uri a ri nee tshedza
tsha u ḁivha uri ngoho ndi mini.
Vharuḁwa vha bvaho ngei
shangoni la tshedza vha ḁo ḁa
kha vhenevho vhane vha lila u
dededzwa nga Mudzimu nga u
ḁitukufhadza mbiluni.

Muyamukhethwa u nea
Mutshidzi vhugala na u mu
hulisa. Mushumo wawe (ene
Muyamukhethwa) ndi u bvisela
Kristo khagala na vhukhe-ḁhwa
hawe na u pfa hawe Mudzimu na
uhu u tshidzwa huhulu he ra hu
wana nga ene. Yesu u ri, “. . . u ḁo

ita a tshi tusa kha zwi re zwanga
a ni hanelela.” (Yohane 16:14).

Muya wa mafhungongoho ndi
ene mudededzi a konesaho wa
ngoho ya Mudzimu. Na

Mudzimu vhathu vha nama u
fanela u vha vhona hani, vhunga

o vha kumedzela Murwa wawe
uri a vha fele, a dovha a ruma

Muya wawe uri a vhe ene
mudededzi wa muthu wa u mu
sumbedza ndila!

11 - Zwine Thabelo Ya Nea Muthu

Mudzimu u amba na riṅe nga
tsiko na nga u dzumbulula, nga
mbekanyo yawe na nga maanda a
Muya wawe. Fhedzi hu kha ḍi
vha na zwo ṭahelaho; ri fanela u
tevhula dzimbilu dzashu phanda
hawe. Arali ri tshi ṭoda vhutshilo
ha muya na nungo, ri fanela u tou
amba na Khotsi ashu wa ṭadulu
zwa vhukuma. Mihumbulo
yashu ndi hone i tshi ḍo kungea
ya ya khae; ri nga humbula nga
mishumo yawe, nga tshilidzi
tshawe na nga phaṭhutshedzo

dzawe. Fhedzi ri tshi ri u amba
na Mudzimu ri fanela u vha na
zwine ra nga mu vhudza zwi
kwamaho vhutshilo hashu.

Thabelo ndi u anea mbilu yau
phanḁa ha Mudzimu sa musu wo
i vulela khonani yau. Zwi sa ambi
uri ndi u itela uri Mudzimu a
ḁivhe zwine ra vha zwone, tshi re
tshone ndi uri ri kone u mu
ḁanganedza. Thabelo a si uri i ita
uri Mudzimu a tsele kha riḁe,
tshine ya ita ndi u gonyisela riḁe
khae.

Musi Yesu e fhanu shangoni o funzedza vhafunziwa vhawe uri vha tshi rabela vha fanela u tou ri mini. O vha funzedza uri vha fanela u vhudza Mudzimu zwine vha zwi lila ḁuvha ḁleneḁ na uri dzimbilahelo dzavho dzothḁ vha dzi latele kha ene. Huno-ha zwe a vha fulufhedzisa ngazwo uri thabelo dzavho dzi ḁo pfiwa na kha riḁe zwo tou ralo.

Yesu ene muḁe a tshi kha ḁi tshila vhukati ha vhathu vha ḁama o vha a tshi dzula thabeloni.
Mutshidzi washu o ḁibaḁekanya

na vhushai hashu na u shaya
nungo hashu. Nga mulandu wa
zwenezwi o do vha musingili a
humbelaho a tshi humbela Khotsi
awe uri a mu nee maanda maswa
a uri a kone u bvela phanda o
luga uri a ite mushumo wawe, na
uri a lingwe. Ndi ene tsumbo
yashu kha zwothe. U tou vha
mukomana washu hune ra
kundelwa hone. Kha zwothe o di
tou lingwa nga ndila ine ra
lingwa ngayo, fhedzi vhunga o
vha a si na tshivhi, nga nzulele
yawo o vha a tshi hwetekana arali
a tshi tangana na tshivhi. O vha a

tshi kondelela u kakarika na u pfa
vhuṭungu henefhano shangoni la
tshivhi. Vhunga o vha e muthu
wa ṅama, zwo ita uri a si litshe u
rabela nahone e na u livhuha u
wana tshifhinga tsha u rabela. O
vha a tshi pfa hu hone-hone arali
a tshi khou amba na Khotsi awe.
Zwino arali Mutshidzi wa
vhathu, ene Murwa wa
Mudzimu, o vha a tshi dzula nga
u rabela, muthu ene wa zwivhi a
sa koni na tshithu nahone wa
ṅama, hongo fanela u tou simesa
u ṭuvha thabelo tshifhinga
tshoṭhe?

Khotsi ashu wa ṭaḍulu o dzula o
lindela uri a ri fhaṭutshedze nga
ho fhelelaho. Riṅe ro tendelwa u
nwa nga hune ra kona nga fhedzi
tshisimani tsha lufuno lu sa
vhaleli muthu mulandu. Zwi a
kanukisa u wana uri a ri vhuyi ra
rabela zwi no pfi nnyi! Mudzimu
o no ḍilugisela nahone u a funa u
pfa thabelo i bvaho mbiluni naho
i ya nwana wawe ene
muṭukuṭuku. Tshi kanukisaho ndi
uri kha riṅe hu na u tata
vhukuma u ḍivhadza Mudzimu
zwine riṅe ra ṭoḍa. Naa vharuṅwa

vha humbula mini vha tshi vhona
muthu wa nama, na u shaya
nungo hawe, nahone o tangwaho
nga mireo ya Sathane, a sa vhuyi
a rabela zwi no pfi mini nahone
na fulufhelo a si na; ngeno hu uri
mbilu ya Mudzimu ya lufuno
luhulu i khou mu lilela uri i mu
nee zwi fhiraho zwine a nga kona
u zwi humbela na zwe a vha o
humbula? Vharuwa vha
takadzwa nga u gwadama
phanda ha Mudzimu; vha pfa vha
tshi difhelwa nga u vha tsini
hawe. Kha vhone u amba na
Mudzimu li tou vha dakalo;

ngeno hu uri vhathu vha ṅama,
vhone-ha vhane vha lilesa thuso
ya Mudzimu, vha tshi nga a vha
na mushumo na u tshimbila
phanda ha Mudzimu vhe
tshedzani tsha Muya wawe.

Swiswi ḷa muvhi ḷo dzula ḷo tanga
vha si na ndavha na u rabela.

Swina ḷi vha tevhedza mireo yaḷo,
yone ya mbo ḍi vha kunga vha ita
tshivhi; hu uri zwi khou bva kha
u sa shumisa mpho ye Mudzimu
a vha fha. Mpho ya thabelo ye a
tou nanga. Vhaṅhanga na
vhananyana vha Mudzimu vha

itwa ngani vha tshi teledza u rabela? Hufha thabelo i yone i re khono tshandani tsha fulufhelo ya u vula dudu la tadudu line khalo ha vha na lupfumo lu sa vhalwi lwa ene Ramaandaothe? Zwino arali ri sa dzuli nga u rabela nahone ro fhatuwa hu na khombo ya uri ri nga tshenuwa ro bva ndilani yone. Swina li dzula nga u edzisa u ri tsira uri ri si vhone khulunoni ya tshilidzi uri ri sa vho do wana tshilidzi na maanda a u kunda mireo zwo bva kha thabelo yo khwathaho.

Hu na zwine zwa tōdeā kha thabelo dzashu uri Mudzimu a kone u dzi fhindula. Tshinwe tshazwo ndi uri ri fanela u tou pfa ri vhalidzi vha thuso yawe. Ene o fulufhedzisa a ri, “Ngauri ndi shululela maḍi kha ḷa ḍora, ndi isa milambwana kha ḷo omaho.” (Yesaya 44:3). Vhane vha vha na nḍala na ḍora ḷa u pfa Mudzimu, vhane vha vha na lutamo lune lwa vha kha Mudzimu, vha fanela u ḍivha uri vha do fushwa. Mbilu i fanela u vula muḅango uri maanḍa a Muya a dzhene; zwa sa ralo

mashudu a Mudzimu ha nga wanali.

Tshine ra tshi lilesa ndi tshi sa athu u ḍihwa nahone tshi khou lusa nga nungo tshi tshi itela riḅe. Fhedzi Mudzimu ndi ene ane ra fanela u mu ṭoḍa uri a ri itele hezwi zwithu, ngauri ene u ri, “. . . Humbelani, ndi hone ni tshi ḍo fhiwa; . . .” (Mateo 7:7) Zwino, “. . . ene we a si tshivhe Murwa wawe vhukuma, a mu ḅekedza a tshi itela riḅe roṭhe, izwi a nga litsha u ri ḅea zwoṭhe na ene shuu? ” (Vharoma 8:32).

Arali ri sa ofhi vhuvhi mbiluni dzashu, arali ra nambatela kha tshivhi tshinwe na tshinwe tshi divheaho, Muṅe washu ha nga ḁo ri pfa; fhedzi tshifhinga tshoṅhe hu pfiwa thabelo ya muthu a ḁisolaho na u ḁisolesa. Musi vhukhaki hoṅhe hu ḁivheaho ho no khakhululwa, ri nga fulufhela zwauri Mudzimu u ḁo fhindula zwililo zwashu. Maanḁa ashu riṅe vhaṅe a nga si kone u ri pfumedzanya na Mudzimu; ndi vhukoni hashu vhune ha ḁo ri tshidza; na malofha awe ane a ḁo

ri ṭanzwa; hone-ha ri na
mushumo une ra fanela u u ita hu
u tevhedza milayo uri ri
ṭanganedziwe.

Tshiṛwe tshipiḍa tshine tsha
fanela u vha hone tsha thabelo i
kundaho ndi fulufhelo. “Huno
vha sendelaho Mudzimu tshavho
hu vhe u tenda (fulufhela) zwauri
u hone, na u tenda (fulufhela)
zwauri vha mu ṭoḍaho u ḍo vha
ṛea malamba.” (Vhaheberu 11:6).
Yesu a tshi amba na vhafunziwa
vhawe o ri, “Zwoṭhe zwine na
humbela thabeloni, ni tende

(fulufhele) uri ni do newa; ndi hone ni tshi do fhiwa zwine na hambela.” (Marko 11:24).

Zwe Mudzimu a fulufhedzisa ndi zwihulu nahone a si zwi gumaho, nahone we a fulufhedzisa u a fulufhedzea. Arali ri sa tangedzi zwithu zwine ra zwi hambela nga tshifhinga tshine ra hambela ngatsho, ri fanela u fulufhela uri Mune washu u a pfa na uri u kha di do fhindula thabelo dzashu. Ri na vhukhakhi, nahone a ri na ndivho, lune tshifhinga tshinwe ri nga

humbela zwithu zwine zwa sa do
ri farisa tshithu; ngeno Khotsi
ashu wa tadulu nga lufuno a tshi
fhindula thabelo dzashu nga u ri
fha zwine zwa do ri thusedza
zwine na riṅe vhane ra nga zwi
tama arali ro vha ri na luvhonela
lu na tshedza tsha Mudzimu uri
ri vhone zwithu nga hune zwa
vha zwone. Arali thabelo dzashu
dzi tshi nga a dzi fhindulwi, ri
fanela u nambatela fulufhedziso;
ngauri tshifhinga tsha phindulo a
tshi nga kundwi u da, nahone ra
do kona-ha u tanganedza
mashudu; yone phathutshedzo

ine ra i todesa. Fhedzi-vho u tou
elekanya uri thabelo tshifhinga
tshothe i do fhindulwa nga ndila
yeneyo ye ra humbela ndi u
difhura. Mudzimu u na vhuṭali
vhune a nga si khakhe nahone
ndi wavhuḍi; a nga si kone u
dzima vha mu pfaho tshithu tshi
re tshavhuḍi. Zwino-ha ni songo
ofha u mu fulufhela naho ni sa
vhoni phindulo ya thabelo yaṅu
nga khathihi. Ditikeni nga zwe a
fulufhedzisa zwine zwa vha zwa
ngoho fhaḷa hu no pfi,
“Humbelani ndi hone ni tshi do
fhiwa; . . .” (Mateo 7:7).

Arali ri tshi tevhela mihumbulo
yashu ya u timatima na nyofho
dzashu, ra edzisa u tandulula
zwothe zwine ra sa zwi pfesese
ngeno ri si na fulufhelo, hu do
vha u tou mbo sunguvhela
dziedzini. Fhedzi arali ri tshi da
kha Mudzimu ri tshi dipfa ri vha
si na nungo nahone vha sa koni
tshithu nga vhone vhone, vhunga
itali ro di tou ralo, ra divhadza
Mudzimu wa ndivho khulu
zwothe zwine ra shaya ro
ditukufhadza nahone ri na
fulufhelo, ndi hone ene a tshi do

pfa zwililo zwashu a ṭavhisela
tshedza dzimbiluni dzashu. Arali
ri tshi rabela zwi mbiluni, thabelo
i a ri sendedza tsini na
muhumbulo wa Mudzimu. Ri
nga kha ḍi kundwa u tou vhona
uri ngangoho Mupfumeleli
washu u khou kotamela kha riṅe
nga lufuno na mbiluvhuṭungu;
fhedzi hu uri zwo tou ralo
vhukuma. Ri nga kha ḍi kundwa
u pfa tshanda tshawe tsho ri
kwama, fhedzi tshanda tshawe
tsho vhewa kha riṅe nga lufuno
na u ri pfela vhuṭungu.

Musi ri tshi ḁa kha Mudzimu u
humbela tshilidzi na
phaṭhutshedzo kha ene, ri fanela
u vha na muya wa lufuno na wa
u hangwela kha riṅe vhaṅe. Naa
ri nga kona hani u rabela ra ri, “U
ri hangwele milandu yashu
vhunga riṅe ri tshi hangwela vha
re na milandu kha riṅe; . . .”

(Mateo 6:12) ra dovha ra vha na
muya wa u sa hangwelana? Arali
ri tshi ṭoḁa uri thabelo dzashu dzi
pfiwe, ri fanela u hangwela
vhaiwe nga ṅdila yeneyo ine ra
funa u hangwelwa ngayo.

Tshine tsha do itisa uri zwine ra humbela nga thabelo ri zwi wane ndi uri khayo ha vha na u hulisa Mudzimu. Ri fanela u rabela misi yothe arali ri tshi toda u aluwa kha fulufhelo na kha thalukanyo nga ha zwa Mudzimu. Ri fanela u rabela ri sa neti (Vharoma 12:12) vhunga hu tshi pfi, “Kondelelani thabeloni, fhatuwani khae ni tshi livhuha.” (Vhakolosa 4:2). Petro a tshi kulumedza Vhakriste u tou ri, “Thanyani-ha ni didzime uri na do kona dzithabelo.” (I Petro 4:7). Paulo ene a tshi laya u ri, “Zwothe zwine na zwi tama ni

divhadze Mudzimu nga thabelo na nga u humbela hu re na u livhuha.” (Vhafilipi 4:6). Yuda u ri, “Huno inwi vhafunwa. . . . ni vhe vho difhatelaho kha lutendo lwashu lukhethwakhethwa, ni vhe vha rabelaho ni kha Muyamukhethwa. Ni divhulungele ngomu lufunoni lwa Mudzimu, ni dzule no lindela

khathutshelo ya Murena washu Yesu Kristo i wanisaho u tshila tshothe.” (Yuda 20, 21). Thabelo i sa gumiho ndi mbofho vhukati

ha muya na Mudzimu, uri
vhutshilo vhu bvaho ha
Mudzimu vhu elele vhu tshi
dzhenha kha vhutshilo hashu;
nahone uri u bva kha vhutshilo
hashu vhukhethwa na u sa vha
na tshika zwi elele zwi tshi
vhuelela ha Mudzimu.

Muthu u fanela u rabela o
ḍinekedza tshoṭhe; ni songo tenda
u piringedzwa nga tshithu.
Lingani nga ḍila dzoṭhe u dzula
no vula ḍila ine ngayo ha konea
u vha na vhuthihi vhukati ha
Mudzimu na muya waṅu. Toḍani

tshifhinga tsho teaho u ya hothe
hune thabelo ya nga farelwa
hone. Avho vhane vha toda
vhuthihi na Mudzimu lwa
vhukuma vha do vhone
mutanganoni wa thabelo, vho
fulufhela u ita mushumo wavho
nahone vho khwathela na u vha
na dzangalelo uri vha kane
malamba ane vha nga kona u a
wana. Vha do edzisa uri
tshifhinga tsho teaho tshi vhe
khwine tsha u divhea hune vha
nga wana thase dza tshedza tshi
bvaho tadulu.

Ri fanela u rabela nga tshamuṭa;
nahone tshi fhiraho zwoṭhe, ri
songo hangwa thabelo i no itiwa
muthu e eṭhe; ngauri ndi hone
vhutshilo ha muya. A zwi
konadzei uri muya u tshile nga
ndila yone arali thabelo i tshi ita i
tshi hangwiwa. Thabelo ya
muṭani kana ya vhathu vhanzhi i
yoṭhe a i fushi. Musi muthu e
eṭhe, kha vulele muya wawe uri u
vhonwe nga iṭo ḽa vhusedzi ḽa
Mudzimu. Thabelo ya musu
muthu e eṭhe i fanela u pfiwa nga
Mudzimu a thetshelesaho
dzithabelo. Muṛwe muthu

zwawe a funesaho u thetshelesa a
songo ita nou pfa zwi lemelaho
zwa zwililo zwanu. Kha thabelo
iyi ya musu muthu e ethe muya a
u dinwi nga zwo u tangaho iwe u
no khou rabela ngauri u wo the
nahone a hu na u dalelwa nga
mbilu, kana dakalo kana zwiinwe.
Hei thabelo i swika ha Mudzimu
nga ndila yo fholaho i na maanda
kha onoyo; Mudzimu ane a
vhona zwo itwaho tshiphirini,
ane ndevhe yawe ya pfa thabelo i
bvaho mbiluni ya muthu, hu
wanala maanda avhudivhudi ane
a dzula e hone. Nga fulufhelo lo

dzikaho nahone li pfeseseaho,
muya u vha na vhuthihi na
Mudzimu, wa wana thase dza
tshedza tsha Mudzimu hu uri u
khwathisiwe kha nndwa i
lwiwaho na Sathane. Mudzimu
ndi thikho kana phuphu ya
maanda ashu.

Rabelani lufherani lwanu; nahone
ni ite uri mbilu yanu i takulwe i
ye ha Mudzimu mushumoni
wanu wa duvha linwe na linwe.
Ndi zwo ne zwe Enoko a
tshimbila na Mudzimu. Hedzo
thabelo dza musi muthu e ethe

dzi gonya sa munukho wavhudi
wa thengo khulu phanda ha
khulunoni ya vhugala. Sathane ha
koni u kunda uyo ane mbilu
yawwe ya dzula kha Mudzimu nga
ndila hei.

A hu na na tshifhinga kana
fhethu hune ha pfi a ho ngo
fanela u isa zwililo Mudzimuni ri
hone. A hu na tshithu tshine tsha
nga ri thivhela u liladza dzimбилу
dzashu muyani nga thabelo yo
khwathaho. Vhukati ha magogo
dzindilani, kana ngomu
tshivhindini tsha musi ri kha zwa

vhubindu, ri a kona u rumela
zwililo zwashu ha Mudzimu ra
humbela u dededzwa nga ene; ra
ita zwe zwa itwa nga Nehemia
zwila a tshi vhea khumbelo yawe
phanda ha Vhamusanda
Vho-Aritakizesisi. A hu na hu si
na lufhera lwa u amba na
Mudzimu khalwo—ngafhi na
ngafhi hune ra vha hone. Vothi la
mbilu ri fanela u dzula ro li vula
ri tshi khou ramba Yesu uri a de a
dzule mbiluni e mueni a bvaho
tadulu.

Naho hune ra nga vha ri hone hu
tshi nga vha hu na muya wo
tshinyalaho, riṅe ri songo u fema,
kha ri feme u tshilaho wa ṭaḍulu
ri tshi ḍi vha henefho.

Mihumbulo i songo ḍaho, i si
mikhethwa, ri a kona u i valela
nṅa nga u livhisa dzimbilu
dzashu ngei nṅha hune Mudzimu
a vha hone; zwenezwi ri nga zwi
ita nga thabelo i bvaho mbiluni.

Vho vulaho dzimbilu dzavho uri
vha kone u wana thuso na
mashudu a bvaho ha Mudzimu
vha ḍo tshimbila kha
vhukhethwa vhuhulwane u fhira

vhune ha kha ḁi wanala
shangoni, vha dzula vha tshi
amba na Mudzimu misi yoṯhe.

Ri songo lilela u thoma u pfesesa
zwavhuḁi nga ha Yesu, kana zwa
ngei vhutshiloni vhu sa fheli. U
naka ha vhukhethwa hu fanela u
ḁadza dzimбилu dza vhana vha
Mudzimu; zwino u itela uri
hezwi zwi itee ri fanela u lwisa u
dzumbululelwa vhunzhi ha zwa
ṯaḁulu.

Mbilu kha i tendelwe u gonya
ṯaḁulu uri Mudzimu a kone u ri

tendela u fema muya wa taḁulu.
Ri nga kona u tou vha tsini-tsini
na Mudzimu lune kha mireo ifhio
na ifhio i no ḁa ri songo humbula,
mihumbulo yashu ya vho ḁo
sokou shavhela Mudzimu nga
yoṭhe sa liuvha li tshi
rembulutshela hune ḁuvha la vha
hone.

Zwine na shaya, madakalo aṅu,
zwi ri tungufhadzaho,
dzimbilahelo dzashu na
dzinyofho dzashu, kha ri zwi
vhee phanḁa ha Mudzimu. A hu
na uri ni ḁo mu lemedza kana ni

do mu netisa. Hufha a tshi divha
uri mavhudzi aṅu ndi mangana, a
nga kundwa ngani u vha na
muhwalo na zwine vhana vhawe
vha khou zwi shaya? “. . .

Murena u na vhunzhi ha
khathutshelo na mbilutshilidzi.”

(Yokobo 5; 11). Mbilu yawe ya
lufuno i a kwamea musiri ro
tungufhala na musiri tshi amba
zwi ri vhavhaho. Zwothe zwine
zwa ni tanganya thoho zwi iseni
khae. A hu na tshine tsha nga mu
kunda u hwala, hufha a tshi
takula lino lifhasi na manwe
manzhi, a tshi vhusa zwothe zwi

re hone kha tsiko? A hu na uri
tshithu ndi tshitukusa ha na
mushumo natsho arali tshi tshi
kwamaho mulalo washu. A hu na
zwo vhifhesaho zwe ra vhuya ra
tangana nazwo zwine a sa zwi
divhe, na dziedzi a liho line ene a
nga kundwa u li balanganya. A
hu na khombo ine ya nga wela
muthihi wa vhana vhawe naho e
mutukutuku, a hu na tshine tsha
nga thupha muthu, a hu na
dakalo line la nga takadza, kana
thabelo ya vhukuma ine ya nga
bva mulomoni, ngeno Khotsi
ashu wa tadulu a sa zwi vhoni; ha

nga lengi u ṭavhanya u thusa o takala. “U fhodza vha dzimbilu dzo vundekanaho, u phupha maṭungu avho.” (Psalme 147:3). Mudzimu u tsini na muthu muṛwe na muṛwe shangoni nga ṇḍila ine zwa tou fana na musii o vha e ene muthu e eṭhe ane a fanela u londotwa nga ene Mudzimu nahone nga ṇḍila ine ha tou nga ndi ene muthu e eṭhe we Mudzimu a mu kumedzela kha Murwa wawe ane a mu funa.

Yesu o ri, ni “. . . ḍo humbela dzinani ḷanga. Huno a thi ri ṇḅe

ndi do humbela Khotsi ndi tshi ni humbelela, ngauri ene muṅe, ene Khotsi, u a ni funa . . .” (Yohane 16:20-27). “. . . Ndi nṅe ndo ni nangaho . . . uri arali ni tshi humbela Khotsi anga nga dzina ḽanga a ni ṅee.” Fhedzi-ha, u humbela dzinani ḽa Yesu a zwi ambi u sokou amba dzina ḽawe mathomoni kana magumoni a thabelo; ndi u rabela muhumbuloni na muyani wa Yesu, musi ri tshi fulufhela kha zwe a ri fulufhedzisa, na u gogoḽela kha tshilidzi tshawe, na u shuma mishumo yawe.

Mudzimu ha khou ri vhaiwe
vhashu ri fanela u dikhetha ra
nga vho dzulaho thungo hu si na
vhaiwe vhatu, hu u itela uri ri
dikumedze kha mishumo ya u
rabela. Vhutshilo hu fanela u fana
na ha Kristo; ene o vha a tshi ri a
siho vhukati ha vhatu a vha e
thavhani a tshi khou rabela. Uyo
ane a si ite tshithu nga nnda ha u
rabela, u tuwa a tshi litsha u
rabela hu si kale nahone thabelo
yawwe yo no tou vha uri tenda . . . ,
yo no tou vha ndowelo ya duvha
linwe na linwe. Arali vhatu vha

tshi ḍinangela thungo kha
vhutshilo ha ḷino shango, vha tshi
vho sendela kule ha mushumo
wa Kristo na u kondelela; musii
vha sa tsha shumela Mune washu
lwa biko, ene we a vha shumela
zwihulu, vha mbo ḍi xedza
zwihulwane zwone zwine
thabelo ya amba, lune vha si kone
u vha na dzangalelo kha u
ḍinekedza. A vha koni u rabela
malungana na zwine vhathu vha
lila kana na u fhaṭa muvhuso wa
Kristo, vha tshi rabelela maanda a
u shuma ngao.

Ri vha na tshinyalelo arali ri tshi
hangwa nga ha vhuḁi ha u
ṭangana roṭhe hu u itela u
khwathisana na u ṭuṭuwedzana
kha u shumela Mudzimu.

Vhungoho ha Ipfi ḷawe hu xedza
huḷa u vhonelesa na thuso
mihumbuloni yashu. Mbilu
dzashu dzi vho kundwa u
funzedzwa na u ṭuṭuwedzwa nga
zwine vhungoho honohu ha ita,
ra sa tsha vha na maanḁa muyani.
Kha u ḁiita hashu vhatihi na
Vhakriste a ri tsha vha na u
vhavhalelana nga tshashu. Ane a
ḁikhethela thungo na vhanwe ha

khou ima he Mudzimu a ri a ime
hone. Arali ri tshi kona u
khwinisa matshilisanele ashu na
vhanwe vhathu ri do wana uri ri a
pfelana navho vhutungu,
zwenezwo zwi a kona u thusa
rine kha mushumo washu wa u
shumela Mudzimu.

Arali Vhakriste vho vha vha tshi
nga pfana, vha tshi amba vhothe
nga lufuno lwa Mudzimu, na nga
ngoho ya u pfumelelwa havho,
ndi musi mbilu dzavho dzi tshi
do wana maanda maswa; ndi
musi vha tshi do neana

mafulufulu. Musi ḍuvha ḷinwe na
ḷinwe ri tshi ḍi dzumbululelwa
zwinzhi nga Khotsi, na u ḍi
pfesesa nga ha tshilidzi tshawe,
ndi hone ri tshi ḍo funa u amba
nga lufuno lwawe, huno ri tshi ita
nga u ralo dzashu dzimbilu dzi
ḍo wana mafulufulu dza
ṭuṭuwedzea. Arali ro vha ri tshi
ambesa nga ha Yesu, ra hangwa
riṅe vhaṅe, ndimusi ri tshi ḍo vha
ri tshi kona u tou pfa uri u dzula
na riṅe.

Arali ro vha ri tshi nga humbula
nga Mudzimu tshifhinga tshoṭhe

tshine ra vha ro vhona
mbavhalelo yawe kha riṅe, ndi
musi ri tshi ḁo dzula ri nae
mihumbuloni yashu nahone ri
tshi takadzwa nga u amba nga
hae na u mu renda. Ri amba nga
zwithu zwa fhanu shangoni
ngauri ndi zwone zwine zwa ri
takadza. Ri ambesa nga
dzikhonani dzashu ngauri ri a
vha funa; madakalo avho na
hune ra ṽungufhala na vhone zwi
a vha kwama. Fhedzi hu na
zwihulu zwine zwa fanela u itisa
uri ri fune Mudzimu u fhira
khonani dzashu dza fhanu

shangoni; itali yo vha i yone
pfanelo uri kha zwothe zwine ra
humbula hu range ene phanda na
uri ri ambe nga vhuhulu hawe na
maanda awe. Zwe a ri nea zwone
zwavhudi o vha a sa khou fha uri
zwi kunge mihumbulo yashu ri
vho funa zwone lune ra si tsha
vha na ndavha na u nea
Mudzimu tshithu, zwo vha zwo
itelwa u dzula zwi tshi ri
eletshedza nga hae, na uri
vhofhekanya nga mbofho dza
lufuno na ndivhuho na
Mushudufhadzi washu wa
tadulu. Ri dzula tsinisa na

mashango a fhasi a lifhasi. Kha ri takusele maṭo ashu ngei hukhethwakhethwa ha ṭaḍulu hune tshedza tsha vhugala ha Mudzimu tsha vhoneṭshela tshifhaṭuwo tsha Kristo ene ane a “... kona ngazwo u tshidza tshoṭhe havho vha swikaho nga ene Mudzimuni . . .” (Vhaheberu 7:25).

Ri fanela u renda Mudzimu nga maanḍa ri tshi mu rendela “... vhuthu hawe na maḍembe e a a ita kha vhana vha vhathu.” (Psalme 107:8). Dzithabelo

dzashu dzi songo vha dza u
humbela na u t̃anganedza fhedzi.
Tshi mangadzaho ndi uri a ri
swiki hune ra rabela u fhira
mpimo, fhedzi ri a dovha ra
tshivha u anza dzindivhuho musi
ri tshi rabela, na u mu renda kha
zwe a ri itela.

Zwiḷa kale musi vhathu vha
Israele vho kuvhanganela u mu
shumela o amba navho a ri, “Ndi
hune na ḍo ḷa zwidzimu zwaṅu
phanda ha Yehova ni na vha
miṭani yaṅu, ni tshi takalela zwe
zwanḍa zwaṅu zwa zwi wana,

zwe Yehovha Mudzimu wau a
ni shudufhadza ngazwo.”

(Doiteronimio 12:7). Zwine zwa
itelwa u renda Mudzimu zwi
songo itwa nga u tou
kombetshedzwa kha muthu, o ita
na u sinyingala, kha zwi itwe nga
dzinyimbo na u livhuha.

Mudzimu washu ndi ene Khotsi
ashu ane a ri vhavhalela wa
tshilidzi. U shumela ene hu songo
dzhiwa hu muhwalo kana
tshiinwe tshithu-vho tsha u
tungufhadza mbilu. U mu luvha
na u vha na mukovhe kha

mushumo wawe kha li tou vha
dakalo. Mudzimu ha funi vhana
vhawe, vhe vha newa u tshidzwa
hungafhangafha, vha tshi mu
dzhia e mune wa mushumo ane a
nea vhashumi mishumo i
lemelaho. A hu na khonani i no
fhira ene Mudzimu. Huno vha
tshi mu luvha, ene o dzula o
lindela u da vhukati havho uri a
vha shudufhadze a vha rudze
dzimbilu, a dadze dzimbilu
dzavho nga dakalo na lufuno.
Mune wa vhothe u funa vhana
vhawe vha tshi takalela u mu
shumela, na uri kha vhone;

mushumo wavho u vhe dakalo u
si vhe muhwalo. Tshine a funa
ndi uri vhane vha ḁa u mu luvha
vha ḁuwe vhe na muhumbulo
wavhuḁi nga ha mbavhalelo na
lufuno lwawe uri vha wane
mafulufulu kha zwine vha zwi ita
vhutshiloni havho ḁuvha ḁinwe
na ḁinwe, vha wane tshilidzi tsha
u shuma vha tshi fulufhela kha
tshifhio na tshifhio.

Riḁe ri fanela u kuvhanganela
tshifhambano. Tshine ra
humbula, tshine ra amba ngatsho
musi ri madakaloni mahulwane

nga a vhe Kristo, onoyo o
vhambiwaho. Mashudu mañwe
na mañwe ane ra a fhiwa nga
Mudzimu ri fanela u a vhulunga
muhumbuloni washu nahone ri
tshi vhona vhuhulu ha mushumo
wawe ri fanela u tenda u
kumedzela zwothe tshandani
tshenetshila tshe tsha ombelwa
tshifhambanoni hu u itela riñe.

Mimuya yashu i a kona u gonya
taḍulu i kha mafhafha a thendo.
Mudzimu u luvhiwa nga
dzinyimbo na muzika henengei
taḍulu. Huno musi riñe ri tshi

bula dzindivhuho dzashu ri khou
hovhelela kha u luvha ha
mavhuthu a ngei taḁulu.

Mudzimu u ri, “Ane a sima
thendo ndi ene ane a ndosha; . . .”

(Psalme 50:23). Musiki washu ri
fanela u ya phanḁa hawe nga
dakalo la u mu hulisa ri “. . . na
dakalo na dzithendo na mibvumo
ya dzingosha.” (Yesaya 51:3).

12 - Zwine Zwa Fanela U Itwa Nga U Timatima

Tshinwe tshifhinga vhanzhi, nga maanda avho vhane vha vha vhaswa kha vhutshilo ha Vhikriste, vha dinwa nga mihumbulo ya u timatima. Hu na zwithu zwinzhi Bivhilini zwine vha sa kone u zwi talutshedza kana u zwi pfesesa. Zwino—ha Sathane u shumisa zwone u tsekisa fulufhelo lavho kha Manwalo ane a vha dzumbululela zwi tshi bva ha Mudzimu. Vha a vhudzisa vhari, “Ndi nga divha hani ndila yone? Arali Bivhili

ngangoho i Ipfi la Mudzimu, ndi nga vhofhololwa hani kha izwi zwine zwa ita uri ndi timatime zwine zwa ntanganya thoho? ”

Mudzimu ha ri humbeli uri ri fulufhele ngeno a songo rinea vhutanzi hune ra nga khwathisa ngaho fulufhelo lashu. U vha hone hawe, maitele awe, vhungoho ha Ipfi lawe, zwo vha hone zwothe nga vhutanzi hune ha amba na ngelekanyo dzashu; nahone vhutanzi hovhu ho dala. Fhedzi Mudzimu ha ngo vhuya a ri a hu nga do vha na u timatima.

Fulufhelo ɭashu ɭi fanela u tikwa
nga vhuṭanzi, hu nga
dzitsumbedzo. Vhane vha funa u
timatima vha ḑo wana-vho
tshifhinga, ngeno vhane nga
ngoho vha tama uḑivha ngoho
vha tshi ḑo ḑi wana vhuṭanzi
vhunzhi hune ngaho vha nga tika
fulufhelo ɭavho.

Zwi a konḑa uri mihumbulo i na
maandḑa o kaliwaho i pfesese
maitele kana mishumo ya
Ramaandḑa a sa gumi; zwenezwo,
Mudzimu Mukhethwa u ḑo
kundwa u pfeseswa nga

vhuluvhi ho karuwaho kana na musu hu none-hone vhuluvhi ho funzeswaho. Naa zwiphiri zwa Mudzimu u nga zwi vhona naa? Na vhuhulu ha Mukonazwo the u nga vhu vhona naa? Vhu guma hangei nthan-ntha tadulu; u nga zwi kona? Vhu guma hangei fhasi-fhasi vhafuni ha fhira; u nga zwi divha? ” (Yobo 11:7,8).

Muapostola Paulo u ri, “Dzivha wee la lupfumo, la vhuṭali na la ndivho ya Mudzimu!

Dzikhathulo dzawe a dzi na muṭalukanyi-mukoni.” (Vharoma

11:33). Fhedzi naho o tangwa nga makole na swiswi; “u lalama na u luga ndi dzone thikho dza khuluṅoni yawe.” (Psalme 97:2). Zwino-ha ri a kona u pfesesa kufarele kwawe kwa riṅe, na zwine zwa mu itisa uri a ri fare nga u rali, hu uri ri kone u vhona lufuno na tshilidzi zwi sa gumiho zwo vhofhekanaho na maanḁa a si na tshikalo. Ri a kona u pfesesa zwe a elekanya u ita, hu uri u zwi ḁivha hashu hu hune ha vha na thuso kha riṅe; nahone zwi fhiraho izwo ri fanela u ḁi

fulufhela tshanda tsha maanda
othe; na mbilu yo dalaho lufuno.

Ipfi la Mudzimu, sa maitele a
Musiki, li disa zwiphiri zwine
zwa nga si pfesese nga vhathu
vha nama nga maanda avho vha
zwi fhedza. U dzhena ha tshivhi
shangoni, u vha muthu wa nama
ha Kristo, mvusuludzo, u vuwa
ha Kristo vhafuni, na dziinwe
pfunzo nnzhi dzi re Bivhilini, ndi
zwiphiri zwo dzumbamaho lune
vhuluvhi ha muthu ha si kone u
zwi talutshedza, kana lune
muthu lune muthu a nga si kone

u zwi pfesesa a zwi fhedza.
Fhedza ri na zwa u ditika ngazwo
ri sa kholwi Ipfi la Mudzimu nga
mulandu wa u vhona ri sa koni u
li pfesesa, na zwiphiri zwa
mbekanyo ya Mudzimu. Kha lino
shango ri dzula ro tangiwa nga
zwiphiri zwine ra si kone u zwi
pfesesa. Tshenetsho tshine tsha si
kondese tsha vhutshilo tshi konda
lune o thanyesaho kha vhone
vhadzia-vhuṭali a si vhe na
maṇda a u tshi ṭulutshedza.
Hoṭhe-hoṭhe hu dzula hu na
zwimangadzo zwine zwa fhira
nḍivho. Zwino-ha ri fanela u

mangala ri tshi wana uri kha zwa
Muya wa Mudzimu hu na
zwiphiri zwine ra si kone u zwi
pfesesa? Hufha u kondelwa uhu
hu tshi itiswa nga mulandu wa
uri vhuluvhi hashu a vhu na
maanda nahone a vhu ngo
tandavhuwa. Mudzimu o ri fha
vhutanzi vhu fushaho
Manwaloni ane khao ra kona u
vhona uri Mudzimu u hani
nahone a rongo fanela u sa
kholwa Ipfi lawe ngauri a ri koni
u pfesesa zwiphiri zwothe zwa
madzudzanyele a zwithu zwawe.

Muapostola Paulo u ri
Mañwaloni hu na zwine zwa "...
konḁa u pfala. Vha songo
funzwaho na vha songo
khwathaho vha" zwi "shanda ...
ha vha u ḁi-tshinya vhone
vhaṅe." (II Petro 3:16). Zwi
konḁaho zwi re Mañwaloni ndi
zwone zwi dzhiwaho sa tsumbo
uri ri laṅe Bivhili nga vhane vha
timatima; hu uri u konḁa honohu
ndi hune ha sumba uri Mañwalo
vhukuma ndi mahevhedzwa nga
Mudzimu. Arali vhuhulwane na
vhurena hawe vhu tshi nga kona
u pfeseswa nga maluvhi a muthu

wa nama ane maanda ao a tou
vha na zwiṭahe, Bivhili yo vha i
tshi do vha i si na vhuṭanzi ho
khwathaho ha uri ṭanziela nga ha
maanda awe. Lunako na zwiphiri
zwi wanalaho Bivhilini, zwi
fanela u vha

zwone zwine zwa ri fha fulufhelo
kha Ipfi la Mudzimu.

Ngoho ine ya sumbedzwa nga
Bivhili a i konḍi nahone yo
angaredza zwoṭhe zwine muthu a
zwi lila nga mbilu; ndi vhanzhi
vho no takadzwaho ngayo,

vhathu vha mihumbulo yo
vhibvaho; ngeno vha songo
ṅauwaho mihumbuloni i tshi vha
nea ndila ya u yo tshidzwa.

Fhedzi heyi ngoho yo vhwaho
khagala nga u rali ndi yone yo
faraho pfunzo khulwane dzo
ṭandavhuwaho lune ha si vhe na
muthu ane a nga dzi swikela nga
nungo dzawe nga nṅa ha u
fhiwa nga Mudzimu. Zwino-ha
ṅdila ya u pfumelelwa yo anewa
phanṅa hashu uri muthu muiwe
na muiwe a vhone vhunamelo
vhune a nga ṅamela a tshi ya kha
thembuluwo ya u rembulutshela

kha Mudzimu, a tshi ya kha
Mun̄e washu Yesu Kristo uri vha
kone u tshidzwa nga yeneyo
ndila yo vhwahwa nga Mudzimu.
Zwino nga murahu ha ngoho hei
ndi hone ho khudaho zwiphiri na
vhukhethwa hawe ho
dzumbamaho; zwiphiri zwine
muthu na u ro humbula a dzhena
fhasi hani, a nga si zwi talukanye
fhedzi zwi tshi nea nungo ane a
toḁa ngoho nga mbilu yothe.
Arali a tshi tou oma kha u
sedzulususa Bivhili, ndi hone a
tshi tou mbo vhona uri nangoho
ndi Iphi la Mudzimu a tshilaho,

hone-ha hune mihumbulo ya
muthu i tshi swika ya kotha i
tshi vhona nzumbululo ya
Mudzimu Ramaanda.

Arali ri tshi ri a ri koni u pfesesa
ngoho khulu i re Bivhilini ri khou
amba uri mihumbulo yashu ya
muthu wa nama a i koni u pfa
zwo bvaho kha muhumbulo u si
wa nama, ene ane a vha
Ravhuta^uliho^{the}.

Zwino vhadzia-u-shaya fulufhelo
na vho omisaho dzimbilu dzavho
vha tshi vhona vha sa pfi

zwiphiri vha swika hune vha sendedzela Fhungo la Mudzimu ngei kule, huno na vhane vha ri Bivhili vha a i fulufhela a si uri a hu na khombo ya uri vha wele kha mulingo uyu. Muapostola a tshi amba u ri, “Vhonani-ha, vharathu, hu si vhe na a re na mbilu mmbi, i sa tendi, i laṭaho Mudzimu a tshilaho.”

(Vhaheberu 3:12). Ndi zwavhuḍi u tou sedzulususa zwo nwalwaho Bivhilini nga vhusedzi ha u “. . . ṭalukanya zwoṭhe na mativha a zwiphiri a Mudzimu.” (I Vhakorinta 2:10), u swikela

henefho he Mañwalo a zwi dzumbulula ngaho. Naho “Zwi sa athu dzumbululwa zwi na Yehova Mudzimu washu; zwo dzumbululwaho zwi na rine.” (Doiteronomio 29:28, 29). Saṯhane mushumo wawe ndi u kokodza maanda a u sedzulususa ane muhumbulo wa vha nao uri a a khonisele ḍakani. Hu na u ḍihudza ho ṯanganaho na vhungoho ha Bivhili lune vhathu vha pfa vha sa koni u kondelala na u pfa vho kundwa arali vha sa koni u ṯalutshedza tshipiḍa tshiñwe na tshiñwe tsha Mañwalo

u swika vha tshi fushea. Khavho
ndi u ditsisa u tenda uri a vha
koni u pfesesa maipfi a
Mudzimu. A vha funi u lindela
vha sa fheli mbilu u swikela
Mudzimu a tshi wana zwo fanela
uri a vha dzumbululele ngoho.
Vha pfa uri vhuṭali havho fhedzi,
vhu si khou thuswa nga
Mudzimu, ho eḍana kha vha itisa
uri vha pfesese Maṅwalo, lune
hezwi vha sa tsha kona u a
pfesesa vha vho hana vhungoho
hao. Ndi ngoho zwauri
mihumbulo minzhi i no khou
humbulelwa nga vhathu zwauri i

bva Bivhilini, a i wanali i tshi bva
kha zwine zwa funzwa nga yone
Bivhili, nahone yo fhambana kule
na Mahevhedzwa othe a
Mudzimu. Hezwi zwothe ndi
zwone zwi itisaho uri vhatu vha
tangane dzithoho na uri vha
timatime. Fhedzi-ha Ipfi la
Mudzimu li nga si wanwe
mulandu, zwine zwa nga newa
mulandu ndi musu muthu a tshi
kombamisa zwine la amba.

Arali zwo vha zwi tshi konadzea
uri zwivhumbiwa zwi swike
hune zwa kona u pfesesa

Mudzimu na mishumo yawe nga u ḁala, ho vha hu tshi ḁo ri zwo no swika afha, ha sa tsha vha na u dzumbulula vhungoho, kana u aluwa ha ṅdivho, kana na u aluwa ha mbilu na mihumbulo. Mudzimu u ḁo vha a sa tsha vha muhulwane, nahone muthu o no swika hoṱhe hune ṅdivho ya guma, ha tsha ḁo ya phanḁa. Kha ri livhuhe Mudzimu ngauri a zwo ngo ralo. Maanḁa a Mudzimu ha na tshikalo; khae hu na “madzanga oṱhe a vhuṱali na ṅdivho.” nahone vhatu vha ḁo dzula vha tshi ṱoḁisisa na u guda

u swika lini na lini, ngeno vha sa
do fhedza madzanga a vhuṭali
hawe, na u luga hawe, na maanda
awe.

Mudzimu o elekanya uri na kha
vhutshilo vhuno vhungoho ha
Ipfi laawe vhu dzule vhu tshi khou
dzumbululelwa vhathu vhawe.
Hu na ndila nthihi ine vhuṭali
uhu ha nga wanala ngayo. Ri nga
vha na u pfesesa Ipfi la Mudzimu
arali ri tshi vhone shelwa nga
Muya we ngawo ra fhiwa Ipfi la
Mudzimu. “Na zwa Mudzimu a
zwi dihwini nga muṱwe, arali e si

Muya wa Mudzimu! ” “Ngauri Muya u talukanya zwothe na mativha a zwiphiri a Mudzimu” (Vhakorinta ya u thoma 2:11, 10) nahone zwe Mutshidzi a fulufhedzisa kha vha mu tevhelaho ndi la uri, “Huno musi hu tshi do da onoyo Muya wa mafhungongoho, u do ni funzedza ndila dza kha mafhungongoho othe ... ngauri u do ita a tshi tusa kha zwi re zwanga a tshi ni hanelela.” (Yohane 16:13, 14).

Mudzimu u tama muthu a tshi
shumisa muhumbulo wawe;
huno u guda Ipfi ndi tshone
tshithu tshine tsha ḡo khwaḡhisa
muhumbulo wa muthu u fhira
zwoḡhe. Fhedzi tshine ra fanela u
tshi thanyela ndi u vho tou rabela
mihumbulo yashu ngauri hafhu
ri songo hangwa uri i tshee
mihumbulo ya muthu wa ḡama i
khakhaho. Arali ri sa ḡoḡi uri
Maḡwalo a tsirwe kha
mihumbulo yashu, lune na
tshithu tshi re khagala-khagala ra
si tsha ḡo tshi pfa, ri fanela u vha
na fulufhelo ḡi no nga ḡa ḡwana

mutuku, ri vhe vhathu vho
dilugiselaho u guda nahone vha
lilaho u thuswa nga
Muyamukhethwa. U divha hashu
maanda awe na u divha uri a ri
koni u tou pfesesa tshothe
vhuhulu hawe, nga hu vhe hone
hu ri neaho u ditukufhadza, ri
vule Ipfi lawe ri na nyofho
khethwa sa zwine ra nga ita musi
ri tshi da phanda hawe. Musi ri
tshi da kha Bivhili mihumbulo
yashu i fanela u divhea fhasi ha
maanda a fhiraho muhumbulo,
huno na mbilu, thalukanyo na
vhutali zwi fanela u gwadama

phanda ha Muhuluhulu ene A RE HONE

Hu na zwithu zwi no nga zwi a
konda nahone zwo dzumbamaho
fhedzi zwine Mudzimu a zwi
bvisela khagala kha vhane vha
tama u zwi pfesesa. Fhedzi arali
ri sa tou dededzwa nga
Muyamukhethwa ri do di anza
hone u hanedza Mañwalo kana u
a shanda. Hu na u vhala Bivhili
lunzhi-lunzhi fhedzi hu sa
vhuedzi tshithu nahone hune
kanzhi ha tou vha u dihuvhadza.
Ipfi la Mudzimu arali li tshi

vulwa hu si na thabelo na
khuliso, mihumbulo i siho kha
Mudzimu nahone i siho kha
mulalo na zwine a toda,
mihumbuloni yeneyo hu anda u
timatima lune u vhala Bivhili ha
tou vha u naṅisa vhushandukwa.
Swina li mbo di laula mihumbulo
la disa thalutshedzo dzi si dzone.
Arali vhathu vha sa khou anḁana
na Mudzimu kha zwiito na kha u
amba, naho vha nga vha vho
funzwa hani, a vha nga kundwi u
khakha kha u edzisa havho u
pfesesa Maṅwalo. Vho raloho ndi
khwine u sa thetshelesa

thalutshedzo dzavho dza
Mañwalo. Vhane vha vhala
Mañwalo uri vha wane zwo
khakheaho, a vha na luvhonela
lwa Muya. Vha wana zwinzhi
zwa u vha timatimisa ngauri vha
na mangai, zwithu zwi sa khou
vhuya zwa konḁa nahone zwi re
khagala vhone vha ḁo vhona zwi
tshi timatimisa zwi sa fulufhelei.

Naho vha nga edzisa u zwi
dzumba tshone tshiitisi tsha uri
muthu a vhe tshiomaḁhoho
kanzhi ndi u funesa tshivhi. Kha
mbilu ine ya funesa tshivhi,

zwine Maiwalo a amba na zwine
a dzivhisa a zwi nyalwi zwone,
huno vhane vha sa fune u
tevhedza one a vha lengi u
timatima vha vhudzisa uri naa
vhukumakuma one Maiwalo a
tou vha mini. Arali ri tshi toḁa u
wana vhungoho ri fanela u vha
na dzangalelo ḁa vhukuma ḁa u
ḁivha ngoho na lutamo mbiluni
lwa u ita zwine ngoho ya amba.
Vhoḁhe vhane vha vhala Bivhili
nga muya wo raliho vha ḁo wana
vhuḁanzi vhunzhi ha uri ndi Ipfi
ḁa Mudzimu vha wana nḁivho ya
ngoho ine ya ḁo vha ita vha

vhutali nahone vhane vha do
tshidzwa.

Kristo o ri, “Arali muthu a tshi
funa u ita zwi funwaho nga
onoyo ndi ene ane a do talukanya
pfunzo i tshi bva ha Mudzimu, . .
.” (Yohane 7:17). Madzuloni a u
vhudzisa na u hanedza zwine wa
sa zwi pfe, thetshesela tshedza
tsho no u tavhelaho, u do wana
tshedza tshihulwane. Zwothe
zwine na vho zwi pfesesa zwi
iteni nga tshilidzi tsha Kristo, ndi
hone ni tshi do kona u pfesesa na

u ita zwine na zwi timatima
zwino.

Hu na vhuṭanzi ho vhwahō
khagala kha vhoṭhe-vho
funzeswaho na vha sa ḍivhi
muṅango wa tshikolo-vhune
muthu a tou ṭangana naho
vhutshiloni. Mudzimu u khou ri
ramba uri ri tou ḍivhonela uri Ipfi
ḷawe ndi ḷa ngoho na ngoho ine
ra i wana kha zwe a fulufhedzisa.
U ri, “Thetshelani ni vhone
vhuthu ha Yehova uri ndi
vhungafhani; . . .” (Psalme 34:8).
Madzuloni a u tevhela zwa

muniwe muthu ri pfi ri tou
thetshela riṅe vha ṅe. U ri,
“Humbelani ndi hone ni tshi ḍo
fhiwa.” (Yohane 16:24). Zwe a
fulufhedzisa zwi ḍo itea. A zwi
athu vhuya zwa wela fhasi, a zwi
koni na u wela fhasi. Zwino ri
tshi sendela tsini ha Yesu, ri tshi
fhululedza u vha kha lufuno
lwawe lwo khunyelelaho, u
timatima na swiswi loṅhe zwi ḍo
ṭuwa zwi tshi shavha tshedza
tshawe.

Muapostola Paulo a tshi amba u
ri, Mudzimu ndi “. . . Ene we a ri

tomola maandani a swiswi, a ri
pfulusela muvhusoni wa
Murwamufunwa wawe.”
(Vhakolosa 1:13). Zwino muñwe
na muñwe a bvaho lufuni a
dzhena tshedzani u kona u “. . .
bvumela la uri: Mudzimu ha
zwifhi.” (Yohane 3:33). U a kona
u ñea vhuṭanzi ha uri, “. . . ndo
vha ndi tshi ṭoḍa thuso huno ndo
i wana kha Yesu. Tshinwe na
tshinwe tshine nda lila ndo tshi
fhiwa, huno ndala ya
fhumudzwa. Zwino kha ñe
Bivhili ndi Ipfi la Yesu Kristo. Ni
a funa u ḍivha uri ndi ngani ndi

tshi fulufhela Yesu? Ndi uri kha
nne ndi ene Mutshidzi a bvaho ha
Mudzimu. Kana ni khou funa uri
ndi ngani ndi tshi fulufhela
Bivhili? Ndi uri ndo zwi wana uri
ndi yone Ipfi la Mudzimu li
ambaho na muya wanga.” Ri nga
kha di vha na vhubanzi kha ri
vha ha uri Bivhili a i zwifhi na
ha uri Kristo ndi ene Murwa wa
Mudzimu. Ri a zwi divha uri a ri
khou tevnela dzingano dzo
itwaho nga vhumbulu.

Petro u kwengweledza vharathu
vhawe uri vha aluwe “kha

tshilidzi na kha u ḁivha Murena washu, Mutshidzi Yesu Kristo . . .” (II Petro 3:18). Musi vhathu vha Mudzimu vha tshi aluwa kha tshilidzi, vha ḁo ḁi wana na ḁivho yavho ya u pfesesa Iphi ḁawe. Vha ḁo thoma u vhona tshedza tshiswa na lunako luswa kha ngoho khethwa i re khavho. Zwo ḁi tou tshimbila nga u rali kha tshivhidzo tsha Mudzimu u bva henengei murahu nahone zwi ḁo ḁi ralo u swika vhufheloni. “Hone gondo ḁa vhavhuya ḁi nga tshedza u naka, tshine tsha ḁi

tshena tshi tshi ya, ɭa vhuya ɭa tsha.” (Mirero 4:18).

Nga fulufhelo ri nga lavhelesa
kha zwi ɖaho, ra pfesesa
fulufhelo ɭa Mudzimu malugana
na u aluwa ha ngelekanyo, na
vhukoni ha muthu ho ɭangana na
zwa Mudzimu na maanda maiwe
na maiwe a Muya ane a ɖiswa uri
a vhone shele ene muthu nga
Tshisima tsha tshedza. Ri nga
takalela uri rothe zwo ri
ɭanganyaho ɭho ho malugana na
mbekanyo dza Mudzimu zwi vho
ɖo itwa uri zwi vhe khagala,

zwine zwa konḁa u pfesesea zwa
vho kona u ṭalutshedzea; huno
fhaḁa he mihumbulo yashu ya
ṇama ya vha i tshi vhona
mufhirifhiri fhedzi ri vho ḁo
vhona lunako na mulalo muhulu
na Mudzimu. “Ngauri zwino ri
vhona nga tshivhoni, ri pfa nga
dzithai, ngavhuya ri ḁo zwi
vhona ro livhana zwifhaṭuwo
nazwo. Zwino ndi ṭalukanya zwi
re zwipiḁa, ngavhuya ndi ḁo
ṭalukanya u fhedza, sa zwe ṇe
ndo ṭalukanyiwa nga Mudzimu a
mphedza.” (1 Vhakorinta 13:12).

13 - U Takala Dzinani La Muṅe Washu

Vhana vha Mudzimu vha khou vhidzelelwa uri vha vhe vhaimele vha Kristo, hu u sumbedza vhuḍi na tshilidzi tsha Muṅe washu.

Vhunga Yesu o ri dzumbululela maitele a Khotsi a vhukuma, na riṅe ri fanela u dzumbululela shango uri li divhe Kristo na u ri pfela hawe vhuṅungu nga lufuno.

Yesu o ri, “Ndi tshi ruma vhone uri vha ye shangoni, ndi edzisa Iwe zwila u tshi nthuma uri ndi ye shangoni.” (Yohane 17:18).

“Nne kha vhone, Iwe kha nne, . . .
uri shango li divhe zwauri wo
nthu-ma, . . .” (Yohane 17:23).
Muapostola a tshi amba na
vhafunziwa vha Yesu u ri, “Ni a
vhonala zwauri ni lunwalo lwa
Kristo . . .” “. . . lwo
talukanyiwaho, lwo vhalwaho
nga vhatu vhothe” (II
Vhakorinta 3:3, 2). Nwana
muwe na muwe ndi lunwalo
lwe Yesu a lu rumela shangoni.
Arali u a tevhelaho Kristo, u
lunwalo lwe a lu rumela mu ta,
muḁi na ndilani, henefho hune
wa dzula hone. Yesu nga u dzula

nga ngomu haḅu, u funa u amba
na avho vha sa athu ḁowelana
nae. Khamusi a vha vhali Bivhili,
hunwe na Ipfi ḅine ḅa amba navho
kha masiaḁtari ayo a vha li pfi; a
vha koni u vhona lufuno lwa
Mudzimu kha mishumo yawe.
Zwino arali inwi ni muimeleli wa
Yesu wa ngoho, zwi nga kha ḁi
itea uri nga inwi vha swike hune
vha nga pfesesa nga ha vhuthu
hawe vha swika hune vha mu
funa, vha mu shumela.

Vhakriste vho vheiwa vho fara
maḁenzhe nḁilani ya u ya ḁḁulu.

Tshedza tshi bvaho ha Kristo tsho vha ṭavhelaho vha fanela u tshi sumbedza shango. Vhutshilo havho na maitele zwi fanela u vha zwine zwa ḁo ita uri vhaṅwe vha pfesese zwavhuḁi nga ha Kristo na nga mishumo yawe.

Arali ri tshi imela Kristo ri ḁo vha na zwine zwa tamisa zwa kunga vhaṅwe kha riṅe vhunga iṭali zwo ralo. Vhakriste vhane vha dzula vho

Vhatendi vho fanela u sumbedza dakalo, u fhululedza, na

zwirendo kha Mudzimu. Luimbo
lwa urenda kha luvhe milomoni
ya vhana vhawe. sinyingala
nahone vha tungufhala, vha tshi
gungula, vha khou pfukisela
mazwifhi kha vhaiwe malugana
na zwine Mudzimu a vha zwone
na vhutshilo ha Vhakriste. Vha
zwi vhea nga ndila ine zwa tou
nga Mudzimu ha takali arali a
tshi vhona vhana vhawe vho
takala, Izwo ndi hone u sokou
zwifhela Khotsi ashu wa tadulu.

Sathane u a takala ngamaanda
arali o kona u ita uri vhana vha

Mudzimu vha si tsha vha na fulufhelo nahone o vha kula nungo. U a takala a tshi vhona ri sa tsha themba Mudzimu, ri tshi vho dza lutamo lwawe na maanda awe a u ri tshidza. U takadzwa nga u vhona ri tshi vho vhona uri zwe Mudzimu a ri lugisela ndi vhu tungu fhedzi. U tou vha wone mushumo wa Sathane u sumbedza vhathu uri Mudzimu ha na lufuno na tshilidzi. Ngoho malugana na Mudzimu u a i shanda. U vilinganya ngelekanyo nga mazwifhi fhedzi malugana na

Mudzimu; uri riṅe ri sa tsha
dzula ri kha ngoho malugana na
Khotsi ashu wa ṭaḍulu, na
riṅe-vho ri vho dzula ro vhea
mihumbulo yashu kha mazwifhi
awe ri sa tsha hulisa Mudzimu
nahone ri sa mu fulufheli ri tshi
mu gungulela. Tshine Saṭhane
atshi ṭoḍa tshifhinga tshoṭhe ndi
uri vha shumelaho Mudzimu vha
vhe vha vhutshilo ha miṭodzi. U
vhu ita vhutshilo hu lemelaho na
u konḍa; zwino Mukriste ane
vhutshilo hawe kha u shumela
Mudzimu ha vha ho raliho, ndi
uri nga u shaya fulufhelo hawe, u

khou khwa_̣thisa enea mazwifhi a
Sa_̣thane.

Vhanzhi vha tshila nga u elelwa
zwe vha khakha na he vha
kundelwa na he vha _̣tangana na
zwi shonisaho, nga u ralo mbilu
dzavho dza _̣dala vhu_̣tungu vha
mbo fhela maan_̣da. Ho vhuya ha
ri ndi ngei Yuropa, mu_̣nwe
murathu washu we a vha a tshi
khou ita zwenezwi, we a vha o
dzhena kha u _̣tovhowa, a
niwalela vhurifhi a tshi khou
khumbela uri ndi mu _̣tu_̣wedze.
Vhusiku honoho ndo no vhala

vhurifhi hawe nda lora ndi
tsimuni huno muñwe muthu we
a vha a tshi nga ndi ene muñe wa
tsimu o vha a tshi khou
ntandudza yone e phanda hanga.
Ha ri nñe ndi tshi ka malavra ndi
tshi difhelwa nga munukho wao,
muñwe musadzi we a vha o
vhambela na nñe a thoma u
mmbudza uri hu na mipfa yo mu
thivhelaho ndila; fhedzi mipfa ya
hone i sa vhonali; nda mu vhona
a tshi khou lila o tou tungufhala.
O vha a sa khou tshimbila ndilani
murahu ha uyo we a vha a tshi
khou ri tandudza; o vha a tshi

khou tshimbila nnda ha ndila mipfani. A thoma u tavha mukosi a ri, "Iwe vhathu, a zwo ngo vhuya zwa fanela uri Tsimuni yavhuḁi nga u tou rali hu wanale mipfa!" O ri rangaho phanda ari, "Litsha mipfa ngauri i do u huvhadza, iwe ikai maluvha a mivhala yo fhambananho."

Na a ni athu vhuya na tangana na tshinwe tshithu tshavhuḁi? Naa a ni athu vhuya na da kha tshifhinga tshe mbilu yanu ya vha i tshi tou khana nga dakalo nge ya tanganedza Muya wa

Mudzimu? Musi ni tshi sedza
vhutshilo haṅu u bva murahu, a
ni wani zwinwe zwithu zwe na
vhuya na ita zwi takadzaho naa?
Naa zwe Mudzimu a ni
fulufhedzisa zwone a zwi khou
mela ndilani yaṅu matungo othe
sa maluvha a nukhelelaho u
ḍifha? Naa ni nga si itise uri u
naka hazwo na u ḍifha hazwo
zwi ḍadze mbilu yaṅu nga
dakalo?

Zwidavhula na mipfa zwi ḍo
sokou ni vhaisa na u ni
ṭungufhadza; zwino-ha arali ni

tshi khou ka zwidavhula na
mipfa yenei na zwi nea vhanwe,
naa, nga nnda ha u tshinya vhuḍi
ha Mudzimu inwi vhaḅe, a ni
khou thivhela vthane na tshila
navho uri vha si tshimbile ndilani
ya vhutshilo naa?

A si u thanya u humbula nga
zwothe zwi vhavhaho zwa
vhutshilo ho fhelaho—vhuvhi
haho na u kulekana ha nungo-ni
tshi lila nga hazwo na u dzula ni
khazwo u swika vhaḅwe vha tshi
hulelwa nga u kulekana nungo.
Muya wo kuleaho nungo wo

dalelwa nga swiswi, na u
thivhelwa nga tshedza tsha
Mudzimu tshi bvaho kha muya
wawe, na u dzula hu na murunzi
ndilani ine vhaiwe vha tshimbila
khayo.

Livhuwani Mudzimu kha
zwifanyiso zwawe zwi penyaho
zwine a ri sumbedza. Kha ri
kuvhanganye zwe a ri
fulufhedzisa zwa mashudu na
zwa lufuno lwawe uri ri kone u
zwi sedza zwothe misi yothe;
Murwa wa Mudzimu a tshi sia
Khuluṅoni ya Khotsi awe, a

ambadza vhukhethwa hawe nga
ṅama ya muthu hu uri a tshidze
vhathu kha maanda a Sathane;
gundo lawe a tshi li itela riṅe, a
tshi vulela vhathu liṅadulu,
vhathu vha tshi dzumbululelwa
lufhera lune khalwo Mudzimu a
pfala e ngomu nahone lune
khalwo Mudzimu a sumbedza
vhugala hawe; vhaitazwivhi vho
ṅulwaho dindini la bulayo he
tshivhi tsha vha tsho vha kudza
vha dovha vha itwa mashaka na
Mudzimu a re ene fhedzi a
tshilaho, vho fhiraho kha u
edziswa ha fulufhelo lavho kha

Mupfumeleli washu, vho a
mbadzwaho nguvho ya Kristo ya
u pfa Mudzimu, nahone vha
dovha vha takulelwa kha
Khulunoni yawe—izwi ndi
zwone zwifanyiso zwine
Mudzimu a fanela u humbulwa
ngazwo.

Musi ri tshi nga a ri fulufheli
lufuno lwa Mudzimu, ri sa tsha
fulufhela zwe a fulufhedzisa, ri
khou mu nyadza nahone ri khou
tungufhadza Muya wawe
mukhethwa. Naa mme a nga
dipfa hani arali vhana vhawe vha

tshi dzula nga u mu gungulela,
ha vho nga ha vha tameli
zwivhuya ngeno vhutshilo hawe
hothe o vha a tshi khou edzisa u
ita zwi vha takadzaho na uri vha
diphine? Zwino arali vha thoma u
sa fulufhela lufuno lwawe, zwi si
nga vhaise mbilu yawe naa? Ndi
ufhio mubebi ane a nga si
vhaisale vhana vhawe vha tshi
mu fara nga ndila yenei? Zwino
Khotsi ashu wa tadulu u ri dzhia
hani a tshi vhona ri sa fulufheli
lufuno lwawe lwe lwa ita uri a
kumedzele Murwa wawe
muthihi fhedzi uri ri kone u wana

vhutshilo? Muapostola a tshi
ñwala u ri, “Ene we a si tshivhe
Murwa wawe vhukuma, a mu
ñekedza a tshi itela riñe roñhe,
izwi a nga litsha u ri ñea zwoñhe
na Ene-shuu? ” (Vharoma 8:32).

Naho zwo ralo ndi vhangana
vhane nga maipfi na nga zwiito
vha khou ri, “Muñe washu ha
khou itela nñe hezwi. Khamusi o
zwi itela vhañwe, fhedzi nñe ha
mpfuni.”

Zwoñhe hezwi ndi u tou ñivhaisa
inwi muñe ngauri ipfi ñinwe na
ñinwe ña u timatima ñine na ñi

amba ndi u ramba mireo ya
Sathane nahone ndi u toḁa uri ni
mbo ḁi tou khwaḁha kha u
timatima, zwenezwo zwi khou ni
sendedza kule na vharuḁwa
vhane vha ni thusa. Musi Sathane
a tshi ni linga, ni songo vhuya na
bvisa ipfi ḁa u timatima kana ḁa
swiswi. Arali ni tshi mu vulela
vothi uri a kone u ni funza awe
maano, muhumbulo waḁu u ḁo
ḁala u timatima na u sokou
vhudzisa mbudziso dza
vhushandukwa. Arali thsiḁwe na
tshiḁwe tshine tsha ḁa
mihumbuloni ni tshi mbo ḁi tshi

amba a tshi nga kwami haṅu
vhutshilo fhedzi, tshi ḍo kwama
na ha vhaṅwe, zwino zwi a
lemela u phumula zwe maipfi au
a ita vhaṅwe zwone. Inwi
khamusi ni a kona uri nga
murahu ni ḍielekanye ni pfe
nobva mireoni ya Saṅhane; fhedzi
vhaṅwe vhe vha xedzwa nga
inwi, vha nga ḍi vha vha sa koni
u ponyoka u shaya fulufhelo he
inwi na vha funzedza. Ndi zwine
ra fanela u sedza uri zwine ra
amba zwi vhe zwa u ḍo ṅea
vhaṅwe maanḍa lwa muya.

Vharuñwa vho lindela u pfa uri
inwi shango ni khou li ðivhadza
mini nga ha Muñe washu wa ngei
taðulu. Ambani nga hae. Ni tshi
amba tshithu nga hu pfale nga ha
ene fhedzi, ene ane a tshilela u ni
pfumelela phanða ha Mudzimu.
Arali ni tshi khou fara khonani
yañu nga tshanða nga hu vhe hu
uri mulomoni wañu hu pfala
thendo na mbiluni yañu, dza u
renda Mudzimu. Hezwi zwi ðo
ita uri mihumbulo yañu i
kungelwe kha Yesu.

Rothe ri fanela u livhana na zwi
konḁaho; ri fanela u konḁelela
zwi lemelaḁo, ri fanela u livhana
na milingo ya Saḁhane i konḁaho.
Ni songo vḁudza muiwe muthu
wa ḁama vḁuleme haḁu, tshaḁu
hwalelani vḁuleme kha
Mudzimu nga thabelo.
Divḁetsheleni mulayo wa uri a ni
nga lali no amba na ipfi na liḁhihi
la u timatima kana la u kula
nungo. Nga maipfi a fulufhelo na
u konḁelela hukhethwa, ni nga
wana no khwinisa vḁutshilo ha
vḁaiwe, no vḁa ḁea nungo.

Hu na vhanzhi vho
tsikeledzwaho nga mireo ya
Sathane, vhane vha khou toḁou
gwadama vha ḁoka nga nndwa
ya u ḁifuna na maanḁa a vhuvhi
ine vha khou i lwa. A no khou
lwa nndwa i lemelaḁo nga u tou
rali ni songo mu khokhovhedza.
Mu tuḁuwedzeni nga
maipfitshinna a ḁeaho maanḁa uri
a mu tuḁuwedze ḁdilani yawe.
Zwenezwo tshedza tsha
Mudzimu tshi nga penya tshi tshi
bva kha inwi. “Ngauri, haho kha
rine ane a ḁitshilela . . .”
(Vharoma 14:7). Vhanwe vha nga

tutuwedzwa na u khwathiswa
nga zwine ra ita khavho ri sa zwi
pfi, kana vha kulwa nungo, vha
sendela kule na Kristo na yone
ngoho.

Hu na vhañwe vha na
muhumbulo wo khakheaho nga
ha vhutshilo na maitele a Kristo.
Vha humbula uri ha na vhududo
na u difhelela ha duvha na uri o
vha o omisa mbilu, a si na dakalo.
Zwifhinga zwinzhi vhutshilo ha
vhurabeli hu tangana na
mihumbulo iyi i dzudzaho
muthu a songo takala.

Tshifhinga tshinzhi hu pfi Yesu o
vhuya a lila, nga nnda ha uri u
divhea e muthu we a sa
vhuye-vho a sea. Mutshidzi
washu o vha e muthu wa
matungu nahone a tshi divha-vho
u tungufhala, ngauri o vulela
mbilu yawe zwililo zwa vhathu.
Naho vhutshilo hawe ho vha hu
ha u dinokedzela vhanwe, nahone
ho dzula ho tsirwa hu na
murunzi wa matungu khaho,
muya wawe a wongo kulekana
nungo. Tshifhatuwo tshawe a
tsho ngo vha na tsumbo ya u

ṭungufhala kana ya u gungula,
fhedzi tsho vha tshi na u fhola ha
mulalo tshifhinga tshoṭhe. O
hwala u awela na mulalo na
dakalo fulu. Mbilu yawe yo vha i
tshi tou vha tshisima tsha
vhutshilo, huno hoṭhe he a kanda
a vha a tshi enda a tshi zwala
dzawelo na mulalo na dakalo na
u rula ha mbilu.

Mutshidzi washu o vha a tshi
dzula nga u ḍidina a si na
tshifhinga tsha u tambisa, fhedzi
ho ngo vhuya a ṭungufhala na u
gungula. Vhutshilo ha avho vha

mu edzisaho hu ḁo dzula hu ha u
ḁilugisela u vuledza zwo
fanelaho; vha ḁo tou zwi pfa
zwauri vha na zwine vha fanela u
vuledza. U shaya vhuḁifari zwi
ḁo pwanyeledzwa; a hu nga vhi
na dakalo ḁa u ḁihudza, u swaswa
ha lunyadzo, fhedzi u rabela Yesu
zwi

ḁea mulalo une wa elela sa
mulambo. A zwi dzimi tshedza
tsha dakalo. A zwi fhedzi u sa
fhela mbilu, nahone a zwi
nzwinzwimadzi tshifhaḁuwo tshi
re na tshedza tshi dzulaho nga u

sea. Kristo ha ngo ḁa u
shumelwa; o ḁa u vha mushumeli
wa vhaṅwe, huno arali lufuno
lwawe lu mbiluni yashu ri ḁo
tevhela zwine ra zwi vhona kha
tsumbo dzawe.

Arali mihumbuloni yashu ri tshi
rangisa zwiito zwa vhaṅwe zwa
tshiṅuhu zwi songo lugaho, a ri
nga koni u vha funa sa zwe
Kristo a ri funisa zwone; fhedzi
arali mihumbulo yashu i tshi
dzula kha lufuno lu mangadzaho
na u pfelawa hashu vhuṅungu
nga Kristo, muya wonoyo u ḁo

elela wa fhirela kha vhanwe. Ri fanela u funana na u hulisana, ri hangwe vhukhakhi na u sa luga hune ra nga si kundwe u hu vhona kha vhaiwe. Hu fanela u lelwa muya wa u ditukufhadza na wa u sa difulufhela, na wa u kona u kondelela vhukhakhi ha vhaiwe. Hezwi zwi do vhulaha u difuna zwa ita uri ri vhe vhatu vha mbilu khulu vha si na vhutshivha.

Muimbi wa phisalema u ri,
“Fulufhedza Yehova, u ite
zwivhuya, ndi hone shango li tshi

do vha hayani hau lo lala.”
(Psalme 37:3) “Fulufhedza
Yehova . . Duvha linwe na linwe
vha tangiwa nga tsumbo dza
lufuno lwa Mudzimu, duvha
linwe na linwe vha fhiwa zwinzhi
nga u dala nga Ene Mudzimu;
fhedzi a vha londi phathutshedzo
dzo raliho. Mihumbulo yavho
misi yothe yo vhewa kha zwi si
zwavhuḏi zwine vha ofha uri zwi
nga ḏi vha ḏela; kana ha vha uri u
kondelwa nga ngoho hu hone,
fhedzi hu si huhuluhulu, fhedzi
ha vha pofudza vha si tsha vhona
zwinzhi zwe vha vha vho fanela

u zwi livhuha. Vhuleme vhune
vha ɽangana naho vhu vha
fhandekanya na Mudzimu
madzuloni a uri vhu vhe hone hu
vha swogelaho khae, ene ane a
vha tshisima tsha thuso khavho.

Ri nga vha ri tshi khou ita zwone
arali ri tshi shaya fulufhelo? Naa
ri itelani ri tshi kundwa u livhuha
nahone ri si na dzangalelo kha uri
ri tshile ro takala? Ri songo
tendela zwi lemela ho na
dzimbilahelo dza ɽuvha ɽiwe na
ɽiwe zwi tshi dina mihumbulo
yashu ra vho dzula ro

nzwinzwimala. Arali ra ralo ri do
di dzula ri na tshine tsha ri vhaisa
tshi ri sinyusaho. Ri songo
dzhena kha u tshila ri rothe hune
ha dovha ha ri dina ha ri netisa,
ngeno tshi si tshithu tshine tsha ri
thusa u kondelela milingo.

Ni nga di wana kha bisimusi ya
no tangana thoho; ni tshi vhona
ni tshi khou welwa nga ndu na
tshitanga, na wana uri ni khou ya
ukundwa, ni songo fhela maanda,
latelani mbilahelo dza
Mudzimu ni wise zwivhindi no
takala. Rabelani ni humbele

vhutali ha u laula ngaho
mushumo wanu ni na
thalukanyo, uri ni thivhele u wa
na u dzhena kha dziedzi. Lingani
nga hune na nga kona ngaho uri
ni ite uri zwithu zwi vhe khwine.
Yesu o fulufhedzisa thuso yawe,
fhedzi hu si uri riṅe ri fanela u
sokou dzula. Musi no no ita
zwoṭhe zwine na kona, ngeno no
ditika nga Muthusi washu,
tanganedzani zwi iteaho nga
murahu no takala.

A si lutamo lwa Mudzimu uri
vhathu vhawe vha lemewe nga

maṭungu. Fhedzi Mudzimu ha ri fhuri, ha ambi na riṅe a ri, “Ni songo ofha, a hu na dzikhombo ndilani yanu.” U a zwi ḍivha zwauri hu na milingo na dzikhombo, nahone u tshila na riṅe a sa ri dzumbeli tshithu. Ha khou humbula u bvisa vhathu shangoni ḷa zwivhi na vhuvhi, fhedzi u ri sumbedza vhukhudo hune hu sa ḍo ri laṭedza. Thabelo yawe a tshi rabelela vhafunziwa vhawe yo vha i ya u ri, “A thi ri: vha bwise shangoni ḷino; tshine nda humbela ndi uri: vha pilele uri vha si dzhene vhuvhini.”

(Yohane 17:15). U dovha a ri,
“Fhano shangoni ni vhuṭunguni;
hone ni songo ofha, ngauri nṃe
shango ndo ḽi kunda.” (Yohane
16:33).

Kha pfunzo yawe ya thavhani,
Kristo o funza vhafunziwa vhawe
pfunzo dzavhuḽisa malugana na
u ṭodea ha u fulufhedza
Mudzimu. Hedzi pfunzo dzo
itelwa u ṭuṭuwedza vhana vha
Mudzimu tshifhinganani tshoṭhe,
nahone dzo ḽa kha tshifhinga
tshashu dzo hwala zwine ra
fanela u tevhedza na u ḽiphina

ngazwo. Mutshidzi washu o sumbedza vha mu tevhelaho zwiṅoni zwi fhufhaho muyani zwe zwa vha zwi tshi khou imba nyimbo dza thendo, ngeno zwi sa khou piringedzwa nga mihumbulo ya maṅhupho, ngauri, “a zwi zwali a zwi kaṅi ...” A dovha a vha vhudzisa a ri, “Inwi a ni zwi fhiri kule kani?” (Mateo 6:26). Muṅei muhulwane wa vhathu na zwipuka zwoṅhe u putulula tshanda tshawe a ṅea zwivhumbwa zwoṅhe zwawe zwiḽiwa. Zwiṅoni zwa ḽaka u a zwi vhavhalela-vho. Ha lateli

zwiliwa milomoni yazwo, fhedzi
u zwi lugisela kha zwothe zwine
zwa toda. Zwi fanela u
kuvhanganya thoro dzine a zwi
balanganyela. Zwi fanela u lugisa
zwithu zwa u fhaa zwiṭahanyana
zwazwo ngazwo. Zwi fanela u
nea zwiliwa mafhondo azwo. Zwi
tshimbila zwi tshi imbelela
vhukati ha mishumo yazwo;
ngauri “Khotsi aṅu wa taḍulu a ḍi
zwi nea zwiliwa.” nahone “Inwi a
ni zwi fhiri kule kani” Kana inwi,
ni re vharabeli vha ngoho vha
muyani wa Mudzimu, a ni fhiri
nga kule izwi zwiṅoni zwa

muyani naa? Naa Muvhumbi washu na Muvhulungi washu wa vhutshilo hashu, ene we a ri sika hu u ita tshifanyiso tshawe tshikhethwa, a nga si kone u ri nea zwine ra lila arali ri tshi mu fulufhela? Kristo o sumbedza vhafunziwa vhawe maluvha a daka, ane a aluwa a tshi tou titima, o naka nga lunako lwonolula lwe Khotsi wa tadulu a a nea, uri tshi vhe tshiga tsha lufuno lwawe kha muthu. O ri, “Gudani nga mavolenga a musimuni; a mela hani?” (Mateo 6:28). Lunako lwa maluvha haya

a tsiko, a daka, a fhira kule
lunako lwa u ditama ha
Solomoni. Tshiambaro tshone
tsho nakedaho tshi itiwaho nga
vhutsila ha muthu a tshi koni u
vhuya tsha vhambedzwa na
tshilidzi tshine tsha wanala kha
maluvha nga tsiko, maluvha e
Mudzimu a a sika. Yesu a tshi
vhudzisa u ri, “Khefha Mudzimu
hatsi ha shango a tshi vhu tama
sa zwenezwo, ngeno vhu tshi ri u
vha hone nga matsheloni, nga
madekwana ha kudzwa
tshivhasoni? Inwi-ha ha nga
simesi u ralo naa? inwi

vhadzia-u-tenda zwiṭuku.”

(Mateo 6:30). Arali Mudzimu, ene Mutsila a re Mudzimu, ndi tou amba maluvha-vho ane a lovha nga ḍuvha ḷithihi a tshi kona u a ṅea mivhala yavhuḍi mitete, naa ndi uri vhathu vho vhumbiwaho hu u fanyisa ene u ḍo vha ṭhogomela lungafhani naa? Heyi pfunzo ya Yesu ndi ya u kaidza muhumbulo wa dzimilahelo, wa u sokou fhiriṭana na u timatima, wa yone mbilu i si na fulufhelo.

Muṅe washu u funa vhana vhawe vhoṭhe vha tshi dzula vho takala,

vhe na mulalo vha tshi mu pfa.
Yesu u ri, “Ndi sia mulalo wanga
kha inwi, ndi ni fha mulalo
wanga. Nne a thi ni nei nga
kUNETshele kwa shango. Dzimbilu
dzaṅu dzi songo dzinginyea, dzi
songo ofha.” (Yohane 14:27) “Ndi
amba nda ralo uri dakalo ḽanga ḽi
dzule ḽi kha inwi, na uri dakalo
ḽaṅu ḽi ḽale.” (Yohane 15:11).

Dakalo ḽine ḽa ṭoḽiwa nga u
ḽifuna, nnda ha ndila ya u ita
mushumo we wa vhetshelwa
wone, a ḽo ngo khunyelela, ḽi a
pepeleka, nahone ḽi a fhira ḽa sia

muya u wothe wo tungufhala,
fhedzi kha u shumela Mudzimu
hu na dakalo na u fushea;
Mukriste ha ngaisiwi ndilani ine a
si vhe na ngoho nayo kana kha u
vho sokou ri ngavhe, o no niwa
nga thoni. Arali ri si na madakalo
a vhuno vhutshilo, ri nga kha di
takala ri tshi lavhelesa vhutshilo
vhu daho.

Fhedzi na fhanu shangoni
Vhakriste vha a kona u vha na
dakalo la vhuthihi na Kristo; vha
a kona u vha na tshedza tsha
lufuno lwawe, na u diphina hu sa

khauwi ha u ḡi pfa e tsini navho.
Tshinwe na tshinwe tshine ra ita
vhutshiloni tshi nga ri sendedza
tsini na Kristo, tshi nga ita uri ri
pfesese lufuno lwawe, tsha ita uri
ri gonye nga vhunamelo nḡilani
ya u ya hayani ha riḡe ho
shudufhadzwaho ha mulalo.
Zwino-ha ri songo laḡela kule
fulufhelo ḡashu, fhedzi a ri vhe na
u fulufhela ho khwaḡhaho u fhira
na u thomani. “Yehova o ri
lamulela a ri lamulela a ri swikisa
fhanu,” nahone u ḡo ri thusa u
swika ro no thusalea tshoḡhe. A ri
lavhelese kha phuphu dza

tshieletshedzi, dzine dza
humbudza zwe Murena a ita hu u
ri khuthadza na u ri tshidza
tshandani tsha muvhulahi. A ri
dzule ri tshi elelwa
muhumbuloni washu
dzikhathutshelo dzothe dza
vhulenda dze Mudzimu a ri
sumbedza-mi todzi ye a i fhuluta,
u vhavha a hu fholisa, zwidini
zwe a zwi bvisa zwa
muhumbulo, nyofho dze a dzi
tuwisa, u ri nea hawe zwe ra vha
ri tshi zwi shaya, mashudu e a ri
nea-zwenezwo ha vha u
dikhwaṭhisa hashu kha zwothe

zwo ri lindelaho lwendoni
lwashu lukhethwa lwo salaho.

Ri songo litsha u lavhelesa
phanda kha zwithu zwiinwe
zwiswa zwi tanganyaho thoho,
fhedzi kha ri lavhelese kha zwo
fhiraho na zwine zwa kha di da ri
tshi ri, “Murena o ri thusa u
vhuya u swika zwino.”

“Maḍuvha ayo othe a vhe a
mulalo wau.” (Doiteronomio
33:25). Mulingo a u nga fhiri
maanda ane ra do fhiwa uri ri u
kondelele ngao. Zwino-ha a ri
thome mushumo washu henefho

hune ra u wana u hone, ri tshi
tenda uri kha zwothe zwi daho ri
do newa maanda o edanaho
mulingo wonoyo.

Hu si kale dzikhorro dza tadulu
dzi do vuliwa uri vhana vha
Mudzimu vha dzhene, mulomoni
wa Khosi ya vhugala ha bva
maipfi a phatutshedzo a u ri, . . .
Idani vhafhatutshedzwa vha
Khotsi-anga, ilani vhufa ha
vhuhosi he nda ni lugisela tshee
shango la tikiwa.” (Mateo 25:34).

Ndi hone vho tshidzwaho vha
tshi do tangedziwa hayani
havho hune Yesu a khou
vhalugisela. Henengei vhahura
vhavho a vha tsha do vha vhavhi
vha lino shango, vhazwifhi, vha
shumelaho midzimu i sili, vha
dzitshika na vha si na fulufhelo,
hone vha do tshilisana na vho
kundaho Sathane, vho konaho u
vha vhavhuya nga tshilidzi.

Muya wa u funa u tshinya na u sa
luga hothe hune ha vha dina
fhanoni, hu do vha hu si
tsheeho, ho tuswa nga malofha a
Kristo, na nga vhugala hawe vhu

si na tshitahe, vhune ha fhira u
penya ha ḍuvha nga kule vhune
vha ḍo vha vho no ambadzwa
hone. Lunako lwa vhutshilo ho
kunaho, vhutshilo ha ene vhu si
na hu no pfi afha. Vha ḍo vha vha
si tshee na tshilavhi phanda ha
Khuluṅoni khulu tshena, vho no
vha na mukovhe kha vhuhulisei
na pfanelo dza vharuṅwa.

Arali ri tshi dzhia ifa ḷeneḷo line
muthu a khou tendelwa u ri ḷi
vhe ḷawe “... a nga bvisa mini
tsha u rengulula muya wawe?”
(Mateo 16:26). A nga ḍi vha e

mushai, fhedzi ene mune ndi
lupfumo lwa ene mune nahone u
na vhuhulisei vhune vhu nga si
wanale fhanu shangoni. Muya wo
pfumelelwaho nahone wo
tanzwiwaho kha tshivhi, une wa
vha na maanda a huliseaho o
kumedzelwaho kha u shumela
Mudzimu, a u na tshinwe tshine
wa nga lingana natsho, hu na
dakalo tadulu phanda ha
Mudzimu na vharuwa
vhakhethwa arali muya muthihi
wo pfumelelwa, dakalo line la
disumbedza nga dzinyimbo dza
gundo likhethwa.